

Yabekbi Pi Awit Dakon Gen

But piso gen

Yabekbi Papia on Gen Bin Tagisi Luk da mandagit unun sanbenek yosok. Luk dagin on papia kisi mandagit. On papiagwan yan konerj: Telagi Wup da yabekbi do kosit yopman yominjakwan Yesu dakon Gen Bin Tagisi “Jerusalem ae Judia ae Samaria yawit, ae yanakwa miktimi miktimi kigit” (1.8 do koki).

Papia Yabekbi da Yesu dakon panmuwukbi Juda amin kabikon da wasarek don madep tajekek miktimi miktimi kigit do yosok. Ae Luk da yo kinda nolisak unun yan: Kristo dakon pi gat, ae minjat aminyo Yesu yolgwit dakon egip egip do kalip Pinjop da Israel amin do yan teban tok agit unun bami ton awit.

Yo madep kinda Yabekbi Papia da yosok unun yan: Unun Telagi Wup dakon pi do yosok, unun Pinjop dakon Wupni. Mibiltok Telagi Wup Pentikos bisapmon pandet kabikon pigit. Anek don nandak nandakni pantagap anek tapmim yomgut unun do yosok. Tapmim yominjakwan wasok tapmimi ton anakwa amin da geni do nandaba bami agit, ae Yesu do nandan gadawit.

On papiakon pandet kabi da minjat aminyokon Yesu dakon Gen Bin Tagisi yawit bisapmon gen dubagisi yawit. Anakwa minjat aminyo morapmi da Gen Bin Tagisi unun yolakwa panmuwukbi si teban tagit.

Papia on da yabekbi morapmi da pi awit unun do yosok. Mani Pita gat Pol gat da pi agimal unun do morapmi yosok. Pita unun Yesu dakon pandetni kinda. Mani Pol kalip Yesu dima yolgit. Pol mibiltok Kristo dakon panmuwukbi pabinj yop do pi tebaisi agit. Mani don Yesu da Pol yan iban

but tobil anek pi amini bamisi kinda dagagit. Anek Amin Nwakwari Kabikon Pin kop gen yoyigit.

On papiagwan Luk da Pol da yo morap agit do yanek “nin da agimar” yan yosok. Nandak nandak amin morapmi da yan nandar: Luk iyi Pol gat bisap di agipgumal do “nin da agimar” yan unun do yosok.

Yabekbi kabi da Jerusalem kokup papmon Yesu dakon gen yoyin tenjerawit

(Kilapmi 1.1–8.3)

Yesu da Telagi Wup yipban pisak do yan teban tok agit ¹⁻² Tiopilas, nak kalip papia kinda mandagim. Unun papiakon Yesu wasanek pi agit ae Pin kop dakon gen yoyin dekgiron da kwen wigigit unun dakon mibili mandagim. Yesu yabekbi kabini manjigit unun alta yan yominek Telagi Wup da tapmim imin akwan pi ani do yoyin mudarakwan Pin kop da abidan anan Kwen Kokup wigigit. ³ Mibiltok tepmi madep panek kimakgit da bunon egip egip aeni abidanek unun amin kabinikon alta yan yomgut. Alta yan yominek asi kalugi egisak yan nandani do yo morapmi agit. Gildat 40 unun gat egek Pin kop da Amin Kila Asak unun dakon mibili yoyigit. ⁴ Bisap kind a unun gat egek yan si ani do yoyigit, “Ji Jerusalem kokup pap dima yipman detni. Datno da yo dam do yan teban tagit unun abidok do jomjom ani. Nak kalip yo unun do kili dayigim. ⁵ Jon da amin pakbi son yomgut, mani gildat kabisok kind a egek Pin kop da Telagi Wup son damdisak.”

⁶ Unun bisapmon yabekbi kabini gat muwugek Yesu yan iyiwit, “Amin Tagi, gak abisok Israel amin nin panpulu-ganbi aenin miktimmn kila anek egipnen bo dima?”

⁷ Yanba yan yoyigit, “Dat da yo morap ak do bisap manjigit unun ji dakon yo dima. Dat da yo morap unun iyi kila asak. ⁸ Mani Telagi Wup jikon pinban tapmim pakdan. Tapmim panek nak dakon gen Jerusalem kokup papmon yan tenjenoni. Ae unudon da Judia kokup morap kisi, ae Samaria miktim kisi, ae miktimi miktimi kisi yan tenjenoni.”

*Yesu Kwen Kokup wigigit
(Mk 16.19-20 ae Lk 24.50-53)*

⁹ Yesu da gen unun yan mudanakwan, kanakwa kwen wigigit. Wigakwan gikwem da wamanakwan aeni dima kawit. ¹⁰ Kwen tebai sintanakwa unudon gin amin bamori imalni kwakwagi unun da altanbal yabekbi kabi gat akgwit. ¹¹ Altanek yan yoyigimal, “Galili amin ji nidosi kwen sintanek akgan? Yesu unun abisok Pin kop da abidanban ji depman dek Kwen Kokup wigik. Abisok kanakwa wigik yan gin apjak bisapmon yan da tilagon apdisak.”

Judas dakon kulabikni manjiwit

¹² Yan yoyinbal ilej Olip yipmanek tobil Jerusalem kokup papmon kiwit. Ilej Olip unun Jerusalem da kapmatjok tosok. ¹³ Kin altanek yut kwen nani si egipgwiron wigiwit. Amin egipgwit unun mani yan: Pita, Jon, Jems, Andru, Pilip, Tomas, Batolomiu, Matyu, Jems Alpius dakon monji, Saimon Selot da kabikon nani, ae Judas Jems dakon monji. ¹⁴ Unun amin kabi gat ae minat diwari gat ae Yesu dakon meri gat ae padik padikni gat kisi but kalonon da muwugek bisit pi sanbek sanbek awit.

¹⁵ Unun bisapmon amin 120 yan da Yesu nandan gadan imgwit. Pita unun kabikon da pidan agek yan yagit, ¹⁶ “Not kabi, kalipsigwan Telagi Wup da Dewit antagap aban

Pirjkop da papiakon Judas do gen kinda mandagit unun gen bami toj agit. Judas unun Yesu anjnoman anyoban obip amin da abidawit. ¹⁷ Judas kalip nin da kabikon ekwan pi kaloji agimanj.”

¹⁸ Judas unun yo yokwi agit dakon tomni timigek miktim tim kinda yumanj nagit. Unun miktimon Judas da manj sulugakwan kok wamiyo kisisi miktimon manj mudawit. ¹⁹ Amin morap Jerusalem egipgwit unun dakon gen nandajek unun miktim tim mani Yawi Miktim yanj yawit. Iyi da genon da Akeldama yanj yawit.

²⁰ Pita da sanjbejek gen yanj yagit, “Kap Papia madepmon gen kinda yanj mandabi:

‘Yut kokupyonikon amin di dima egipdo, isal tosak dosi nandisat.’

Ae unun papiakon gen kinda yanj mandabi:

‘Kila amin pi agit unun amin kinda da kulabisak dosi nandisat.’

²¹⁻²² Gen yanj tosek do amin kinda kulabigi anjnoman anej. Jon Telagi Pakbi Sogok Aminon da wasanjek Yesu nipmanj wigigit, ae amin morap nin gat sanjbejek sanjbejek egapno Amin Tagi Yesu kinj ap agit, unun amin kinda nanj kulabik anej. Unun amin dasi nin gat pi anjek Yesu kimoron da pidagit unun do yanj tenjenok anej.”

²³ Pita da yanj yanjan amin bamori do yanj yomgwit, kinda mani Josep unun Basabas yanj iyiwit, ae mani kinda Jastus. Ae amin kinda unun mani Matias. ²⁴⁻²⁵ Amin bamot unun manjnjek bisit yanj awit, “Amin Tagi, gak amin morap dakon but kisi pindak mudosol. Unun bamoron da namin dasi Judas dakon tamo abidajek yabekbi pi asak unun amin noliki. Bupmisi, Judas unun tamoni yipmanjek kimak tamo iyi do yanj mudanjbikon

kigit.” ²⁶ Bisit yarj anek namin da noman tosak yarj do wasok kinda awit. Tip wasok aba Matias da noman tagit. Noman tanek yabekbi 11 kabikon sanbegit.

2

Telagi Wup pigit

¹ Pentikos Bisap Madepmon Yesu nandaj gadaj imgwit amin kabi yut kindakon gin muwugek egipgwit. ² Unudon gin nandajakwa wuwik madep kinda mirim madep an unun da tilagon Kwen Kokup da pigit. Pij unun yut yikgwiron tugagit. ³ Anakwan yarj pindakgwit: milerj asip amin mel yombem da noman tarj waserj ki amin kalonj kalonj da kwenon yikgwit.

⁴ Anek Telagi Wup da amin kisi morap burikon pigi tugagit. Anek Wup da pappuluganban wasanek gen mibili mibili yawit.

⁵ Unun bisapmon Juda amin di Jerusalem kokup papmon egipgwit. Unun amin miktim morap tarj anarj kwarj unudon da apgwit. Unun amin Pijkop gawak iminek egipgwit. ⁶ Wuwik unun nandanjek unun minjat amin kabi madepsi da muwugek amin kalonj kalonj mirak parj nandaba Yesu nandaj gadaj imgwit amin kabi da iyi da genonsi da gen yawit. Yarjba nandanjek nandaba njakwarisi ⁷ aban yarj yawit, “On amin kabi gen yonj unun kisi morap Galili amin gin, ma? ⁸ Kosit nianon da nin dakon gen kalonj kalonj yonj? ⁹ Nin miktimnin Patia, Midia, Elam, Mesopotemia, Judia, Kapadosia, Pontus, Esia, ¹⁰ Prigia, Pampilia, Isip, ae Libia miktim Sairini kokup pap da kapmatjok tosogon amin. Nin Rom amin diwari apgumarj da idon ekwamarj ¹¹ (Juda amin ae amin diwari Juda amin kabikon sanberjbi kisi). Diwari nin Krit amin, ae

^{2:1:} MS 23.15-21; GT 16.9-11

^{2:3:} Mt 3.11

^{2:4:} Mk 16.17; Ya 4.31;

10.44-46; 19.6

diwari Arebia amin. Nin kisi morap da nandaɗapno uɗun amin kabi da nin da genon da Piɗkop dakon wasokni masi masimi uɗun do yaɗba nandamaɗ.” ¹² Amin wuripdak pasalek notni yoyiɗ yoyiɗ aɗek yaɗ yawit, “Yo on altaɗban komaɗ uɗun dakon mibili niaɗ?”

¹³ Yaɗ yaɗakwa amin diwari da jigilak gen yaɗek yaɗ yawit, “On amin kabi wain kalugi morapmi naɗ da but upbal aɗ.”

Pita da Piɗkop dakon gen yaɗiɗ

¹⁴ Yaɗba nandaɗek Pita notni 11 kabi gat kisi piɗaɗ agek gen papmon da amin yaɗ yoyigiɗ, “Juda amin not kabi, ae ji Jerusalem kokup papmon ekwaɗ amin morap, mirak pakyansi yopmaɗakwa yo on altosok uɗun dakon mibili dayiko nandani.

¹⁵ “Ji on amin kabi but upbal aɗ yaɗ nandaɗ, ma? Dimasi! Bisap apmerɗon wisa dagokdo 9 kilok gin asak. Pakbi teban noknok bisap uɗun pilindo. ¹⁶ Abisok yo on altosok uɗun kombi amin Joel da uɗun do kalipsigwan yaɗ yaɗiɗ:

¹⁷ ‘Piɗkop da yaɗ yosok, Mibi gildat kwaɗ taɗakwan
Wupno amin morap kisi do tagal yobeɗ.

Aɗapbo monji gwayosi da kombi gen yokdaɗ.

Ae monji bilagi da dipmin yombem pindatdaɗ.

Ae amin pelarɗ da dipmin pindatdaɗ.

¹⁸ Uɗun bisapmon oman amin kabino miɗat ae wili kisi do
Wupno tagal yobo uɗun da kombi gen yokdaɗ.

¹⁹ Aɗakwa kwen binap yo masi masimi uɗun doliko
pindatni.

Ae miktimon wasok tapmimi toɗ ako bisap madep
uɗun dakon tilak yaɗ pindatni.

Yawi ae kindap ae mukwa madep altokdaɗ.

²⁰ Uņun bisapmon gildat dabil pilin tuk anjakwan kanek yawi dom akdisak.

Yañ anjakwan Amin Tagi apjak dakon bisap madep don altosak.

Uņun bisap madepmon Amin Tagi dakon tapmim madepni ae tilim madepni uņun altokdisak.

²¹ Uņun bisapmon miņat amin morap Amin Tagi da paņpulugosak do bisit iyaņ uņun amin kabi iyi do paņkutnosak.’ ”

²² Pita saņberjek yaņ yagit, “Israel amin kabi, ji mirak yopmaņek Yesu Nasaret amin do yoko nandabit. Uņun amin Piņkopmon da apgut yaņ nandani do Piņkop da tapmim imiņakwan wasok tapmimi toņ, ae yo masi masimi ae tilak mibili mibili agit. Yo morap agit uņun disi kawit. ²³ Piņkop da yaņ aberj yaņ kili nandagit, do amin uņun ji da kisiron yipgut. Yipban ji da amin yokwi da kisiron yipba uņun da abidaņek tilak kindapmon anjakba kimakgit. ²⁴ Kimot dakon jigi da amin uņun bisap pisipmisok wagil aripmi dima abiņ yipmi, do Piņkop da kimoron naņ aban pidagit. ²⁵ Kalip Dewit da Yesu tepmi pasak do yaņ yagit:

‘Nak Amin Tagi koko nak gat saņbek saņbek egisak.

Uņun nak da kapmatjok egek tapmim namiņakwan yo kinda da aripmi dima aņkwakwalitjak.

²⁶ Yaņ asak, do butno da tagisi anjakwan kisik kisik gen yosot.

Ae giptimno Piņkop da aņpulugosak do jomjom asat.

²⁷ Gak nipbi kimakbi tamokon dima tokenj.

Telagi amingo dakon giptim anjikutnaņaki dima miktosak.

²⁸ Gak egip egip dakon kosit kili noliņbi kagim.

Nak gak gat egek kisik kisikgo da butnokon pigi tugosak.’

²⁹ Not kabi, babiknin Dewit unun dakon mibili do asisi dayiŋ tenjenoko. Dewit unun kimakban kilisi wayikgwit. Bumjotni dakon tamo abisok on kokupmon komaŋ. ³⁰ Mani Dewit unun kombi amin kinda egipgut. Piŋkop da yaŋ teban tok gen kinda yaŋ iyigit: ‘Gak dakon babigo kinda da gak da tamokon kila amin madep egipjak.’ ³¹ Yo don altoni unun pindagek Kristo kimoron da pidosak do kili yagit. Giptimi kimakbi tamokon dima tosak ae dima miktosak yaŋ Dewit da kili yagit. ³² Yesu unun Piŋkop da kimoron naŋ aban pidagit. Nin si kagimaŋ do unun dakon yaŋ tenjenok amaŋ. ³³ Piŋkop da man madep imgut da iyi da aminsi tet do yikdak. Dat da Telagi Wup Monji do ibeŋ yaŋ kili yaŋ teban tagit. Do Monji do iban unun da tagalban yo abisok noman tosak unun ji kaŋ nandaŋyo aŋ. ³⁴ Dewit iyi Kwen Kokup dima wigigit mani yaŋ yagit:

‘Amin Tagi da nak dakon Amin Tagino yaŋ iyisak,
Gak nak da aminsi tet do yigaki

³⁵ uwalgo dakon tapmim pabiŋ yopbo gak dakon piŋbisi egipni.’

³⁶ Yaŋdo, Israel amin kabi ji yaŋsi nandani, Yesu unun ji da tilak kindapmon aŋakgwit, mani Piŋkop da unun amin yipban Amin Tagi ae Kristo egisak.”

Amin morapmi da but tobil aŋek telagi pakbi sowit

³⁷ Pita da gen unun yaŋban nandaba buri sugarba amin da Pita gat yabekbi kabi diwari gat yaŋ yoyiwit, “Not kabi, nin abisok niaŋsi ano kilek tosak?”

³⁸ Yanjba Pita da yanj yoyigit, “Ji kalonj kalonj but tobil anek Yesu Kristo da manon telagi pakbi sojakwa Pinjkop da yokwisi wiriritjak. Yanj anjakwa Pinjkop da but galak do Telagi Wup damjak. ³⁹ Pinjkop da Telagi Wupni dam do kili yanj teban tok agit. Ji ae minjat monjiyosi ae amin dubagikon ekwanj, ae amin kisi morap Pinjkop da yanj yomisak unun Telagi Wupni damjak.”

⁴⁰ Pita da gen morapmi sanjenek nawa gen tebaisi yanj yoyigit, “Ji kanj kimotni. Yokwi pakpak kabikon da tobil apba Pinjkop da ji timitjak.” ⁴¹ Unun gildaron gin amin 3 tausen Pita dakon gen nandaba bami agit. Yanj anek telagi pakbi sojek Yesu da panmuwukbi kabikon sanjebewit.

Amin but kalonj anek egipgwit

⁴² Panmuwukbi kabi da yabekbi dakon gen nandak do galagi madepsi nandawit. Ae but da notni bangal bangal anek, jap anjwa nok do ae bisit ak do sanjek sanjek muwukgwit. ⁴³ Yanj anjakwa Pinjkop da panpuluganjan yabekbi kabi da wasok tapmimi tonj morapmi aba amin da pindagek pasal kimakgwit. ⁴⁴ Yesu nandanj gadanj imgwit amin kabi but kalonj anek yo kabini kalonji di banjin panj egipgwit. ⁴⁵ Yo kabini gat miktimni gat yopba amin da yumanj nanjba monen unun banj bupmi amin panpulugawit. ⁴⁶ Gildari gildari Telagi Yut Madepmon muwukgwit. Ae notni da yutnon muwuk muwuk anek but galagon da not panpulugok dakon kisik kisik anek jap nawit. ⁴⁷ Anek Pinjkop anjkinjek egipgwit ae amin kisi morap da unun amin do nandaba tagisi agit. Gildari gildari amin diwari but tobil aba Amin Tagi da yokwikon banj timikban panmuwukbi kabikon sanjenjba kabi madepsi agit.

2:39: Ais 57.19 **2:41:** Ya 2.47; 4.4 **2:42:** Ya 20.7 **2:44:** Ya 4.32-35
2:47: Ya 6.7; 11.21

3

Pita da kandap yokwi kinda anmilip agit

¹ Bisap kindakon gildat tobil do anjakwan Pita gat Jon gat bisit agak bisapmon Telagi Yut Madepmon kik do kigimal. ² Kij pindakbal amin kabi kinda da kandap yokwi kinda waman anapgwit. Unun amin meni da yan analagit. Gildari gildari amin unun anabij Telagi Yut Madep dakon yoma kaga kinda mani Kildani Tagisi unudon yipman yipman awit. Amin Telagi Yut Madep da nagalgwan pigakwa unun amin da moner imni do bisit yoyigit. ³ Pita gat Jon gat nagalgwan pigik do anjakwal moner imjil do bisit yoyigit. ⁴ Pita gat Jon gat da amin unun tebai kanek Pita da yan iyigit, “Gak nit ninda!” ⁵ Yan iyiban yo di namdamal yan nandaneke tebai pindakgit.

⁶ Yan pindagakwan Pita da iyigit, “Nak moner no mini. Mani yo tan nama unun tagi gaben. Yesu Kristo Nasaret kokupmon nani unun da tapmim namgut do gayiko pidan kosit agip!”

⁷ Yan iyineke kisiri aminsi tet do abidaneke anpuluganban pidagit. Pidaneke unudon gin kandapni ae ban niyo kisi teban tawit. ⁸ Kandapmi teban tanba wigi man agek wasaneke pilik bamok agit. Yan anek Pin kop an kisineke wigi mok mok anek amin bamot gat Telagi Yut Madep da nagon pigiwit. ⁹ Pigakwa amin morap da kanba pilik bamok anek Pin kop an kisineban ¹⁰ kanek nandaba njakwarisi aban yan nandawit, “Mao! On amin yoma kaga mani Kildani Tagisi unudon yigek amin da moner imni do bisit asak amin oni. Unun da kilek tak!”

*Pita da Tela*gi Yut Madepmon gen yagit

¹¹ Yan nandaneke amin morap timtim yanek abij kanba amin unun Pita Jonyo timikban akba pindakgwit. Tamo

uñun akgwit dakon mani uñun Solomon dakon Yik Nandat Tamo. ¹² Apba pindagek Pita da yañ yoyigít, “Israel amin kabi, ji mibili nido tamtam yañek nit tebai nindañ? Nit da kilegi do bo nit da tapmimon da on amin wasok ando kilek tak yañ nandañ? Uñun dimasi! ¹³ Babiknin Abraham, Aisak ae Jekop uñun dakon Piñkop da oman amini Yesu man wukwisi imgut. Uñun amin si añaakba kimotjak do ji da uwal da kisiron yipgwit. Pailat da pulugañ yipban kisak do nandagit, mani ji da manji imiñek si kimotjak do yawit. ¹⁴ Uñun Amin Telagisi ae Kilegisi egipgut, mani ji da manji imgwit. Manji imiñek amin dapdap amin kinda jikon yipban opjak do Pailat iyiwit. ¹⁵ Egip egipmon niyiñ pañpañ kigik amin uñun ji da añaakba kimakgit. Mani Piñkop da kimoron nañ aban pidagit. Pidañban kagimak do nit uñun do yañ teñteñok amak. ¹⁶ Nit Yesu nandañ gadañ imamak, do uñun da wasok aban on amin kañ nandañyo añ uñun abisok kilek tak. Yesu da iyi nandañ gadatnit pañteban añaakwan uñun nandañ gadat da on amin wagilsa añmilip aban kilek tak da akban koñ.

¹⁷ “Asi, not kabi ji gat ae kila amin kabisi gat dima nandañ pisañek Yesu añaakgwit. ¹⁸ Mani kalip Piñkop da kombi amin kisi da gen kagakon da Kristo tepmi pasak do yagit. Do ji da Yesu añaakba gen uñun bami toñ agit. ¹⁹ Yañdo, ji but tobil añek Piñkopmon gadañba yokwisi mudoni. ²⁰ Yañ aba Amin Tagi da tapmimni kalugi ji do damjak. Añek Kristo ji pañpulugok do añek manjikbi uñun damjak. Uñun mani Yesu. ²¹ Yesu uñun Kwen Kokup egek Piñkop da yo morap pañkaluk asak uñun do jomjom asak. Yo morap pañkaluk abeñ yañ Piñkop da uñun do kili yañ teban tagit. Pañtagap aban telagi kombi amin kabini da

ujun do kili yawit. ²² Kalip Moses da yan yagit:
 ‘Amin Tagisi Piŋkop da don ji kabikon amin kindan anoman
 aban kombi amin nak yombem egipjak.

Ujun amin da gen morap dayisak unun pakyansi
 nandani.

²³ Geni dima nandani amin unun Piŋkop da kisisi paŋup-
 bal aban iyi dakon amin kabi gat ae dima egipni.’

²⁴ “Kombi amin Samuel gat ae unun da bujon kombi
 amin morap noman tawit unun kisi da abisok yo noman
 toŋ unun do yan teŋteŋok awit. ²⁵ Ji kombi amin dakon
 babi kabini ekwan. Piŋkop da babikji gat sanbek sanbek
 agit do yo morap yom do yagit unun ji da timitni. Piŋkop
 da Abraham yan iyigit:

‘Nak da gak dakon babigo yabegek amin miktimi miktimi
 ekwan unun gisamikgo tagisi egipni.’

²⁶ Piŋkop da oman monjini anoman an mibiltok ji do
 yabekban apgut. Ji kisi kalon kalon anpakji yokwi yop-
 manek gisami toŋ egipni yan do anek yabekgit.”

4

Pita gat Jon gat dam tebanon yopgwit

¹ Pita gat Jon gat amin gen sigin yoyinjakwal mukwa
 sogok amin gat Sadyusi amin gat ae Telagi Yut Madep
 dakon obip amin dakon mibiltok amin gat kisi apg-
 wit. ² Abin nandaba amin bamot da Yesu kimoron da
 pidagit ae amin kimakbi yan gin pidokdan unun do yoyin
 teŋteŋagimal. Yan anakwal amin bamot do nandaba
 yokwi tok awit. ³ Anek amin bamot timigek gen pikon
 yop do nandawit, mani pilin tok do agit do anwa don
 yan nandanek dam teban yutnon yopgwit. ⁴ Mani amin
 morapmi da amin bamot dakon gen unun nandan Yesu

3:22: GT 18.15,18-19

3:25: WW 22.18

3:26: Ya 13.46

4:4: Ya

nandan̄ gadan̄ imin̄ek pan̄muwukbi kabikon san̄ben̄ba 5 tausen̄ yan̄ da tilak agit.

Pita gat Jon gat gen kokwin amin kabikon yopgwit

⁵ Wisa dagokdo Juda amin dakon kila amin madep gat kila amin gat ae gen teban yoyin̄det amin gat kisi Jerusalem kokup papmon muwukgwit. ⁶ Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Anas ae dabini diwari, ae Kaia-pas gat Jon ae Aleksanda gat kisi muwukgwit. ⁷ Muwugek Pita gat Jon gat yoyin̄ba in̄amn̄ikon agakwal yan̄ yoyiwit, “Jil ni tapmimon da yo un̄un agimal? Ae namin da pi un̄un anjil do yan̄ mudan̄ damgut?”

⁸ Yan̄ba Pita un̄un Telagi Wup da burikon pigi tugaŋban yan̄ yoyigit, “Juda amin dakon kila amin madep ae kila amin yan̄ nandani. ⁹ Nian̄on da kandap yokwi an̄milip agimak un̄un dakon mibili nandak do yon̄ kan̄ ¹⁰ ji gat ae Israel amin kabi gat kisi dayiko nandani. Yesu Kristo Nasaret kokupmon nani un̄un da tapmimon on amin an̄milip agimak da ji da dabilon akdak. Ji da Yesu tilak kindapmon an̄akba kimakgit mani Pin̄kop da kimoron nan̄ aban pidagit. ¹¹ Yesu do tilak gen kinda yan̄ yan̄bi: ‘Yut agak amin ji da gwak yokwi yan̄ yan̄ek maba kigit.

Un̄un gwak tip kinda nan̄ tidawit da akdak.’

¹² Nin amin kinda da yokwikon ban̄ aripmi dima timitjak. Yesu iyi da manon gin miktimi miktimi amin ekwan̄ un̄un tagi timitjak. Pin̄kop da un̄un amin kalongin̄ nin do an̄ek yabekban pigit.”

¹³ Yan̄ yan̄ban amin madep da yan̄ nandawit: On amin bamot amin isali, papia yutnon dima yikbi, mani pasol pasoli mini gen tapmimi ton̄ yomal. Yan̄ pindagek but morap nandan̄ek on amin kalip Yesu gat egipgwit yan̄ nandan̄ kokwinikgwit. ¹⁴ An̄ek amin kilek tagit un̄un

kisi akba pindagek gen di aeni yoyik do dima nandawit. ¹⁵ Anek amin bamot yoyinba gen kokwin tamo yipmanek wanga pigigimal. Pigakwal yanba yok anek yan yawit, ¹⁶ “Ujun amin bamot niansi anyomneŋ? Ujun da wasok tapmimi toŋ kinda abal Jerusalem amin kisi da nandan do aripmi dima anwasip aneŋ. ¹⁷ Mani gen ujun aminon dima kin irentosak do yansop an yomno Yesu dakon mibili do aeni dima yonjil.”

¹⁸ Yan yanek yoyinba yutnon wiŋbal Yesu da manon gen dima yonjil ae amin dima yoyindetjil do yansop tebaisi an yomgwit. ¹⁹ Mani Pita gat Jon gat da gen yan panobil yomgumal, “Disi kokwinitni. Pin kop dakon gen yipmanek ji dakon gen guramitdeŋ kaŋ, Pin kop da nandaban kilek tosak bo nian? ²⁰ Nit gen kaganit aripmi dima sopdeŋ. Nit yo pindak nandanjo agimak unun dosi yan tenŋenok akdamak.”

²¹ Yan yanbal gen kokwin amin da sanbenek but pasol gen diwari yoyinek amin do pasalek yopba kigimal. Amin da wasok agimal unun do Pin kop an kisiwit. Do ni jigŋ nan tagŋ yomneŋ yan kinda dima nandawit. ²² Amin anmilip agimal unun bilakni 40 yapbi, aripmi dima kilek togi yan nandawit do Pin kop an kisiwit.

Paŋmuwukbi da bisit awit

²³ Pita gat Jon gat gen kokwin yutnon da piŋ dabini kabikon kigimal. Kin ek mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae kila amin gat da gen morap yoyiwit unun kisi yoyin mudagimal. ²⁴ Yoyin mudanbal but kalonon da Pin kop bisit yan iyiwit, “Amin Tagŋ Tapmim Ami, kundu ae miktim ae tap ae yo morap unungwan toŋ unun kisi gak da wasan yopgul. ²⁵ Kalipsigwan nin dakon babiknin gak

dakon oman amingo Dewit Telagi Wup da antagap aban gen yan yagit:

'Amin kabi kabi mibili nido japmisi nandaneke iyi do nandaba wukwanek isal dogin yo yokwi ak do gen yan panteban an?

²⁶ Kila amin madep miktimi miktimi ekwan unun emat ak do tagap tok an.

Kila amin da Amin Tagi gat ae Kristoni gat pabin yop do muwukgan.'

²⁷ Asisi Erot ae Pontias Pailat, ae Amin Ijwakwari Kabi amin, ae Israel amin unun kisi da on kokup papmon telagi oman amingo Yesu gak da pigo asak do manjigil, unun amin abin yip do muwukgwit. ²⁸ Yan anakwa gak tapmingo madep do kalip yo don altoni do nandabi teban tagit unun noman tawit. ²⁹ O Amin Tagi, uwalnin da yo yokwi annim do yon, do panpuluganaki oman amin kabigo nin da pasol pasoli mini teban taneke gengo yan tenjonej. ³⁰ Gak tapmingo yolijaki sot amin kilek toni. Ae tilak tapmimi ton ae wasok masi masimi unun telagi oman amingo Yesu unun da manon aki."

³¹ Bisit anwasip anakwa yut muwukgwit unun kwakwalikgit. Yan aban Telagi Wup da amin kisi da buron pigi tugan yoban Pinjop dakon gen pasol pasoli mini tapmimi tonji yawit.

Amin kisi not panpulugok awit

³² Yesu nandan gadan imgwit amin unun kisisi but kalonji ae nandak nandak kalonji panek egipgwit. Amin kinda da yo kabini do unun nak dakon yo yan dima yagit. Yo morapnin unun amin kisin dakon yo yan nandawit. ³³ Anek yabekbi kabi da Yesu da kimoron da pidagit unun do tapmimi tonji sigin yan tenjonejawit. Yan anakwa

4:27: Mt 27.1-2; Lk 23.7-11; Ya 3.13

4:28: Ya 2.23

4:29: Ep 6.19

4:32: Ya 2.44

Piŋkop dakon nandanŋ yawotni da bikbiknikon madepsi taŋ yomgut. ³⁴⁻³⁵ Bisap kaloŋ kaloŋ amin miktimni toŋ ae yutni toŋ uŋun amin do yomiŋek moneŋ timik paŋki yabekbi kabi do yoba bupmi amin do kokwinik yomgwit, do bikbiknikon bupmi amin kinda dima egipgut.

³⁶ Uŋun bisapmon amin kinda egipgut uŋun mani Josep. Yabekbi kabi da Banabas yaŋ iyiwit. Banabas dakon mibili uŋun yaŋ: “But paŋteban ak amin.” Uŋun Liwai amin kinda, kokupni uŋun Saiprus. ³⁷ Josep uŋun miktim timni kinda amin do yomiŋek moneŋ timik paŋki yabekbi kabi do yomgut.

5

Ananias gat Sapaira gat dakon gen

¹ Amin kinda egipgut uŋun mani Ananias. Miŋatni dakon mani uŋun Sapaira. Ananias uŋun miktim timni kinda amin do yomiŋek moneŋ timikgit. ² Timiŋek diwari iyi do yopmaŋakwan miŋatni uŋun kaŋ nandanŋyo agit. Aŋek kisisi paŋabisat yaŋ top yoyiŋek moneŋ diwari gin yabekbi kabi do yomgut.

³ Yaŋ aban Pita da yaŋ iyigit, “Ananias gak niaŋon da Sunduk do bikbik imiŋek galaktokni yolal? Gak Telagi Wup do wasip yaŋ imiŋek miktim dakon moneŋ diwari gaga do yopmal? ⁴ Gaga dakon miktim galaktokgokon yumaŋ nal. Do moneŋ timal uŋun gak dakon yo. Uŋun baŋ ni yo ak do nandal uŋun taŋi abim. Niaŋon da nandak nandak yokwi uŋun pal? Gak amin baŋ wasip dima yoyisal. Gak Piŋkop naŋ wasip iyisal.”

⁵ Yaŋban nandanŋek Ananias piligi maŋ kimakgit. Kimakban uŋun dakon gen bini nandawit amin morap

uñun madepsi pasalgwit. ⁶ Anakwa monji kabi kinda da abin bumjotni imalnañ wamañ anki gapmagwan yipgwit.

⁷ Bisap 3 awa egi mudanakwa miñatni yo morap uñun noman tañ uñun dima nandaneñ apgut. ⁸ Apban Pita da yañ iyigit, “Nayinbi nandako. Miktimjil dakon moneñ timamal on gin?”

Yañban iyigit, “Asi uñun gin.”

⁹ Yañ yañban Pita da yañ iyigit, “Jil niañon da Amin Tagi dakon Wup wasip iyik do but kalon amal? Pindat, amin ego gapmagwan yipmañ amin uñun yoma kagakon akganj. Uñun amin da gakyó kisi wamañ anjikdañ.”

¹⁰ Yañ yañban uñudon gin miñat uñun Pita da buron piligi mañ kimakgit. Kimakban monji kabi uñun da abin kanba kimakgit kan eni yipgwiron anki yipgwit. ¹¹ Yañ anakwa pañmuwukbi morap gat ae amin diwari gen bin uñun nandawit amin kisi madepsi pasalgwit.

Yabekbi kabi da wasok tapmimi toñ morapmi awit

¹² Yabekbi kabi da miñat aminyo da binapmon tilak tapmimi toñ ae wasok masi masimi morapmi awit. Yesu nandañ gadañ imgwit amin uñun Solomon dakon Yik Nandat Tamo uñudon muwuk muwuk awit. ¹³ Anakwa amin diwari pañmuwukbi kabi do nandaba wukwisi agit. Mani uñun gat muwuk egipdo si pasalgwit.

¹⁴ Yañ nandanakwa miñat wiliyo morapmi da Amin Tagi nandañ gadañ imineñ pañmuwukbi kabikon sanbe-wit. ¹⁵ Sanbenakwa yabekbi kabi da wasok tapmimi toñ morapmi aba pindakgwit, do miñat aminyo da sot amin morapmi pañapgwit. Pañabin tobaron ae yalin poron yopba kosit obakon pakgwit. Yañ nandaneñ awit: Pita kosit obanañ obin kinakwan gildat pañopmon wupni da sot amin di witinban kilek toni yañ do yopba pakgwit.

¹⁶ Kokup moniņ moniņ Jerusalem anġwasinġek taņ aņaņ kiwit uņun dakon amin morapmi da sot amin ae amin koņ da paņupbal abi aminyo kisi paņapba kilek tawit.

Aņelo da yabekbi dam tebanon baņ pulugagi

¹⁷ Yabekbi kabi da wasok tapmimi toņ aņakwa amin morapmi uņudon kiņ gadaņakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat dabini gat da pindagek nandaba yokwi tok aņ yomġwit. Uņun amin uņun Sadyusi da kabikon nani. ¹⁸ Uņun amin kabi da kiņ yabekbi kabi timik dam teban yutnon yopġwit. ¹⁹ Yopmaņakwa uņun kalbi Amin Tagi dakon aņelo kinda da dam teban yut dakon yoma witdalek ilikban waņġa piġiwit. ²⁰ Piġakwa aņelo da yaņ yoyiġit, “Ji kiņ Telagi Yut Madep da nagalon pabiġi agek eġip eġip kalugi on dakon mibili kisisi amin yoyiņ mudoni.”

²¹ Yaņ yoyiņban wisa dagaņakwan aņelo da yoyiġit uņun da tilagon kiņ Telagi Yut Madep da nagalon pabiġi amin wasaņek yoyiņ deġwit.

Aņakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat dabini gat gen kokwin tamo madepmon opġwit. Obiņek Israel amin dakon kila amin obiņ muwutni do yaņ yomġwit. Obiņ muwugek yabekbi kabi dam teban yutnon da opni do gen yipba kigit. ²² Mani obip amin da dam teban yutnon kiņ mini pindagek obiņ yaņ yoyiwit, ²³ “Nin kiņ dam teban yut dakon yoma kono benġan tebaisi abi, ae obip amin yoma domon akba pindamaņ, mani yoma wital wiġi amin kinda dima ekwan kamaņ.” ²⁴ Yaņ yaņba nandaņek Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat mukwa sogok amin dakon amin madep kabi kisi but morap nandaņek yawit, “Uņun amin dukon keņ?”

²⁵ Uñun do yañakwa amin kinda da abiy yoyigit, “Nan-dani! Ji da amin dam teban yutnon yopgwit uñun aberj da Telagi Yut Madep da nagalon agek amin yoyij dekgan.”

²⁶ Yan yoyinban Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat obip amin kabini gat da kin yabekbi kabi timik panopgwit. Mani minjat aminyo da tipban nindapni yan do pasalek yo jigi di dima an yominjek tayangok panopgwit.

Yabekbi kabi da gen kokwin amin do dima pasalgwit

²⁷ Obip amin da yabekbi kabi panobin gen kokwin amin da inamon yopba akgwit. Agakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin uñun da mibili yoyij nandak do yan yoyigit, ²⁸ “Ji uñun amin dakon mibili amin dima yoyindetni do yansop tebaisi yan danguman. Mani ji sigin yoyij degakwa Jerusalem kokup pap amin kisi da ji dakon gen nandayin. Ae ji da nin do top kinda yan yon. Kila amin nin da Yesu anjatno kimakgit, top yan yan niman.”

²⁹ Yan yanban Pita gat notni kabi gat da yan iyiwit, “Nin Pinjop dakon gen uñun nanji guramitno tagi asak. Amin dakon gen dima guramitneñ. ³⁰ Ji da Yesu tilak kindapmon anjakba kimakgit. Mani babiknin dakon Pinjop da kimoron nan aban pidagit. ³¹ Aban pidanban awigi iyi da aminsi tet do yipgut da nin dakon kosit niyin nolik amin, ae yokwikon ban timit timit aminin yikdak. Do Israel amin but tobil anapno yokwinin tagi wiririk nimjak. ³² Pinjop da yo morap agit uñun nin da pindakiman. Nin uñun do yan tenjenok aman. Ae Telagi Wup uñun kisi uñun do yan tenjenok asak. Pinjop da amin morap iyi dakon gen guramikgan amin uñun Telagi Wup yomisak.”

Parisi amin kinda da notni kabi nandak nandak tagi yomgut

³³ Yarj yarjba nandajek gen kokwin amin da japmisi nandajek yabekbi kabi dapba kimotni do nandawit. ³⁴ Mani Parisi amin kinda mani Gamaliel unun da gen kokwin amin kabikon pidarj akgit. Agek yabekbi kabi da warja pigi bisap pisipmisok atni do obip amin yoyinban timikba pigiwit. (Gamaliel unun gen teban yoyindet amin kinda egipgut. Amin kisi da unun do nandaba wukwan imgwit.) ³⁵ Pigakwa Gamaliel da notni kabi yarj yoyigit, "Israel amin kabi, ji unun kabi do yo kinda arj yom do karj, pakyanji nandarj kimagek ani. ³⁶ Bilak abikisigwan amin kinda mani Tiudas unun da noman tarj egek iyi do nandaban wukwan amin 400 yarj da tilak yolgwit. Mani amin da arjakba kimagakwan unun yolgwit amin tayinigi kinakwa pini bami dima agit. ³⁷ Ae unun da bujon Galili amin kinda mani Judas unun da noman tagit. Noman tarj gapman da man manjiwit bisapmon Judas da amin kabi kinda timikban gapman gat emat wamgwit. Unun kisi arjakba kimagakwan unun yolgwit amin tayinigi kiwit. ³⁸ Unun do nak yarjsi dayisat, ji unun amin kabi do yo yokwi kinda dima arj yomni. Isal yopba kini. Amin da nandak nandagon yo unun arj karj, bami dima asak. ³⁹ Mani Pinjkop da nandak nandak yoban arj karj, ji da aripmi dima pabinj yopni. Yarj ani karj, ji Pinjkop gat emat wamni."

⁴⁰ Yarj yarjban bami yosok yarj nandajek yabekbi kabi yoyinba wirjba baljawit. Baljarjek bujon ae Yesu da manon gen dima yoni do yarjsop arj yominek yopba kiwit. ⁴¹ Yesu dakon man do tepmi panjek mayaktok tagi pamarj yarj nandawit. Yarj nandajek gen kokwin amin kabi yopmarj degek kisik kisik madepsi nandajek kiwit.

⁴² Gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ae yuri yuri muwuk muwuk awit. Anej Yesu unun Kristo unun dakon Gen Bin Tagisi amin yoyiŋ tenŋenawit.

6

Yabekbi kabi paŋpulugoni do amin 7 kabi manjiwit

¹ Unun bisapmon amin morapmi da paŋdet kabikon saŋbenba paŋdet morapmisi awit. Aŋakwa unun kabikon da amin diwari Grik gen yawit unun da Aram gen yawit amin unun do yaŋba yokwi tok anej yaŋ yawit, “Ji gildari gildari bupmi amin do jap yomiŋek sakwabat ninon ekwaŋ unun do jap dima yomaŋ. Unun tagi dima.” ² Yaŋ yaŋakwa yabekbi 12 kabi da Yesu nandaŋ gadaŋ imgwit amin kabi yaŋ yoba opba yaŋ yoyiwit, “Nin da Piŋkop dakon gen yaŋ tenŋenok pi yipmaŋek jap kokwin pi aneŋ unun da tagi dima asak. ³ Yaŋ do anej not kabi ji yaŋ ani. Disi da kabikon amin 7 kabi manjiŋba unun da jap kokwin pi ani. Amin nandaŋ nandaŋni tagisi, ae amin da dabilon tagisi ekwaŋ, ae Telagi Wup da burikon tugaŋbi unuden amin baŋ pindagek timitni. Timikba unun amin do jap kokwin pi yomiŋek ⁴ nin da bisapmi bisapmi bisit pi ae Piŋkop gen yaŋ tenŋenok pi gin aneŋ.”

⁵ Yaŋ yaŋba miŋat aminyo da gen unun do nandaba galagi aban amin 7 kabi yaŋ manjiwit. Kinda Stiwen, unun nandaŋ gadatni tebaisi ae Telagi Wup da burikon tugaŋbi, ae Pilip, ae Pokorus, ae Nikano, ae Timon, ae Pamenas ae Nikolas. Nikolas unun Antiok kokup pap amin kinda. Unun Juda aminsi dima mani kulabik anej Piŋkop gawak imiŋek Juda amin kabikon saŋbegit. ⁶ Amin kabi unun manjiŋ yabekbi kabi da iŋamon yopba akgwit. Agakwa pi unun ani do kisitni kwenikon wutjiŋek gisam yomiŋek bisit awit.

Yabekbi 6:7 22 Yabekbi 6:14

⁷ Jigi unun anmiliip awit do Pinjkop dakon gen da madepsi irentan anan kigit. Yan anakwan Jerusalem kokup papmon Yesu nandan gadan imgwit amin madepsi paptan iren tawit. Anakwa mukwa sogok amin morapmi da but tobil anek nandan gadat awit.

Juda amin da Stiwen gen pikon yipgwit

⁸ Stiwen unun Pinjkop da anpuluganek tapmim iminjakwan yo masi masimi ae tilak mibili mibili amin da binapmon agit. ⁹ Unun bisapmon amin diwari da Stiwen gat gen emat awit. Unun amin Juda amin dakon muwut muwut yut kinda mani Pulugan Yopbi unun kabikon nani. Unun amin kokup pap Sairini ae Aleksandria ae miktim Silisia ae Esia tetgin da apgwit. ¹⁰ Mani Stiwen Telagi Wup da anpuluganek nandak nandak tagisi iminjakwan geni abik do antidok awit.

¹¹ Antidok awit do pasilikon da amin diwari yan yoyiwit, “Ji kin amin yan yoyini, ‘Nin nandanapno Stiwen da Moses gat Pinjkop gat do gen yokwi yanban nandan’ yan yoyini.”

¹² Top gen unun yoyinba amin ae kila amin ae gen teban yoyindet amin dakon butni madepsi pidawit. Yan anek kin Stiwen abidan anan gen kokwin amin kabikon ankiwit. ¹³ Anki yipmanek top amin di kokwinik yopba sitnok an iminek yan yawit, “On amin bisapmi bisapmi Telagi Yut Madep gat ae gen teban Moses da mandagit gat do yanba yokwi tok asak. ¹⁴ Nin da nandanapno on amin da yan yagit, ‘Yesu Nasaret amin da Telagi Yut Madep unun tuwiljak. Ae Moses da anpak nimgut unun kulabik akdisak.’”

¹⁵ Sitnok yan an iminjakwa amin gen kokwinon yikgwit kisi da kanjakwa Stiwen dakon tomno dabilyo anjelo yombem agit.

7

Stiwen da gen kokwin aminon gen yagit

¹ Anek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da yan iyigit, “Gen on yan gamaŋ unun asi yoŋ bo top?”

² Yan iyinban Stiwen da oden yoyigit, “Not ae dat kabi, nandani! Datnin Abraham unun Aran miktimon dima kin egek Mesopotemia miktimon egipgut bisapmon Pinƙop tilimni unun Abrahamon altaŋ ingut. ³ Altaŋ iminjek yan iyigit:

‘Gak miktimoŋ ae notgo dabigoŋo yopmaŋek miktim kinda nak da golikeŋ unudon kiki.’

⁴ Pinƙop da yan iyinban Kaldia miktim yipmaŋek Aran miktimon paŋki egipgut. Paŋki egakwan datni kimagakwan Pinƙop da yabekban ji da abisok on miktim ekwanon apgut. ⁵ Apban Pinƙop da Abraham iyi do miktim timjok kinda dimasi ingut. Mani Abraham gat yawi diwatni gat da on miktim don abidoni do yan teban tok gen kinda yagit. Gen unun iyigit bisapmon Abraham monji mini egipgut. ⁶ Pinƙop da Abraham yan iyigit:

‘Gak dakon yawi diwatgo da amin njwaknjwari da miktimon egipni.

Egek oman amin daganjakwa amin da yo yokwi an yominjakwa bilak 400 asak.

⁷ Mani yo yokwi an yomni amin nak da don kobogi yokwi an yobeŋ.

Yan anapbo yawi diwatgo da miktim unun yipmaŋek obin on miktimon nak gawak namni.’

7:2: WW 11.31; 12.1 7:4: WW 11.31–12.5 7:5: WW 12.7; 15.18; 17.8

7:6: WW 15.13–14; TP 12.40 7:7: TP 3.12

⁸ Yaŋ iyineŋ saŋbek saŋbek agimal dakon tilakni giptimni mandisak do iyigit. Anek don Abraham dakon monji Aisak altaŋban gildatni 8 kabi aŋakwan giptimi mandagit. Ae don Aisak da Jekop dakon datni agit. Ae Jekop da babiknin 12 kabi dakon datni agit.

⁹ Uŋun babiknin 12 kabikon da diwari da Josep do nandaba yokwi tok aŋek amin do yomineŋ tomni timikgwit. Timikba uŋun amin da Josep oman monji egipjak do Isip miktimon aŋkiwit. Mani Pinŋkop uŋun Josep gat egek ¹⁰ jigi morapni altaŋ imgwit uŋun anpuluganeŋ kukwan imgut. Aŋakwan Josep da Isip dakon kila amin madep Pero gat gen yaŋimal bisapmon Pinŋkop da nandaŋ kokwin tagisi imineŋakwan kila amin madep da kaŋban tagisi agit. Yaŋ kagit do Isip miktim ae yutni dakon yo morap kila asak do yipgut.

¹¹ Yipmaŋakwan Isip ae Kenan miktimon jap kalonjisek tawit do babiknin jap do aŋek jigi madepsi pawit. ¹² Yaŋ egek Jekop jap Isip toŋ yaŋ nandaneŋ babiknin yabekban Isip miktimon kiwit. ¹³ Don aeni kwa Josep da notni yaŋ yoyigit, ‘Nak naga ji dakon notji Josep.’ Yaŋ aban kila amin madep Pero da Josep dakon yawi diwatni dakon mibili nandaŋ pindakyo agit. ¹⁴ Uŋun da kwenon Josep da datni Jekop ae yawi diwatni 75 kabi yaŋ kisisi morap apni do gen yipban kigit. ¹⁵ Jekop gen uŋun nandaneŋ kiŋ Isip miktimon egek kimakgit. Ae babiknin diwari kisi kimakgwit. ¹⁶ Kimakba amin da bumjotni wamaŋ aeni tobiŋ paŋki Sekem kokup papmon wayikgwit. Bumjot yopyop tamo uŋun kalip Abraham da Sekem amin kinda mani Amo uŋun dakon monjini do moneŋ yomineŋ

7:8: WW 17.9-14; 21.4 **7:9:** 37.11,28; 39.2,21-23 **7:10:** WW 41.37-44
7:11: WW 41.54; 42.1-2 **7:13:** WW 45.1-4,16 **7:14:** WW 45.9-11;
46.27 **7:15:** WW 46.1-7; 49.33 **7:16:** WW 23.2-20; 33.19; Jos 24.32

abidagit.

¹⁷ Kalip Pinjop da Abraham dakon yawi diwatni da Israel miktim don abidoni do yan teban tok an imgut. Kili miktim abidoni dakon bisap kwan tanjakwan Israel amin Isip miktimon egipgwit unun madepsi iren tawit. ¹⁸ Irentan egakwa kila amin madep kalugi kindanoman tagit. Unun amin da Josep dima nandan imgut. ¹⁹ Unun kila amin madep da nin dakon babiknin madepsi panjewe-walek yo jigisi an yomgut. Yan anek gen tebaisi yoyinban monji njaknjakni wanga pabigi yopba tanek kimakgwit.

²⁰ Unun bisapmon Moses altagit. Moses unun monji njaknjak tagisi ae Pinjop da kan galak tagit. Datni da yutnon kilani anjakra kanekni kapbi agit. ²¹ Kanekni kapbi anjakwan wanga abigi yipmanjakwa kila amin madep Pero dakon gwi da kan abidan anki iyi dakon monji nan yan upmakgit. ²² Upmakban taganek Isip amin dakon nandak nandak tagisi kisi nandan mudagit. Anek gen yagit ae pi mibili mibili agit unun tapmimi tonji agit.

²³ Moses unun bilakni 40 anjakwan Israel amin notni kin pindat do nandagit. ²⁴ Kin pindakban Isip amin kindan da Israel amin kindan yokwi an iban kagit. Yan karek notni anpulugok do anek Isip amin unun yokwi agit dakon kobogi do unun amin anjakban kimakgit. ²⁵ Moses yan anek yan nandagit, 'Pinjop da nak anpuluganban Israel amin uwal da kision ban timitdisat yan nandan namdan.' Mani Israel amin Moses do yan dima nandawit. ²⁶ Pakgit da wisa dagokdo Moses abin pindakban Israel amin bamori da emat wamgumal. Wabal panwasik do anek yan yoyigit, 'Jil not kalonni da nido notni dapman dapman amal?'

²⁷ Yan yoyinban emat wasagit amin da Moses ukwayikban kinakwan yan iyigit: ‘Namin da kila amin ae gen kokwin aminin gepmak?’ ²⁸ Apma gak Isip amin kindan akbi kimakgit, abisok nakyo kisi yan gin nikbi kimokgen do nandisal, ma?’ ²⁹ “Gen unun iyinban nandane Moses pasal Midian miktimon panji egek unudon minat kindan panek monji bamori panjalagit.

³⁰ Panalanek bilak 40 egi mudanakwan anelo kindan da Moses altan imgut. Anelo unun kindan monin kindan sonjek milen asip baljagit unungwan aggit. Sinai Kabap da kapmatjok miktim kibiri tim kindan tagit unudon altan imgut. ³¹ Moses yo unun altanban kanek but morap aggit. Yan nandane kapmatjok da pakyansi kok do anek kigit. Kinakwan Amin Tagi da yan iyigit, ³² ‘Nak babikgo Abraham, Aisak ae Jekop dakon Pinjok.’ Yan iyinban Moses nimnimigek sinjan kokdosi pasalgit. ³³ Anakwan Amin Tagi da yan iyigit: ‘Moses, kandap gwilgo ilik yopman. Miktim tim unun baman akdal unun telagi miktim. ³⁴ Minat amin kabino Isip amin da yo yokwi morapmi an yominakwa kili pindat. Ae kunam wuwikni kili nandat do anek Isip da kisiron ban timit do pisat. Moses kili apbi yabekgo Isip miktimon kiki.’

³⁵ “Kalip Israel amin da Moses abin yipmanek yan iyiwit, ‘Namin da mibiltok amin ae gen kokwin aminin manjin gepmak?’ Pinjok da unun Moses nanjin mibiltok amini ae jigikon ban timitjak amini yabek yomgut. Anelo kindan monin aggit unun da Pinjok dakon gen abidane Moses yabekgit. ³⁶ Anek Moses da Isip miktimon ban timik panjinek wasok tapmimi ton ae tilak mibili mibili Isip miktimon ae Tap Gamikon aggit. Ae miktim kibiri timon bilak 40 egek yan gin aggit.

³⁷ “Uñun Moses dagin Israel amin yañ yoyigit, ‘Piñkop da nak añalon añ nepgut yañ gin ji kabikon nañ kombi amin kindã don añalon añ damjak.’ ³⁸ Babiknin miktim kibiri tim egipgwiron Moses uñun gat kisi egipgwit. Sinai Kabapmon wikwan añelo kindã da gen iyigit. Moses da Piñkop dakon gen egip egipmi tonj timigek nin da nandaney do ningut.

³⁹ “Mani babiknin Moses dakon gen nandaney guramit do dima galak tawit. Geni maba kinakwan burikon da Isip miktimon tobil kik do nandawit. ⁴⁰ Yañ nandaney Aron yañ iyiwit, ‘Moses Isip miktimon da nin pañ pañ obik amin uñun dukwan kik uñun nin dima nandaney. Do gak da kokup kidat dakon wupmi di wasañ nibi uñun da mibiltañ niba kosit wasañek kinej.’ ⁴¹⁻⁴² Uñun bisapmon bulmakau wup kindã kokup kidatni wasawit. Wasañek paret añek kisit da yo wasawit do kisik kisik madepsi awit. Yañ añakwa Piñkop da manji yominej gik kanek gildatyo gawak yomni do bikbik yomgut. Kombi amin da papiakon gen tosok uñun da tilagon yo yokwi awit. Gen uñun yañ tosok:

‘Israel amin ji miktim kibiri timon bilak 40 egek bulmakau ae sipsip dapmaney mukwa sowit, uñun nak do awit? Uñun dimasi.

⁴³ Yut kabey imalnañ wasañbi uñun guramik awilgwit uñun nak dakon yut dima.

Disi dakon kokup kidatji Molek uñun dakon yutnañ awilgwit.

Ae kokup kidatji Repan uñun dakon gik wup wasañek uñun kisi pawilek gawak yomgwit.

Yañ awit do nak da ji dolbo miktimji yipmaney Babilon umogap tetgin do kini.’ ”

⁴⁴ Stiwen sarjbenjek yan yagit, “Kalip babaknin miktim kibiri timon egipgwit bisapmon Piŋkop dakon imal yutni tan yomgut. Yut unun da tanakwan Piŋkop babaknin gat egipgwit dakon tilak agit. Imal yut unun awit Piŋkop da Moses yan ani yan iyigit unun da tilagon awit. ⁴⁵ Anek don monjini gat Josua gat da unun imal yut abidan anan Piŋkop da amin kabi morapmi yolban abigiwit unun miktimon anki yipgwit. Anki yipba agakwan wigi Dewit dakon bisap don apgut. ⁴⁶ Piŋkop da Dewit do yo tagisi an imgut. Anakwan Dewit da Jekop dakon Piŋkop do yut kinda awal do bisit agit. ⁴⁷ Mani Solomon da unun yut awalgit.

⁴⁸ “Mani Piŋkop Wikwisi unun amin kisit da yut awalganon unudon dima egisak. Kombi amin da yan yawit:

⁴⁹ ‘Amin Tagi da yan yosok, Kwen Kokup unun kila amin madep yiyit tamono ae miktim unun kandap yipyip tamono.

Do nak do yut kinda aripmi dima agagi.

Ae yik yawot tamono dukwan tosak?

⁵⁰ Nak naga unun yo morap wasagim.’ ”

⁵¹ Stiwen da gen kokwin amin kabi sarjbenjek tebaisi yan yoyigit, “Kwen wigik amin ji amin Piŋkop dima nandan iman da tilagon butji unun tebaisi ae mirakji da Piŋkop dakon gen dima nandabi yombem. Babikji da Telagi Wup do kurak tawit, jiyo kisi yan gin an. ⁵² Ji dakon babakji da kalip kombi amin kisi morap do yo yokwisi an yomgwit. Anek kombi amin diwari Amin Kilegi don apjak do yan kwok awit babakji da unun amin dapba kimakgwit. Unun Amin Kilegi ji da uwal da kisiron yipba kili anakba kimakgit. ⁵³ Ji Piŋkop dakon gen teban anelo da gen kagakon ban timikgwit, mani dimasi guramikgwit.”

Stiwen tipban anakba kimakgit

⁵⁴ Stiwen da gen unjun yanban nandajek butjap madepsi nandajek mam nawit. ⁵⁵ Yanji awit, mani Telagi Wup da Stiwen da buron pigi tujanban Kwen Kokup sijtanjek Pinjkop dakon tilimni kagit. Ae Yesu Pinjkop da aminsi tet do akban kagit. ⁵⁶ Yan kajek yagit, “Kabit, nak kanjapbo Kwen Kokup witdal kijakwan Amin Dakon Monji Pinjkop da aminsi tet do akban kosot.”

⁵⁷ Yan yanban geni diwari nandak do kurak tanej mirakni si pansopmanjek madepsi yan tidawit. Yan anjek unjudon gin amin kisisi da pidan mipagek kin Stiwen abidawit. ⁵⁸ Abidan kokup pap yipmanjek wanga abigi tipban anakgwit. Amin Stiwen do wasanjek sitnok an imgwit unjun da imal dubakni ilik panji monji kinda akgit mani Sol unjudon yopmanjek Stiwen tipban anakgwit.

⁵⁹ Tipban anagakwa Stiwen bisit yan agit, “Amin Tagi Yesu, wupno abida.”

⁶⁰ Stiwen yan yanjek njwakben anjek yan tidanjek yan yagit, “Amin Tagi, yokwini dakon kobogi dima yobi.” Stiwen yan yanjek kimakgit.

8

¹⁻² Anakba kimagakwan Sol da yo tagisi kinda nan an yan pindakgit.

Sol da panmuwukbi pamtasik ak do pi agit

Stiwen anagakwa Pinjkop antelak anjek egipgwit amin di da Stiwen do bupmi kunamyo madepsi anjek bumjotni anki yipgwit.

Unjun gildaron da wasanjek Pinjkop dakon gen dakon uwalni da panmuwukbi Jerusalem egipgwit unjun panjup-bal ak do pi madepsi awit. Yan anjek panmuwukbi yolba

waseŋ ki Judia tetgin do ae Samaria tetgin do kiŋ kiŋ awit. Kiŋakwa yabekbi kabi daŋin Jerusalem egipgwit. ³ Uŋudon egakwa Sol da paŋmuwukbi paŋtasik ak do pi madepsi agit. Yaŋ aŋek yuri yuri agek amin timik paŋki dam teban yutnon yopmaŋ yopmaŋ agit.

Paŋmuwukbi Kabi da Judia Ae Samaria Miktimon Yesu dakon Gen Yoyiŋ Tenŋenawit (Kilapmi 8.4–12.25)

Samaria miktimon Piŋkop dakon gen yawit

⁴ Paŋmuwukbi dukwan dukwan waseŋ kiwit uŋun agek aminon Gen Bin Tagisi yoyiŋ tenŋenawit. ⁵ Aŋek Pilip Samaria dakon kokup pap kindakon piŋi Kristo dakon Gen Bin Tagisi yoyiŋ tenŋenagit. ⁶ Yaŋakwan amin morapmi da geni nandawit, ae wasok tapmimi toŋ aban kaŋek gen yagit nandak do mirak pakyaŋsi yopgwit. ⁷ Kaŋakwa Pilip da koŋ morapmi yol yomiŋakwan koŋ da madepsi yaŋ tidaneŋ wiŋ abigiwit. Ae amin kidari kimakbi ae kandapmi yokwi uŋun paŋmilip aŋyo agit. ⁸ Yaŋ aŋakwan uŋun kokup papmon kisik kisik madepsi awit.

⁹ Uŋun kokup papmon amin kind a egipgut uŋun mani Saimon. Uŋun koŋ da tapmim imiŋakwa wasok amin da dima agagi morapmi kilisok aban Samaria miŋat amin morap kisi da kaŋek but morap nandaŋ imgwit. Uŋun amin da iyi do nak kila amin madep kind a yaŋ yagit. ¹⁰ Aŋakwan amin wukwi ae amin piŋbi uŋun kisi uŋun dakon geni nandak do mirak pakyaŋsi yopgwit. Piŋkop dakon teban tokni mani Tapmimi Madepsi yaŋ yoŋ uŋun aminon tosok yaŋ yawit. ¹¹ Wasok ŋwakŋwari morapmi aban kili kawit. Kaŋek but morap nandaŋek yol awilgwit. ¹² Mani don Pilip da Piŋkop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi gat ae Yesu Kristo dakon man yaŋ tenŋenagit.

Yañ anjakwan miñat wiliyo kisi unjun do nandan gadanek telagi pakbi sowit. ¹³ Saimon unjun kisi nandan gadat anek telagi pakbi sogit. Sojek Pilip yolban dukwan dukwan kisi agipgumal. Anek tilak ae wasok tapmimi toñ agit unjun pindagek but morap madepsi nandagit.

¹⁴ Yo yañ altanakwa yabekbi kabi Jerusalem egipgwit amin da Piñkop dakon gen Samaria amin da kili abidawit unjun dakon gen bini nandawit. Nandanek Pita gat Jon gat unjudon kinjil do yabekgwit. ¹⁵⁻¹⁶ Telagi Wup Samaria aminon dima pigit. Isal Yesu da manon gin telagi pakbi sowit do yabekba kiñ altanek Telagi Wup abidoni do bisit agimal. ¹⁷ Bisit an mudanek kisitni kwenikon witjinjakwal Telagi Wup abidawit.

¹⁸ Yañ abal pindagek Saimon da moneñ yom do anek yañ yoyigit, ¹⁹ “Nak do tapmim naminbal kisitno amin kwenon witjiko Telagi Wup yañ gin abidoni.”

²⁰ Yanban Pita da iyigit, “Gaga ae moneño kisi Tipdomon piginjil dosi nandisat. Piñkop da but galak do yo nimisak unjun moneñ nañ aripmi dimasi yomyomi. Dimasi. ²¹ Piñkop da dabilon gak dakon but tagi dima tosok do Piñkop dakon pi aman unjun gak gat aripmi dimasi agagi. ²² Yokwi unjun asal unjun yopmanek but tobil a. Anek butgokon nandak nandak yokwi toñ unjun wiririk gamjak do Amin Tagi bisit iyiki. ²³ Pindak galaktokgo da butgo anupbal aban yokwi da dam tebanon ekwi gandsat.”

²⁴ Yanban Saimon da gen kobogi yañ yoyigit, “Jil nak do bisit abal Amin Tagi da nak do nandan yawok naminjakwan yo unjun yomal unjun nagon dima noman toni.”

²⁵ Pita gat Jon gat da Samaria amin Amin Tagi dakon gen yoyin tentenagimal. Ae Piñkop da yo tagisi anyoban kagimal unjunyo kisi yoyigimal. Yoyin mudanek

Jerusalem kokup papmon aeni kigimal. Kosiron kinjek Samaria dakon kokup morap tawit unjudon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenagimal.

Pilip da Itopia amin kinda Pinjkop gen iyigit

²⁶ Amin Tagi dakon anjelo kinda da Pilip yan iyigit, “Gak mihtim kibiri timon kosit kinda Jerusalem da Gasa kwan unjudon pigiki.” ²⁷ Yan iyinban kosiron kin Itopia amin kinda kagit. Unjun amin gapman dakon amin madepni kinda egipgut. Itopia dakon kila amin madep minjat Kandasi dakon monej kila amin madepni egipgut. Unjun amin Pinjkop gawak im do Jerusalem opgut. ²⁸ Opgut da mihtimnikon tobil kik do anjek bit madep os da amin ilik pawilgan tamokon yikgit. Yigek kombi amin Aisaia da gen mandagit papia unjun manjigit.

²⁹ Anjakwan Telagi Wup da Pilip yan iyigit, “Gak unjun amin pawil pawil tamo da kapmatjok kiki.”

³⁰ Iyinban Pilip timtim yanek kapmatjok da kin nandajakwan Aisaia dakon gen unjun manjigit. Manjinjakwan Pilip da yan iyigit, “Gak gen unjun manjikal dakon mibili nandisal bo dima?”

³¹ Iyinban yan iyigit, “Amin kinda da mibili dima nayisak kan, aripmi dima nandabo piosak.” Yan yanek Pilip amin pawil pawil tamokon winban yitjil do iyigit.

³² Pinjkop dakon gen unjun yan tosok nan manjigit: “Sipsip dap do an ae sipsip monin dangwi mandak do anakwa gen dima yon, unjun da tilagon gen kinda dima yagit.

³³ Anjek amin da madepsi abin yipmanek gen pikon yipmanek yan dagok kilegi dima anjimgwit. Mihtimon egip egipni gwayenba yeri mini agit.”

³⁴ Amin unun da gen unun manjinek Pilip yan iyigit, “Kombi amin unun namin do yosok, iyi do yosok bo amin njwakjwari kinda do yosok? Nayinbi nandako.” ³⁵ Yan iyinban Pilip da gen unun manjigit unun dakon mibili iyinek Yesu dakon Gen Bin Tagisi iyigit.

³⁶⁻³⁷ Kosiron kinek pakbi kindakon altahek amin madep unun da Pilip yan iyigit, “Kosol, pakbi oni. Mibili nido telagi pakbi dima soke?” ³⁸ Yan yanban amin pawil pawil dakon kila amin iyinban os pabidajakwan Pilip gat amin unun gat miktimon manj pinek pakbikon pigigimal. PigeK Pilip da telagi pakbi sorj imgut. ³⁹ Pakbi yipmanjek winakwal unudon gin Amin Tagi dakon Wup da Pilip ananj kigit. Yan anjakan amin madep unun sanbek Pilip dima kagit. Mini kagit mani amin unun kisik kisik anek aeni tamonikon pawin yigek kigit. ⁴⁰ Kijakwan Pilip unun Asdot kokupmon noman tanj akgit. Anek Pilip kokup pap morap tanj ananj kiwiron agek Yesu dakon Gen Bin Tagisi yoyin tetjenanjek don Sisaria kokup papmon kinj altagit.

9

Sol but tobi agit

(Yabekbi 22.4-16 ae 26.9-18)

¹ Unun bisapmon gin Sol da Yesu nandan gadanj imgwit amin sigin dapba kimotni do yanjek mukwa sogok amin dakon mibiltok aminon kigit. ² Kinj Damaskus kokupmon Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin egipgwit unun do papia kinda mandanj imjak do iyigit. Iyinban papia kinda mandanj imgut. Unun papiakon gen yan tagit, “Sol da obin pindakban minjat ae wili morap Yesu Yolyol Kosit nanj yolek akwa kan, unun da tagi timik dam teban yutnon yop do Jerusalem panopjak.” ³ Sol unun

papia abidanek kin Damaskus kokup pap ankapmat agit. Anakwan tilagi yansi Kwen Kokup dakon tentenji kinda Sol angwasiyek madepsi tentenaj imgut.

⁴ Anakwan Sol miktimon manj pagek nandanakwan gen kinda altanek yan iyigit, “Sol, Sol, nak anupbal ak do pi nido asal?”

⁵ Yan iyinban Sol da yagit, “Amin Tagi, gak namin?”

Yan iyinban yagit, “Nak Yesu, nak nanj anupbal ak do pi asal. ⁶ Abisok gak pidan kokup papmon pigiki. Pigiki amin kinda da yo ninansi aki unun da don gayisak.”

⁷ Yo yan altanakwan amin Sol gat agipgwit gen unun nandawit mani ami dima kawit, do geni minisi akgwit.

⁸ Anakwa Sol pidan sintagit mani yo dima pindakgit. Yan aban kisirikon abidan anan Damaskus pigiwit. ⁹ Pigi gildat kapbi egakwan dabili dima pisagit. Ae jap pakbiyo dima agit.

¹⁰ Damaskus kokup papmon Yesu nandan gadan imgut amin kinda egipgut mani Ananias. Unun amin buri pisanakwan dipmin yombem kinda kanakwan Amin Tagi da yan iyigit, “Ananias!”

Yan iyinban yagit, “Amin Tagi, nak oni.”

¹¹ Iyinban Amin Tagi da iyigit, “Gak kosit kinda mani Kosit Kilegi yan yon unudon kin Judas da yutnon wigiki. Wigit Tasas amin kinda mani Sol unun do yoyiki. Unun amin bisit pi anek egisak. ¹² Sol da buri pisanakwan dipmin yombem kinda kanakwan amin kinda mani Ananias unun da abin win dabili aeni sintosak do kisiri kwenikon witjigit.”

¹³ Amin Tagi da gen unun iyinban Ananias da kobogi yan iyigit, “Amin Tagi, gak dakon telagi amin kabigo Jerusalem ekwan unun amin da yo yokwisi morapmi an yomgut. Unun dakon geni amin morapmi da kili yanba nandagim. ¹⁴ Ae mukwa sogok amin dakon amin madep

kabi da yarj mudarj imgwit da idon apgut. Abirj amin mango yanek bisit arj amin unun timik dam tebanon yop do apgut.”

¹⁵ Mani Amin Tagi da Ananias yarj iyigit, “Gak kiki! Unun amin nak dakon man yarj tentenjosak do manjigim. Unun da Amin ņwakņwari Kabi, ae unun dakon kila amin madep kabini, ae Israel amin kabi kisikon mano yarj tentenjosak do yabetdisat. ¹⁶ Nak dakon man yarj tentenjanek jigi pasak unun yoliko pindatjak.”

¹⁷ Iyirjban Ananias kirj yutnon wigj kisiri Sol da kwenon witjigit. Witjinek yarj yagit, “Sol not, Amin Tagi Yesu kosiron altarj gamgut unun da dabilgo aeni sintanakwan Telagi Wup da butgokon tugosak do anek yabekban abisat.” ¹⁸ Yarj iyirjakwan yo dabilj sopgut unun kukwanj ki marjakwan yo pindakgit. Anek Sol pidarj telagi pakbi sogit. ¹⁹ Yarj anek unun da kwenon jap narjek aeni tapmim pagit.

Sol Damaskus kokup papmon Pinjkop dakon gen yagit

Sol gildat kabi di Yesu nandarj gadarj imgwit amin gat Damaskus egipgwit. ²⁰ Egek unudon gin Juda amin dakon muwut muwut yut agek Pinjkop dakon gen yanek yagit, “Yesu unun Pinjkop dakon Monji.” ²¹ Sol da gen yarjban nandawit amin unun but morap anek yarj yawit, “Kalip on amin da Jerusalem kokup papmon Yesu da manon bisit awit amin unun panjupbal agit. Ae unun amin timik nap barj wamarj panjarj Jerusalem mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon parjik do apgut. On unun amin da yosok, ma?” ²² Yarj yawit mani Sol dakon gen yogokni dakon tapmim sanjenek madepsi tagagit. Anjakwan Juda amin Damaskus egipgwit unun yoyirj tentenjanek asisi

9:15: Ya 26.2,6; 27.24; Ro 1.5

9:16: 2Ko 11.23-28

9:21: Ya 8.3

9:22: Ya 18.28

Yesu unjun Kristo yanj yoyigit. Yanj yanban gen kinda aripmi dima iyigi kawit.

Juda amin da Sol uwal anj imgwit

²³ Gildat morapmi egi mudanjakwa Juda amin da muwugek Sol anjat do gen yawit. ²⁴ Mani yo ak do yawit unjun amin da Sol kili iyinba nandagit. Juda amin gildari gildari ae pilini pilini kokup pap dakon yoma morap tawit unjudon egek Sol anjat do kila tebaisi awit. ²⁵ Mani bujon yolgwit amin da Sol pilin kaga anjan kokup pap dakon dam madepmon kwen awigiwit. Awigi gok madep kindakon iyinba yigakwan nap anyawot anjakwa kosit gwagak nanj wanga mibilikon pigigit.

Sol Jerusalem egipgut

²⁶ Don Sol Jerusalem kinjek Yesu nandan gadanj imgwit amin kabikon sanbek do kigit. Mani nandan gadat amin notnin kinda yanj dima nandan imgwit, do kisi morap da kanj pasalgwit. ²⁷ Yanj anjakwa Banabas da Sol anjan yabekbi kabi da egipgwiron ankgigit. Ankinjek Sol da kosiron Amin Tagi kagit ae Amin Tagi da gen iyigit unjun dakon geni yoyigit. Yoyinjek Sol da Damaskus Yesu dakon mani pasol pasoli mini yanj tenjenan yomgut unjun kisi do yoyigit. ²⁸ Yanj yoyinban nandanjakwa Sol Yesu nandan gadanj imgwit amin gat Jerusalem egipgwit. Egek pasol pasoli mini agek Yesu da manon Pinjkop gen yanj tenjenagit. ²⁹ Anjek Juda amin Grik gen yawit unjun gat gen emat anj anj awit. Anjek Sol si anjakba kimotjak do nandawit. ³⁰ Yanj anjakwa notni da pindak nandanjo anjek Sol Sisaria kokupmon anki yabekba Tasas kokupmon kigit.

³¹ Unjun bisapmon Judia ae Galili ae Samaria provinskon panmuwukbi tagisi egipgwit. Amin da yokwi dima anj

yomiñakwa pañmuwukbi tapmim pawit. Añek Amin Tagi do nandan gawagek egakwa Telagi Wup da nandak nandakni pañteban agit. Añakwan amin morapmi pañmuwukbikon sañbenba madepsi sigin tagagit.

Pita da Anias aymilip agit

³² Pita unun kokup morap kisi agek Lida kokupmon kwan Piñkop dakon amin kabi gat egipgwit. ³³ Unun kokupmon amin kisit kandapmi kimakbi kinda kagit, mani Anias. Anias unun tamokon gin pagakwan bilak 8 kabi agit. ³⁴ Kañek Pita da yañ iyigit, “Anias, abisok Yesu Kristo da gak aymilip asak. Do pidan yaliñ potgo pañmilip a.” Yañ iyinban Anias unudon gin kwen pidagit. ³⁵ Pidagek Lida kokupmon amin ae Saron miktim amin morap da Anias kañek but tobil añek Amin Tagikon kiwit.

Pita da Tabita kimoron nañ aban pidagit

³⁶ Jopa kokup papmon Yesu nandan gadan imgut miñat kinda egipgut mani Tabita. (Grik genon Dokas yañ iyiwit.) Unun bisapmi bisapmi aña pak kilegisi añek yoni mini amin pañpulugagit. ³⁷ Unun bisapmon sot añek kimakgit. Kimakban bumjotni pakbinañ sugañ awigi yut kinda kwen nani tagit unudon yipgwit. ³⁸ Lida kokup unun Jopa kokup pap da kapmatjok tosok. Do Yesu nandan gadan imgwit amin da Pita Lida kokupmon egisak yañ nandañek amin bamori yabekba kiñ iyigimal, “Bisap noknok dima añek ninon tepmisi opbi!”

³⁹ Pita gen unun nandañek pidanban amin bamot gat kiwit. Kwan abidanba yut kwen nani tagit do añañ wigiwit. Wikwan sakwabat morapmi da abiñ Pita aña-wasiñek kunam tagek Dokas da egek imal bupgut unun yoliwit.

⁴⁰ Yañ aba Pita da amin morap kisi yoyinban yomakon pigiwit. Pigakwa Pita ñwakbeñ añek bisit agit. Añek

minjat unun kimak tagit tetgin do tobilek yan iyigit, “Tabita gak pida.” Yan iyinban dabili sintanjek Pita kanjek pidaŋ yikgit. ⁴¹ Anjakwan Pita da kisirikon abidaŋek ilikban pidaŋ akgit. Anek Pinjkop dakon minjat amin kabi gat ae sakwabat gat yan yoban winba Tabita notji oni egisak yan yoyinek yoligit. ⁴² Anjakwan Pita da wasok tapmimi torj agit unun dakon geni Jopa amin kisi da nandawit. Nandaneŋ amin morapmi da Amin Tagi do nandaŋ gadawit. ⁴³ Yan anakwa Pita gildat morapmi Jopa kokup papmon amin kinda mani Saimon unun gat egipgumal. Saimon unun bulmakau gip panjilek ak amin kinda.

10

Anjelo kinda da Konilias altaŋ iminek gen iyigit

¹ Amin kinda Sisaria kokupmon egipgut unun mani Konilias. Unun Rom gapman dakon emat amin 100 dakon kila amini egipgut. Emat amin kabi unun Itali Emat Amin Kabi yan yawit. ² Konilias gat gwakni gat unun Pinjkop do pasal gawak iminek egipgwit. Yan anek Konilias da Juda amin yoni mini amin panpulugagit. Ae bisapmi bisapmi Pinjkop do bisit pi anek egipgut. ³ Bisap kindakon gildat tobil do 3 kilok buri pisanjakwan dipmin yombem kinda kagit. Kanjakwan Pinjkop dakon anjelo kinda yutnon wigi yan iyigit, “Konilias!”

⁴ Konilias unun kanjek pasol pasol madep anek yan iyigit, “Amin Tagi yo kinda ni?”

Iyinban anjelo da iyigit, “Bisit pi asal ae yoni mini amin panpulugosol Pinjkop da unun anpak kanban tagisi asak. ⁵ Abisok amin di yabekbi amin kinda Jopa kokup papmon egisak unun abidaŋ anjop do kini. Amin unun mani Saimon ae mani kinda Pita yan iyan. ⁶ Pita unun wawi

Saimon unjun da yutnon egisak. Wawi unjun bulmakau gip pañkilek ak amin kinda. Yutni tap kidipmiñon tosok.”

⁷ Añelo gen unjun iyinek kinjakwan Konilias da oman monjini bamori ae emat amini kinda gat yañ yoban opg-wit. Emat amini unjun Piñkop do pasal gawak imim amin kinda. Unjun bisapmi bisapmi Konilias anpuluganban egipgumal. ⁸ Konilias da unjun amin kapbi yo morap altañ imen unjun kisi yoyiñ mudaneñ yabekban Jopa kiwit.

Pita da dipmin kinda kagit

⁹ Yabekban kin kosiron pakgwit da wisa dagokdo aeni kin Jopa kokup pap ankapmat anakwa gildat binap agit. Unjun bisapmon gin Pita bisit pi ak do yut kwenon wigigit. ¹⁰ Wigi bisit an egek jap do agit, mani jap apmeñon pañkosit anakwa dipmin yombem kinda kagit. ¹¹ Kanjakwan Kwen Kokup witdal kinjakwan yo kinda imal madep yombem kinda da pigit. Unjun kodigi 4 kabikon da yipba miktimon pigit.

¹² Unjun imalon bit kilapyo mibili mibili ae birombak tunon aminyo ae minam kisi unjungwan tanba pindakgit. ¹³ Pindagakwan gen kinda da yañ noman tanban nandagit. Gen unjun yañ: “Pita, gak pidañ on dapman na.”

¹⁴ Mani Pita da yañ yagit, “Amin Tagi, dimasi dapman nokeñ. Nak bisap kindakon jap kinda Juda amin da gen tebanon dima noknogi kinda dima nagim.”

¹⁵ Yañ yañban gen aeni iyigit, “Yo Piñkop da pañmilip aban yo tagisi an unjun gak da dima noknogi yañ dima yoki.” ¹⁶ Yo unjun kosiri kapbi altañ iminek unjudon gin aeni Kwen Kokup wigigit.

¹⁷ Wigakwan Pita yo unjun kagit dakon mibili niansi yañ nandaneñ but morap agit. Yañ nandaneñ egakwan Konilias da amin yabekgit unjun apgwit. Abiñ amin

yoyinba Saimon dakon yut yolirba unun da yoma kagakon panji akgwit. ¹⁸ Agek yan tidanek yan yawit, “Saimon, mani kinda Pita yan yon, unun egisak bo dima?”

¹⁹ Yan yanakwa Pita yo kagit unun do but morap sigin nandanek yigakwan Telagi Wup da yan iyigit, “Saimon, amin kapbi gak wisar. ²⁰ Unun nak da naga yabekgo abern do gak unun gat pigi kik do but bamot dima aki.”

²¹ Yan iyinban Pita da pidan pigi amin unun yan yoyigit, “Amin wisar unun nak mani. Ji mibili nido abern?”

²² Yanban amin unun da yan iyiwit, “Emat amin 100 dakon kila amin kinda mani Konilias unun da yabekban abaman. Unun amin kilegisi ae Pinokop do pasalek gawak iminek egisak. Juda amin morap da unun amin do nandaba wukwan iman. Telagi ajelo kinda da gak yan gaban yutnikon kiki do iyigit. Kinek gak da gen di yanbi nandisak do iyigit.” ²³ Yan iyinba Pita da amin unun yanban yutnon wirba kilani aban pakgwit.

Pita Konilias da yutnon kigit

Wisa dagokdo pidan kinakwa Jopa amin notni di kisi bujon yolba kiwit. ²⁴ Pita gat amin kiwit unun kosiron dipmin kinda pakgwit da wisa dagokdo Sisaria kokupmon kin altawit. Altanakwa Konilias unun do jomjom anek egipgut. Ae yawi diwatni gat ae notsini gat yan yoban apgwit unun gat kisi jomjom anek egipgwit. ²⁵ Anakwan Pita obin yoma wilanon wukwan Konilias unun Pita da akgiron kin hwakbern anek gawak imgut. ²⁶ Anakwan Pita da ilikban pidanakwan yan iyigit, “Pidan at! Nak madepgo dima.”

²⁷ Yan iyinban Konilias gat gen yanek yutnon wigi pindakban amin morapmisi muwukgwit. ²⁸ Pindagek Pita da yan yoyigit, “Ji disi nandan, nin da gen tebanon Juda

amin nin Amin ņwakywari Kabi gat muwuri unun dimasi tosok ae yutnikon aripmi dima kigigi. Mani Pinƙop da yaŋsi nolayinban kat, amin kisi morap unun gat tagi muwugek egipmi. Amin yokwi yaŋ yogogi mini. ²⁹ Yaŋsi nolayinban kat, do ji dakon gen nagon kwan nandanek but bamot dima anek abisat. Ji mibili nido nak do gen yipba kigit?”

³⁰ Yaŋban Konilias da iyigit, “Yo kinda altan naban egapno gildat 4 kabi mudak. Yo unun yaŋ noman tan namgut. Nin abisok gildat tobil do 3 kilok on ekwaman unuden bisapmon nak yutnokon egek bisit pi agim. Bisit anek egapbo unudon gin amin kinda inamnokon akban kagim. Imalni unun tenƙenini madepsi. ³¹ Altanek yaŋ yagit, ‘Konilias, gak bisit pi asal ae yoni mini amin paŋpuluƙosol Pinƙop da unun anpak kaŋban tagisi asak. ³² Do gak amin di yabekbi kin amin kinda mani Saimon ae mani kinda Pita unun abidan anop do Jopa kini. Pita unun bulmakau gip paŋmilip ak amin kinda mani Saimon unun da yutnon egisak. Yutni unun tap ilenon tosok.’ ³³ Yaŋ nayinban unudon gin gak idon opbi do amin yabekgo kiwit. Kin gayinba nandanek abisal unun da tagisi asak. Abisok nin Pinƙop da dabilon muwaman da yigek Amin Tagi da gen morap nin niyiki do gamgut unun nandanen.”

Pita Konilias da yutnon Pinƙop gen yagit

³⁴ Yaŋban Pita da yaŋ yagit, “Nak abisok asisi nandan kimokdot, Pinƙop da amin morap kisi do nandaban aripsi asak. ³⁵ Amin miktimi miktimi Pinƙop do pasalek gawak iman ae anpak kilegi an, unun amin do Pinƙop da nandaban tagisi asak. ³⁶ Pinƙop da Israel amin kabi nin do Gen Bin Tagisi niyigit unun ji disi nandan. Geni kinda unun yaŋ: Yesu Kristo unun amin morap dakon Amin Tagi

egisak. Yesu da pi aban Piŋkop gat but kalon agiman. ³⁷ Judia miŋtimon yo morap altawit uŋun ji disi nandan. Jon da amin telagi pakbi soni do yoyiŋ mudanŋkwan Galili Provinskon yo yaŋ altawit. ³⁸ Piŋkop da Yesu Nasaret kokupmon nani pini asak do yaŋ dagan imiŋek Telagi Wupni imgut. Iban yomani yomani kiŋek amin paŋpulgagit. Piŋkop da Yesu gat egipgut do Sunduk da amin paŋupbal agit uŋun Yesu da paŋmilip aŋ mudagit.

³⁹ “Judia miŋtimon ae Jerusalem kokup papmon yo morap agit uŋun nin kaŋ nandanjo agiman. Ae tilak kindapmon anakba kimakgit. ⁴⁰ Mani gildat kapbi anakwan Piŋkop da wasok aban kimoron da pidaŋban analon aŋ yoban amin diwari da kawit. ⁴¹ Amin kisi morap da dima kawit. Piŋkop da man bini yaŋ tenŋok ani do kokwinikgit kabi ninon gin altagit. Kimoron da pidaŋban nin uŋun gat jap pakbiyo agiman. ⁴² Piŋkop da amin kimakbi ae wayiŋ abi uŋun kisi anpakni kokwin asak do uŋun amin manjigit. Nin da gen uŋun amin yoyineŋ do Yesu da yaŋ nimgut. ⁴³ Kombi amin kisi morap da Yesu da pi don asak do yaŋkwok kalipsigwan kili awit. Yesu nandan gadan iman amin uŋun kisi morap Yesu dakon kilegi do Piŋkop da yokwini wiririk yomdisak.”

⁴⁴ Pita gen sigin yaŋakwan Telagi Wup amin morap mirak paŋek yikgwit uŋun kabikon pigit. ⁴⁵⁻⁴⁶ Anakwan gen mibili mibilikon da Piŋkop yaŋ ankwisawit. Anakwa Juda amin di Yesu nandan gadan imgwit amin Pita gat akgwit uŋun da but morap anek yawit, “Mao, Piŋkop da but galak do Telagi Wup Amin Iŋwakŋwari Kabi kisi do yomisak!”

10:37: Mt 4.12-17 **10:38:** Mt 3.16; Lk 4.17-21 **10:41:** Lk 24.42-43;
 Ya 1.8 **10:42:** Ya 17.31; 1Pi 4.5 **10:43:** Ais 53.5-6; Jer 31.34; Ya 2.38
10:44: Ya 11.15; 15.8 **10:45-46:** Ya 2.4; 19.6

Yañ yañba Pita da yagit, ⁴⁷ “Telagi Wup nin da abidagiman on amin yañ gin abidon. Do telagi pakbi tagi soni.” ⁴⁸ Yañek Yesu Kristo da manon telagi pakbi soni do yoyigit. Telagi pakbi soñ mudañek Pita gildat kabi di gat unjudon egipni do iyiwit.

11

Pita da pañmuwukbi Jerusalem egipgwit yo altañ imgwit do yoyigit

¹ Yabekbi kabi ae pañmuwukbi kabi Judia miktimon egipgwit unun da Amin ņwakiwari Kabi kisi da Piñkop gen kili abidawit unun dakon geni nandawit. ² Do Pita Jerusalem kwan nandañ gadat amin giptimi mandabi da nandaba yokwi tok añ imgwit. ³ Yañ añek iyiwit, “Gak amin giptimni dima mandabi da yutnon kwi unun gat jap nido nawit?”

⁴ Yañ yañba Pita da yo morap altañ imgwit unun do yoyigit. ⁵ Yoyiñek yañ yagit, “Nak Jopa kokup papmon bisit pi añek butno pisanakwan dipmin yombem kinda kagim. Kañapbo Kwen Kokup da imal madep kinda kodigi 4 kabikon da yipba nak da egipgimon pigit. ⁶ Piñakwan nak unungwan wisinek bit kilapyo mibili mibili pindakgim. Unungwan jon bit kilapyo, ae birombak tunon aminyo, ae minam amin da dima upmakbi unun kisi pindakgim. ⁷ Yañ pindagapbo gen kinda altañek yañ nayigit, ‘Pita, gak pidañ on dapmañ na.’

⁸ “Nayinban kobogi yañ yagim, ‘Amin Tagi, aripmi dimasi dapmañ nokeñ. Nak bisap kindakon jap kinda Juda amin da gen tebanon dima noknogi kinda dimasi nagim.’

⁹ “Gen unun aeni altañ naminek yañ nayigit, ‘Yo Piñkop da pañmilip aban yo tagisi añ unun gak da dima noknogi

yaŋ dima yoki.’ ¹⁰ Yo uŋun kosiri kapbi altaŋ namiŋek uŋudon giŋ aeni Kwen Kokup wigigit.

¹¹ “Yaŋ pindagapbo amiŋ kapbi Sisaria kokupmon da nak do yabekgwit uŋun amiŋ nin da yut egipgumaŋ yomakon uŋudon paŋabiŋ akgwit. ¹² Agakwa Telagi Wup da nak yaŋ nayigit, ‘Gak but bamot dima aŋek piŋi uŋun gat kini.’ Yaŋ nayiŋban piŋapbo notno 6 kabi on akgamaŋ uŋun kisi buŋon nolba kiŋ Konilias da yutnon wigigimaŋ. ¹³ Kiŋ yutnikon wigapno Konilias da yaŋ niyigit, ‘Anjelo kinda da altaŋ namiŋek yaŋ nayigit, “Jopa kokup papmon amiŋ kinda egisak mani Saimon, ae mani kinda Pita. Uŋun amiŋ kiŋ iyinba opjak do amiŋ di yabekbi kini. ¹⁴ Kiŋ iyinba obiŋ gen di gayisak. Uŋun gen gayiŋban Piŋkop da gak gat ae yutgokon amiŋ morap ekwaŋ uŋun kisi yokwikon baŋ timitdisak.”’

¹⁵ “Yaŋ nayiŋban nak da wasaŋek yaŋapbo Telagi Wup ninon mibiltok piŋit uŋun amiŋ kabikon yaŋ giŋ piŋit. ¹⁶ Yaŋ aŋakwan Amiŋ Tagi da gen kinda yagit uŋun do butno pisagit. Yaŋ yagit, ‘Jon da telagi pakbi soŋ damgut. Mani Piŋkop da ji Telagi Wup soŋ damjak.’ ¹⁷ Nin kalip Amiŋ Tagi Yesu Kristo nandaŋ gadaŋ imgumaŋ bisapmon Piŋkop da Telagi Wupni but galak do nimgut. Ae uŋun amiŋ kabi do yaŋ giŋ yomgut, do nak yombem da Piŋkop tagi dima kirinŋik ibom?”

¹⁸ Pita yaŋ yaŋban nandaŋek buri maŋakwa Piŋkop dakon man awigek yaŋ yawit, “Nin abisok asisi nandaŋ, Piŋkop da Amiŋ Iŋwakŋwari Kabi kisi nandaŋ yomiŋakwan but tobil aŋek egip egip abidoŋ.”

Antiok amiŋ paŋmuwukbi kaluk awit

¹⁹ Stiwen anjakgwit bisapmon Yesu nandan gadanimgwit amin uwalni da yo yokwi an yominakwa wasen ki Ponisia tetgin, ae Saiprus ae Antiok tetgin kin kin awit. Kinjek Yesu dakon Gen Bin Tagisi Juda aminon gin yawit. ²⁰ Mani unun amin kabikon diwari unun Saiprus ae Sairini kokupmon nani unun da Antiok kiwit. Kin Amin Tagi Yesu dakon Gen Bin Tagisi Grik amin kisi do yoyiwit. ²¹ Yoyinakwa Amin Tagi da panpuluganakwan amin morapmi da nandan gadat awit. Yanj anjek but tobil anjek Amin Tagikon kiwit.

²² Unun dakon gen bini Jerusalem kwan panmuwukbi da nandanjek Banabas yabekba Antiok kigit. ²³ Kin Pinjop da nandan yawotni do anjek yo tagisi anyomgut unun pindakgit. Pindagek but galaksi nandanjek Amin Tagi bisapmi bisapmi but dasi nandanjek yolni do yoyin parteban agit. ²⁴ Banabas unun amin tagisi, nandan gadatni tebaisi tarjakwan Telagi Wup unun da buron tugagit, do amin morapmisi da Amin Tagikon kiwit.

²⁵ Antiok pi an mudanjek Banabas unun Sol wisin kok do Tasas kigit. ²⁶ Kin Sol kan abidanban Antiok apgumal. Apbal panmuwukbi gat Antiok bilak kinda egek amin morapmisi Pinjop dakon gen yoyin dekgimal. Antiok kokupmon amin da Yesu nandan gadanimgwit amin unun Kristo Dakon Amin Kabi yanj wasanjek yoyiwit.

²⁷ Unun bisapmon kombi amin di Jerusalem yipmanjek Antiok piwit. ²⁸ Pinjakwa kombi amin kinda mani Agabus unun da pidan agek Telagi Wup da anpuluganakwan yanjwok kinda yagit. “Miktimi miktimi jap minisi akdisak,” yanj yoyigit. (Unun dakon bami Klodias da kila amin madep egipgut bisapmon jap do awit.) ²⁹ Panmuwukbi Agabus da gen yagit unun nandanjek notni Judia miktimon

egipgwit pañpulugok do yawit. Yanek amin kalon kalon money tar yomgwit da tilagon pañmuwukgwit. ³⁰ Pañmuwuk Banabas gat Sol gat do yominek yabekba Jerusalem pañmuwukbi dakon kila amin do pañkigimal.

12

Erot da Jems anjakban kimagakwan Pita dam tebanon yipgut

¹ Uñun bisapmon kila amin madep Erot da pañmuwukbi diwari pañupbal agit. ² Anek Jon dakon padige Jems emat agak siba nar anjakban kimakgit. ³ Erot da yar aban Juda amin da nandaba tagisi aban Pita kisi abidagit. (Uñun Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madepmon agit.) ⁴ Abidanej anki dam teban yutnon yipmanek kilani ani do obip amin 16 kabi yopgut. Anek don Yapyap Bilak mudanjakwan amin morap da dabilon abin gen pikon yip do nandagit. ⁵ Yar nandanej Pita dam teban yutnon yipban kilani awit. Mani pañmuwukbi da Pinjop da Pita anpulugosak do bisit pi madepsi awit.

Anjelo da Pita anpulugagit

⁶ Anjwa Erot da Pita gen pikon yiyipmi yar do kalbi obip amin bamori da bikbigon pagakwan kilani agimal. Pita unun nap teban bamori nar anjteban awit. Anjwa obip amin diwari dam teban dakon yoma kila anek agwit. ⁷ Anjwa unudon gin Amin Tagi dakon anjelo kinda altanakwan tenjen madepsi kinda dam teban yutgan tenjenagit. Anjwan anjelo da Pita gekgegikon tidar an yolek iyigit, “Gak tepmisi pidar at!” Yar iyinjakwan kisirikon nap teban bamot wtdal kin mibilikon magimal.

⁸ Manjakwal anjelo da Pita yar iyigit, “Gak imalgo panek kandap gwilgo yopman.” Iyiban yar gin anjakwan aeni

iyigit, “Imal dubakgo panjek nak nol.” ⁹ Yanj yanban Pita anjelo yol anjkigit. Mani anjelo da unjun asi asak yanj Pita dima nandaban pisagit. Butno pisanjakwan dipmin yombem kinda kosot yanj nandagit. ¹⁰ Yanj nandanjek kinj obip amin kabi kinda yapmanjek kinj aeni obip amin kabi kinda gat yapmanjek ain yoma tagit unjudon kigimal. Unjudon kinjakwal ain yoma unjun iyi witald kinjakwan kokup papmon pigigimal. Pigi timisok di kinjek anjelo unjun Pita yipmanj dek kigit.

¹¹ Kinjakwan Pita buri pisanjakwan yagit, “O, kili nandako pisolok. Amin Tagi da anjeloni kinda yabekban pinj nak anpulugak. Erot gat ae Juda amin gat da yo morap ak do nandanjek nepgwiron nanj anpulugosok.”

¹² Yanj nandanjek Jon dakon menji Maria unjun da yutnon kigit. (Jon unjun mani kinda Mak yanj iyiwit.) Amin morapmi unjun yutnon muwuk egek bisit pi awit. ¹³ Yanj anjek egakwa Pita da abinj wanga agek yoma domon tidagit. Tidanjakwan oman minjat kinda mani Roda unjun da yoma witald do anjek opgut. ¹⁴ Obinj Pita dakon tek nandanj burikon kisik kisik madepsi nandagit. Yanj nandanjek yoma dima witaldek timtim yanjek kinj notni yanj yoyigit, “Pita yoma domon akdak!”

¹⁵ Yoyinjan iyiwit, “Gak nugigi, Pita dam teban yutnon yigek aripmi dima apjak.”

Yanj yinjanba sigin teban tanej yagit, “Asisi, Pita yomakon akdak!”

Yanjban iyiwit, “Anjeloni da bo akdak.”

¹⁶ Yanj yanjakwa Pita yoma sigin tidanjanban nandanjek yoma witaldek Pita kanjek but morap awit. ¹⁷ Yanj anjakwa Pita da gen dima yanjek tayangok yitni do kisiri da tilak anj yomgut. Anjek Amin Tagi da damon nanj witald anjanj obik unjun do yoyigit. Yoyinj mudanjek yoyigit, “Ji da Jems

gat not kabi gat yo on altar namik unjun do yoyini.” Yan yoyiŋek Pita si abigiŋit.

¹⁸ Wisa dagokdo obip amin da Pita wisinŋba mudanban but morap aŋek notni yoyiŋ yoyiŋ aŋek yawit, “Pita dukwan kik?” ¹⁹ Erot da Pita wisinŋ koni do amin yabekban kiŋ wisiwit mani dima kawit. Dima kawit do Erot da obip amin Pita kila awit unjun gen pikon yopmaŋek dapba kimotni do yoyiŋit.

Erot kimakgit

Don Erot Judia miktim yipmaŋek Sisaria kokupmon paŋki egipgut. ²⁰ Erot unjun Saidon ae Tair kokupmon amin do nandaba yokwi tok madepsi aŋ yomgut. Unjun kokup pap bamot japni unjun Erot da miktim kila agiron unjudon timikgwit. Mani Erot da japmi nandaneŋ kosit sopsop aŋ yomgut. Yan agit do kokup pap bamot kisi muwugek Erot dakon but mosak do kiŋ koneŋ yan yaŋek kiwit. Kiŋ mibiltok Blastas do altar imiŋek unjun gat not aŋek don Erot do kiwit. (Blastas da Erot dakon dipmin potpot yutni dakon kila agit.)

²¹ Kwa Erot da bisap kinda aŋ yomiŋek unjun bisapmon kila amin madep yik imalni paŋek kila amin madep tamonikon yikgit. Yiŋek gen madepsi yoyiŋit. ²² Yanakwan amin da yan tidaneŋ yawit, “Unjun amin dima, piŋkop kinda da yosok.” ²³ Gen unjun nandaneŋ Erot iyi do nandaban wigakwan Piŋkop dima aŋkisigit. Yan agit do Amin Tagi dakon aŋelo da unjudon giŋ aŋakban namat da nan iba kimakgit.

²⁴ Mani Piŋkop dakon gen da ireŋtaŋ kokupmi kokupmi kigit.

²⁵ Banabas gat Sol gat pini Jerusalem wasip anjek Jon mani kinda Mak unun abidanbal kisi Antiok kiwit.

Pol miktimi miktimi agek Yesu dakon gen yan
tentenagit

(Kilapmi 13.1–21.14)

13

Banabas gat Sol gat yabekgwit

¹ Antiok panmuwukbi kabikon kombi amin ae yoyindet amin kisi egipgwit. Unun dakon mani yan: Banabas, ae Simeon mani kinda Naija yan iyiwit. Ae Lusias Sairini kokupmon nani, ae Manain unun moninisogon da Erot gat kalonji egipgumal, ae Sol. ² Bisap kindakon jap kelek egek Pinjok gawak iminek egipgwit. Yan anakwa Telagi Wup da yoyigit, “Ji Banabas gat Sol gat manjin yopba pi anjil do nandisat unun anjil.” ³ Yan yanban nandajek Pinjok do nandajek jap kelek egek bisit pi awit. An mudajek kisitni amin bamot da kwenon witjinek yabekba kigimal.

Amin bamot Saiprus miktimon Pinjok dakon gen yagimal

⁴ Amin bamot Telagi Wup da yabekban Selusia kokup papmon pigigimal. Pigeke unudon da tap waggakon da Saiprus wigigimal. ⁵ Wigi Salamis kokup papmon kin altajek Juda amin dakon muwut muwut yut tawit unudon agek Pinjok dakon gen yan tentenagimal. (Jon mani kinda Mak unun amin bamot gat kisi agek panpulgagit.)

⁶ Anek miktim timjok kinda tap binap tosok unun mani Saiprus unun kisisi agi mudajek don Papos kokup papmon kin altawit. Kin altajek Juda amin kinda kagimal. Unun amin sot wamwam amin ae kombi gen toptop yogok

amin kinda. Unjun amin mani Ba-Yesu. ⁷ Ba-Yesu unjun gapman dakon mibiltok amin mani Segius Paulus unjun dakon panpulgokni egipgut. Segius Paulus unjun nandak nandakni wukwisi. Sol gat Banabas gat da obiņ Pinġkop dakon gen yarġbal nandisak do yarġ yomgut. ⁸ Mani Segius da Yesu dima nandarġ gadarġ injak do amin bamot uwal arġ yomgut. (Ba-Yesu unjun sot wamwam amin kinda do Grik genon da Elima yarġ iyiwit.) ⁹ Mani Sol (mani kinda Pol) unjun Telarġ Wup da burikon tugarġban Elimas tebaisi karġek yarġ iyigit, ¹⁰ “Gak Sunduk dakon monġi. Gak arġpak tagisi morap torġ unjun dakon uwalni. Top gen yogok mibili mibili gat ae arġpak yokwi morap unjun gagon tugosok. Gak da Amin Tagi dakon arġpak kilegisi paņ upbal asal. Yokwi morap asal unjun dima yopbi, ma?” ¹¹ Yarġ yarġek iyigit, “Nandaki, abisok Amin Tagi dakon kisit da gikban dabilgo pilin tokdisak. Arġakwan gildat dimasi karġek dabilgo yarġ gin tarġakwan bisap dubagisok egipbi.”

Pol da Ba-Yesu yarġ iyinarġkwan unjudon gin pilin tuk da piņ dabili soggut. Sopmarġakwan kosit wisik arġek amin da kisirikon abidarġek kosit yolini do pabidarġ dagok agit. ¹² Yarġ arġakwan Segius unjun karġek nandarġ gadat agit. Arġek Amin Tagi dakon gen do nandaban yo madepsi agit.

Pisidia miktim dakon kokup kinda Antiok unjudon Pinġkop gen yarġimal

¹³ Pol gat notni gat kisi Papos kokup pap yipmarġek tap wakġa abidarġek Pega kokup papmon kiwit. Pega kokup pap unjun Pampilia miktimon tosok. Jon mani kinda Mak unjudon yopmarġ degek tobil Jerusalem aeni pigigit. ¹⁴ Pega yipmarġek kiņ Antiok kokup papmon kiņ altawit. Antiok unjun Pisidia miktimon tosok. Sabat bisap kindakon Juda amin da muwut muwut yutnon pawigi

yikgwit. ¹⁵ Yigakwa unun muwut muwut yut dakon kila amin da gen teban ae kombi amin gen Pinƙop da papiakon toŋ unun baŋ diwari manjiŋ mudaneƙ Pol gat dabini gat do gen yaŋ yipba pigigit, “Not kabi, ji amin dakon but paŋteban ak do gen di yok do nandanƙ kaŋ tagi yoni.”

¹⁶ Geni unun nandanƙ Pol pidaŋ agek tayangok yitni yaŋ do kisiri anenagek yaŋ yoyigit, “Israel amin ae Amin ņwakaŋwari Kabi, ji Pinƙop gawak iman amin, nak do mirak yopni! ¹⁷ Israel amin dakon Pinƙop da babiknin iyi do manjiŋek Isip miktimon gisam yomaŋakwan amin morapmisi ireŋ tawit. Don Pinƙop da iyi da tapmimon Isip baŋ timik paŋopgut. ¹⁸ Yaŋ anek miktim kibiri timon agek anpak yokwi aba Pinƙop da yum pindagakwan bilak 40 egipgwit. ¹⁹ Anakwan Kenan miktimon Pinƙop da miktim 7 unun dakon amin paŋupbal anek miktimni Israel amin do wagil yomgut. ²⁰ Unun yo morap altaŋ yomgwit unun dakon bilakni 450 da aripmon altawit.

“Anek don Israel amin miktimni abidaŋ egakwa Pinƙop da kila amini paŋalon aŋ yomgut. Yaŋ anakwan wigi kombi amin Samuel altaŋ. ²¹ Samuel da bisapmon Pinƙop da kila amin madepni kinda analon anyomjak do Israel amin da yawit. Yaŋba Samuel da Sol, Kis dakon monji naŋ analon aŋ yoban unun da kilani anakwan bilak 40 yaŋ agit. (Sol unun Benjamin da jalapmon nani kinda.)

²² “Don Pinƙop da Sol yaŋ dagaŋ iban isal egakwan Dewit da kila amin madep egipjak do manjigit. Pinƙop da yaŋ anek Dewit do yaŋ yagit, ‘Nak Dewit Jesi dakon monji unun kaŋek butno tagisi asak. Unun da geno tagisi guramitjak yaŋ kosot.’ ²³ Kalip Pinƙop da yaŋ teban

13:17: TP 1.7; 6.6; 12.51 **13:18:** IDT 14.34; GT 1.31-32 **13:19:** GT 7.1; Jos 14.1 **13:20:** GK 2.16; 1Sa 3.20 **13:21:** 1Sa 8.5,19; 10.20-24
13:22: 1Sa 13.14; 16.12; Kap 89.20 **13:23:** 2Sa 7.12-16

tok gen kinda yan yagit, ‘Don amin kinda yabekgo unun da Israel amin timitjak.’ Yagit unun da aripmon Dewit dakon yawi diwaron nan Israel amin kabi timitjak do Yesu yabekgit. ²⁴ Yesu pini dima wasanjakwan Jon da Israel amin but tobil anjek telagi pakbi soni do yoyigit. ²⁵ Jon pini aban mudok do anjakwan yan yoyigit, ‘Ji nak do namin yan nandan? Nak ji da jomjom an iman amin dima. Mani nandani, amin wukwisi kinda nak da bujon noldak. Nak unun amin dakon pinbisi egisat do unun dakon kandap gwil napni nak da aripmi dima witdali.’

²⁶ “Not kabi, Abraham dakon babini kabi, ae Amin Nwakwari Kabi Pinjop gawak iman amin, nandani. Pinjop da amin yokwikon ban timitjak unun dakon but piso geni unun nin do yipban apgut. ²⁷ Jerusalem amin gat ae kila amin gat da Yesu unun namin amin kinda yan unun dima nandaba pisagit. Ae kombi amin dakon gen Sabat bisap morap manjiwit, mani dima nandaba pisagit. Do unun amin gen pikon yipmanjek anjakba kimakgit. Yan aba kombi amin da gen yawit unun bami noman tagit. ²⁸ Yo yokwi kinda yan ak, do tagi anjatne yan kinda dima kawit. Mani Pailat da anjakban kimotjak do madepsi yawit. ²⁹ Gen morap unun do kalip kombi amin da papiakon kili mandawit unun da aripmon an mudawit. Yan anjek bumjotni don tilak kindapmon nan kukwan anki kimakbi tamokon yipgwit. ³⁰ Mani Pinjop da kimoron nan aban pidagit. ³¹ Pidan gildat morapmi altan yoban amin Yesu gat kisi Galili da Jerusalem pigiwit unun da kawit. Abisok Yesu kawit amin da unun dakon geni Juda aminon yan tenjenon.

³²⁻³³ “Nin Gen Bin Tagisi dayaman. Pinjop da kalip babiknin yan teban tok kinda an yomgut unun bami ton

agit. Gwakni kabi nin da bisapmon Yesu kimoron naŋ aban pidaŋban gen yagit uŋun bami toŋ agit. Kap Papiia 2 kon gen uŋun yaŋ mandabi:

‘Gak Monjino, nak abisok gak dakon Datgo asat.’

³⁴ Piŋkop da asi Yesu kimoron naŋ aban pidagit. Aeni aripmi dimasi kimotjak. Piŋkop da uŋun do yaŋ yagit:

‘Kalip Dewit do yo tagisi ae telagisi aŋ im do yaŋ teban tok agim uŋun yo ji do dabeŋ.

Yo morap uŋun yagim uŋun da tilagon asi altokdaŋ.’

³⁵ Ae uŋun do Piŋkop da papiakon gen kinda gat yaŋ tosok:

‘Gak Telaŋi Amingo kimakbi tamokon yipbi taŋek dima miktosak.’

³⁶ “Nin nandamaŋ, Dewit kalip Piŋkop dakon galaktok yolek egipgut. Aŋek don kimakban bumjotni aŋki iyi dakon babikni da kimakbi yopyop tamokon yipba taŋek miktagit. ³⁷ Mani amin uŋun Piŋkop da kimoron naŋ aban pidagit uŋun amin giptimni dima miktagit. ³⁸⁻³⁹ Uŋun do aŋek not kabi gen uŋun yaŋ teŋteŋomaŋ uŋun pakyarŋi nandani. Uŋun amin da nin dakon yokwi wiririt aminin egisak. Moses dakon gen teban guramigek ji amin kilegi aripmi dima ani. Yokwisi sigin taŋ damni. Mani uŋun amin da amin morap iyi do nandaŋ gadaŋ imaŋ amin uŋun yokwini wiririk yomiŋek amin kilegisi yaŋ yoyisak. ⁴⁰ Ji kaŋ kimotni! Dima kaŋ, kalip kombi amin da gen yawit uŋun jikon altosak. Gen uŋun yaŋ yawit:

⁴¹ ‘Manji gen yogok amin ji yo abeŋ uŋun kaŋek but morap aŋek waŋil tasik toni.

Ji da bisapmon yo ŋwakŋwari kinda akdisat.

Amin kinda da yo uŋun akdisat uŋun do dayisak kaŋ, ji aripmi dima nandaŋ gadakdaŋ.’”

⁴² Pol da gen unun yoyin mudanban Banabas gat yomakon pigakwal amin da yan yoyiwit, “Jil awiki Sabat bisapmon aesil obijek gen unun sigin niyinjl.” ⁴³ Yan yoyinba amin kisi muwut muwut yut yipmanek yomakon pigiwit. Pigakwa Juda amin morapmi gat ae Amin Iwakwari Kabikon nani morapmi Juda aminon sanbenek Pinjokop but dasi gawak imgwit amin gat kisi Pol gat Banabas gat yolgwit. Yolakwa amin bamot da Pinjokop dakon nandan yawotni do nandanek tebaisi agek egi anan kini do yoyin panteban agimal.

⁴⁴ Awuki Sabat bisap unun abinjakwan unun kokup pap dakon amin morapmisi da Pinjokop dakon gen nandak do abin muwukgwit. ⁴⁵ Muwugakwa Juda amin da amin morapmisi muwukba pindagek amin bamot do yanba yokwi tok anek Pol da gen yagit abin yipgwit.

⁴⁶ Yan anakwa Pol gat Banabas gat da pasol pasoli mini yan yoyigimal, “Asisi, nit pi kokwinik nimgut da tilagon Pinjokop gen mibiltok Juda amin ji do kalip dayamak. Mani ji da gen unun abidok do dima galak ton. Yan anek egip egip dagok dagogi mini dimasi abidonej yan disi yon. Do nit ji depmanek Amin Iwakwari Kabikon kinden.

⁴⁷ Amin Tagi da yan anen do kili yan niyigit:

‘Nak da ji manjin depbo Amin Iwakwari Kabi dakon terterni madepni egipni.

Anek miktimi miktimi ekwan amin panpuluganakwa yokwikon ban timikgen do manjin depgum.’”

⁴⁸ Yan yanban nandanek Amin Iwakwari Kabikon nani da tagisi nandanek Amin Tagi dakon gen do but galaksi nandawit. Anjakwan minat amin morapyo egip egip dagok dagogi mini abidoni do manjin yopgut unun da nandan gadat awit. ⁴⁹ Anakwa Amin Tagi dakon gen da

unjun miŕtim da kokup morap kisi ireŕ tagit. ⁵⁰ Mani Juda amin da miŕat man madepni toŕ Piŕkop dosi pasalgwit, ae unjun kokup pap dakon kila aminyo kisi dakon but sugawit. Yaŕ aŕek Pol gat Banabas gat yokwi anyomiŕek unjun miŕtimon diŕa egipjil do yolgwit. ⁵¹ Yaŕ aba yokwi iyikon gin tosoŕ yaŕ nandani do kandapnikon kimbabaŕ tawit unjun tidarbal kiŕakwa Ikoniam kokup papmon kigimal. ⁵² Kiŕakwal Antiok kokupmon Yesu nandaŕ gadaŕ imgwit amin burikon kisik kisik nandawit, ae Telagi Wup da tugaŕ yomgut.

14

Banabas gat Pol gat Ikoniam kokupmon Piŕkop gen yagimal

¹ Pol gat Banabas gat Antiok kokupmon Piŕkop dakon pi agimal unjudeŕ gin Ikoniam kokupmon yaŕ gin agimal. Juda amin da muwut muwut yut kindakon wigek gen tagisi yoyiŕakwal Juda ae Grik amin morapmi da nandaŕ gadat awit. ² Mani Juda amin diwari diŕa nandaŕ gadawit unjun da Amin ũwakŕwari Kabi dakon but sugawit. Sug-aŕba nandaŕ gadat awit miŕat amin do nandaba yokwi tok anyomgwit. ³ Pol gat Banabas gat bisap dubagi Ikoniam egek Amin Tagi dakon gen madepsi yoyigimal. Aŕek Amin Tagi da tapmim yomiŕakwan wasok tapmimi toŕ morapmi agimal. Yaŕ aŕakwal amin da Piŕkop asi amin do nandaŕ yawok yomisak yaŕ nandani do Amin Tagi da wasok tapmimi toŕ unjun yoligit.

⁴ Mani unjun kokup papmon amin kabi bamori pudar kiwit. Kabi kinda Juda amin gat akgwit, ae kabi kinda yabekbi bamot gat akgwit. ⁵ Aŕek don Amin ũwakŕwari Kabikon nani gat ae Juda amin gat ae kila amini gat kisi da yaŕ nandat aŕek Pol gat Banabas gat yokwi aŕ yomiŕek

tipbanj dap do awit. ⁶ Mani amin bamot unjun yo ak do awit unjun pindak nandanjo anjek kokup unjun yipmanjek Likonia miktimon kigimal. Kinj kokup pap bamot Lista ae Debe ae kokup moninj moninj unjudon tawit kisi agek ⁷ Gen Bin Tagisi yanj tenjenan yomgumal.

Banabas gat Pol gat Likonia miktimon Pinjkop gen yagimal

⁸ Lista kokup papmon amin kinda kandapmi alek tanji mibilikon gin yigek egipgut. Meni da yanj anjalagit. ⁹ Unjun amin Pol da Pinjkop dakon gen yanjakwan mirak panjakwan Pol da unjun amin kilek tosak dakon nandanj gadatni tanjan kagit. ¹⁰ Kanjek madepsi yanjek yanj iyigit, “Gak pidan bamanj at!” Yanj iyinban amin unjun wigi manjek wasanjek kosit agipgut.

¹¹ Pol da wasok unjun aban kanjek minjat amin morapyo da Likonia genon da yanj tidanek yanj yawit, “Mao, pinjkop ekwanj di da amin giptim panjek ninon penj!” ¹² Banabas unjun Sus yanj iyinjek Pol unjun gen yogok amin do Emes yanj iyiwit. ¹³ Kokup kidat Sus unjun dakon Telagi Yut Madepni kokup pap da wanga kapmatjok tagit. Unjun telagi yut dakon mukwa sogok amin bulmakau wili di jarej banj panjtilim abi unjun panjabinj kokup pap da yoma kagakon yopgut. Mukwa sogok amin gat ae minjat aminyo gat kisi amin bamot do bulmakau dapmanjek mukwa sonj yomdo awit.

¹⁴ Yanj anjakwa yabekbi bamot Banabas gat Pol gat paret anj yom do anj dakon geni nandanj wuripdak imalni pidanek minjat amin morap kabikon pigi yanj tidanek yanj yagimal, ¹⁵ “Not kabi, ji nidosi unjun akdanj? Nit amin ji yombem gin. Nit ji do Gen Bin Tagisi dayamak. Ji da kokup kidat unjun yopmanjek Pinjkop egip egipmi tonj egisak

unjudon gin tobilni do dayamak. Unjun Pinjkop da miktim, kundu ae tap wasanjek yo morapni kisi wasanj yopgut. ¹⁶ Kalip miktimi miktimi amin kabi morap egipgwit unjun yum pindagakwan galaktokni yolek egipgwit. ¹⁷ Mani amin da Pinjkop asi egisak yan nandani do yo tagisi morapmi damisak. Sikak yipban manjakwan pigaga jap tagisi panjirej an daban aripmisi nanjek kisik kisik an.” ¹⁸ Amin bamot gen unjun yanjek amin dakon but pabik do pali pantidok agimal. Mani dima, buri manakwa paret dima awit.

¹⁹ Juda amin di Antiok ae Ikoniam da apgwit unjun da amin dakon but suganjba Pol uwal an imgwit. Uwal an iminek Pol tip ban anagek kili kunwak yan nandanek ilik anan abigi kokup pap da wanja yipgwit. ²⁰ Yipba tanjakwan don Yesu nandan gadan imgwit amin da abin muwuk Pol anawasinek akgwit. Yan anakwa pidanban kokup papmon aeni pigiwit. Pigi pakgwit da wisa dagokdo Banabas gat unjun kokup pap yipmanjek Debe kokup pap kigimal.

Pol gat Banabas gat da amin dakon but panteban agimal

²¹ Amin bamot Debe kokup papmon Gen Bin Tagisi yoyin tentenanjakwal amin morapmisi da Yesu nandan gadan imgwit. Anjek unjudon da tobil Lista ae Ikoniam ae Antiok kigimal. ²² Unjun kokup pap kapbi gwasinek Yesu nandan gadan imgwit amin dakon but panteban anjek yan yoyigimal, “Yesu dima yipman degek nandan gadan iminek tebaisi atni. Mibiltok jigi morapmi panjek don Pinjkop da Amin Kila Asagon kikdaman.” ²³ Yan yoyinek panmuwukbi kabi morap egi anan kiwit unjun do kila amini manjin manjin awit. Anjek Pinjkop do nandanek jap

kelek egek bisit pi anjek egipgwit. Anjek unun kila amin kabi egip egipni Amin Tagikon tosoke yanji nandawit amin unun Amin Tagi da kisiron yopgumal.

Aeni Antiok kokup pap Siria miktimon kigimal

²⁴ Yanj anjek Pisidia miktimon nanj kinjek Pampilia miktimon kinj altagimal. ²⁵ Altanjek Pega kokupmon Pinjkop gen yoyinjek Atalia kokup papmon pigigimal.

²⁶ Pigi tap wakga kinda abidanjek Atalia kokup pap yipmanjek Antiok kokupmon kinj altagimal. Kalip Antiok panmuwukbi da amin bamot Amin Tagi da nandanj yawok yomijek panpuluganjakwan Pinjkop dakon pi anjil do yabekba kigimal. Kinj Pinjkop dakon pi anj mudanjek aeni ²⁷ abinj altanjek panmuwukbi yanj yobal apba Pinjkop da panpuluganjakwan yo morap agimal unun dakon geni yoyinjek yanj yagimal, "Pinjkop da Amin Njwaknjwari Kabi nandanj gadat dakon kosit witdal yoban nandanj gadat awit." ²⁸ Yanj yanjek Antiok panmuwukbi gat gildat morapmi egipgwit.

15

Panmuwukbi dakon muwut muwut madep kinda Jerusalem awit

¹ Pol gat Banabas gat Antiok egakwal amin diwari Juda miktimon da pinj panmuwukbi yoyinj degek yanj yoyiwit, "Ji Moses dakon gen guramigek giptimji dima mandani kanj, Amin Tagi da ji dima timitjak." ² Yanj yoyinjakwa Pol gat Banabas gat da nandabal yokwi tanjan unun amin gat gen emat madepsi awit. Yanj anjakwa panmuwukbi da amin bamot gat ae nandanj gadat amin di gat manjinj yopba Jerusalem kiwit. Kwa yabekbi gat panmuwukbi

dakon kila amin gat gen unun anmilip ani yan do yabekgwit.

³ Yabekba Ponisia ae Samaria mihtim unun ban kiwit. Kijek unun mihtim bamotgwan nandan gadat amin yan yoyigimal, “Amin Iwakwari Kabi da but tobil anek Pinjopmon kwan.” Gen unun yoyinbal but galak madepsi nandawit. ⁴ Jerusalem kin altaiba panmuwukbi gat ae kila amini gat ae yabekbi kabi gat da gildat tagi yan yoyiwit. Yan yoyinba Pinjop da panpuluganakwan yo morap agimal unun dakon geni yoyigimal. ⁵ Yanbal nandan gadat amin di Parisi da kabikon nani unun da pidan agek yan yawit, “Amin Iwakwari Kabikon nani unun giptimni mandanek Moses dakon gen teban guramitni do yoyini.”

⁶ Yan yanba yabekbi kabi gat ae panmuwukbi dakon kila amin gat da gen unun nian yono kilek tosak yan do muwukgwit. ⁷ Muwugek yan nandat morapmisi anek Pita da pidan agek yan yoyigit, “Not kabi, ji kili nandan. Pinjop da pi kokwinik nimejek nak Gen Bin Tagisi Amin Iwakwari Kabikon yanapbo nandanek nandan gadat ani do nak kilisok manjigit. ⁸ Pinjop da amin morap dakon but kisi pindak mudosok. Pindak mudanek Telagi Wupni Juda amin nin do nimgut, yan gin Amin Iwakwari Kabi amin kisi do yomgut. Yan agit do Pinjop da unun amin timit do tagisi nandisak yan nandaman. ⁹ Nin do wasok kinda anek unun amin do wasok iwakwari kinda asak yan yogogi mini. Nandan gadat anakwa butni sugan panmilip asak. ¹⁰ Do ji abisok nido Pinjop ankwalek panmuwukbi da kwapmon yo jigi yopmangan? Kalip babiknin da Moses dakon gen teban unun guramit do antidok awit, ae ninyo kisi unun guramit do antidok

aman. ¹¹ Do yanjsi nandan gadaner, Amin Tagi Yesu dakon nandan yawotni do anek Piŋkop da nin yokwikon ban timikdak. Ae unun amin kabi kisi yan gin timikdak.”

¹² Pita yan yanban amin muwuk yikgwit kisi tayangok yigek Pol gat Banabas gat do mirak yopgwit. Mirak yopmanakwa Piŋkop da paŋpuluganakwan Amin ņwakŋwari Kabikon wasok tapmimi ton agimal unun do yoyigimal.

¹³ Yoyiŋ mudanakwal Jems da yan yagit, “Not kabi mirak pani. ¹⁴ Piŋkop da wasanek Amin ņwakŋwari Kabikon amin timikban iyi dakon amin kabi awit unun do Saimon da kili niyik. ¹⁵ Piŋkop da Amin ņwakŋwari Kabi don timitdisak dakon geni unun kombi amin da kalipsigwan kili yawit. Gen unun yan tosok:

¹⁶ ‘Amin Tagi da yan yosok, “Dewit dakon diwatni unun yut kind a yombem.

Unun yut da man tuwil kigit, mani nak da aeno don abin anmilip anek witjiker.

¹⁷ Yan abo Amin ņwakŋwari Kabi morap naga do kili manjigim unun da Amin Tagini nak wisini.” ’

¹⁸ Gen unun Amin Tagi da kalipsigwan kili yagit.”

¹⁹ Jems da sanberjek yan yagit, “Do nak yan nandisat, Amin ņwakŋwari Kabi but tobil anek Piŋkopmon kwan unun nin da jigi dima yomner do nandisat. ²⁰⁻²¹ Kalipsi da wiŋ abisok on ekwamanon kokup pap morap tan anan kwanon Moses dakon gen yan tenenawit. Sabat bisap morapmon Juda amin dakon muwut muwut yutnon Moses dakon gen manjin manjin awit. Do yum but piso papia kind a yan mandan yomner. Ji kokup kidat do paret abi unun dakon jap dima noni. Jap unuden Piŋkop da pindakban dima noknogi an. Ae minat wiliyo yumabi

15:11: Gal 2.16; Ep 2.5-8

15:13: Gal 2.9

15:16: Am 9.11-12

15:20-21: TP 34.15-17; MS 17.10-16

mibili mibili dimasi ani. Ae bit kilapyo si tipba kwonj gat ae yawiyo kisi dimasi noni.”

Papia kinda yipba kigit

²² Yabekbi kabi gat ae kila amin gat ae panmuwukbi morap gat da iyikon amin bamori pindakba Pol Banabas gat Antiok kini do yawit. Yanj yanek Judas mani kinda Basabas gat ae Sailas gat yanj manjiwit. Unjun amin panmuwukbi dakon kila amin bamot egipgumal. ²³ Amin bamot do papia yomgwit unjungwan gen yanj mandawit,

“Nin yabekbi kabi ae panmuwukbi dakon kila amin, nin ji dakon notji da papia on mandamanj. Amin Ijwakjwari Kabi Yesu nandanj gadanj iman amin Antiok ae Siria ae Silisia Provinskon ekwanj ji gildat tagi yanj dayamanj.

²⁴ “Nin da kabikon amin diwari da kinj ji dakon nandak nandak panupbal awit dakon geni kili nandagimanj. Nin da yanj yoyini yanj dima yoyinapno kinj dayiwit. ²⁵ Nin idon muwuk but kalonj anek amin bamot ji do kini do manjigimanj. Manjinj yopno notnin bamot galagisi nandanj yomamanj Pol ae Banabas unjun gat kini do yanj yomgumanj. ²⁶ Amin bamot unjun egip egipni dima panjutnanejek Amin Taginin Yesu Kristo dakon man yoyinj tenjenagimal. ²⁷ Nin da Judas gat Sailas gat gen on mandamanj unjun nanj gin dayinjil do yabekgamanj. ²⁸ Telagi Wup da nandisak, ninyo kisi yanj gin nandanejek yanj dayamanj, jigi morapmi dima damnejen. Gen teban onjok banjin yolni. ²⁹ Ji bit kilapyo kokup kidat do dapmanj paret anj unjun dima noni. Ae yawi dima noni. Ae si tipba kwonj unjunyo kisi dima noni. Anek minjat wiliyo yumabi mibili mibili dima ani. Ji kanj kimagek unjun anpak morap yapni kanj unjun tagisi. Nin dakon gen yanj gin. Do ji tagisi egipni.”

³⁰ Amin bamot yabekba Antiok pigi pañmuwukbi kabi yañ yobal muwukba papia unun yomgumal. ³¹ Yobal pañmuwukbi da papia unun manjinba unun da buri pañteban aban but galaksi nandawit. ³² Anakwa Sailas gat Judas gat unun kombi amin bamori do gen tagisi morapmi pañmuwukbi yoyinjek buri pañteban agimal. ³³⁻³⁴ Amin bamot unun Antiok bisap dubagkok egipgumal. Egek don pañmuwukbi da galok gen yoyinjek but yawot gat kinjil yañ yoyinjek yopba amin yabekba kigimal kabikon aeni kigimal. ³⁵ Kinjakwal Pol gat Banabas gat Antiok sigin egek amin diwari gat kisi yoyinjet pi awit. Anjek Amin Tagi dakon gen yoyin tetenawit.

Pol gat Banabas gat but kalon dima agimal

³⁶ Gildat di egi mudanek Pol da Banabas yañ iyigit, “Nit aenit kokup papmon agek nandan gadat amin pindatden. Amin Tagi dakon gen yañ tetenayan yomgumak tagi panek ekwan bo yañ do agek pindatden.” ³⁷ Banabas unun Jon mani kinda Mak unun kisi abidanbal agipni do nandagit. ³⁸ Mani Mak kalip Pampilia miktimon yopman degek abinjakwan iyi gin pi agimal, do Pol unun gat agip do nandan aban tagi dima agit. ³⁹ Unun do anjek gen emat madepsi agimal. Yañ anjek pidan ki Banabas da Mak abidanban tap wakga kinda abidanek Saiprus miktim timon wigigimal. ⁴⁰ Yañ anjakwal Pol Sailas nan abidagit. Anjakwan pañmuwukbi da Amin Tagi dakon nandan yawotni jilon tosak yañ yoyinba kigimal. ⁴¹ Kin Siria ae Silisia miktimon agek Pol da pañmuwukbi morap yoyin pañteban agit.

16

Pol da Timoti abidanban Sailas gat kisi agipgwit

¹ Pol Debe kokup pap kinjek unudon da Lista kokup

pap kinj altagit. Uñun kokupmon Yesu dakon pañdetni kinda egipgut mani Timoti. Menji uñun Juda miñat kinda. Uñun miñat Yesu nandan gadanj imgut. Mani datni uñun Grik amin kinda. ² Pañmuwukbi kabi Lista kokup pap ae Ikoniam kokup papmon egipgwit amin da Timoti do amin tagisi kinda yañ yawit. ³ Do Pol Timoti abidoko kisi agipder yañ nandagit. Mani Juda amin uñun miktimon egipgwit da Timoti dakon datni uñun Grik amin kinda yañ kili nandawit. Do Juda amin dakon but moni do Pol da Timoti dakon gip mandagit. ⁴ Añek Timoti abidanban kokup papmon agek gen kalip kila amin gat yabekbi kabi gat da Jerusalem muwugek anteban awit uñun bañ pañmuwukbi yoyinej yañ yoyiwit, “Ji gen on nañ guramigek egipni.” ⁵ Yañ anakwa pañmuwukbi morap dakon nandan gadat teban tagit. Gildari gildari amin da pañmuwukbi kabikon sanberba amin kabi madepsi awit.

Pol da Masadonia amin kinda dipminon kagit

⁶ Telagi Wup da Esia miktimon Pinjkop dakon gen dima yonjil do yañsop anyomgut, do Pol gat Timoti gat kinj Prigia ae Galesia miktim binap nañ kigimal. ⁷ Misia miktimon kinj alañek Bitinia miktimon pigik do agimal. Mani Yesu dakon Wup da dima piginjil do kosit soggut. ⁸ Yañ aban Misia miktim yapmanjek Troas kokup papmon pigigimal. ⁹ Pigi uñun kalbi Pol da buri pisanakwan dipmin yombem kinda kanjakwan Masadonia amin kinda da yañ iminej yañ iyigit, “Gak tap pidanej Masadonia miktimon obinj nin pañpulugoki.” ¹⁰ Pol da uñun kanjek Pinjkop da iyi Gen Bin Tagisi kinj yoyinej do yañ nimisak yañ nandanej unjudon gin Masadonia kik do tagap tagimanj.

Lidia nandan gadat agit

¹¹ Nin Troas kokup pap yipmanek tap wakga kinda abidanek nomansi kinjek miktim timjok kinda tap bi-nap tosok unun mani Samares unudon wigi altagiman. Wisa dagokdo unun miktim yipmanek tap wakga aenin abidanek Neapolis kokupmon kigiman. ¹² Ae unun kokup yipmanek Pilipai kin altagiman. Pilipai unun Masadonia miktim dakon kokup pap madepni. Unun Rom da kila agit. Rom amin morapmi da kalip kili apgwit da unun kokupmon ekwan. Nin unudon gildat kabi di egipguman. ¹³ Egek Sabat bisapmon kokup pap dakon yoma kagakon pigi yapmanek wangga pigi pakbi kindakon kigiman. Nin unun pakbikon tamo kinda konejon bisit anej yanon da pigigiman. Unun pakbikon pigi pindatno minjat di muwukgwit pindak unudon yigek Gen Bin Tagisi yoyigiman. ¹⁴ Minjat kinda unun kabigwan yikgit unun mani Lidia, kokupni Taitaira. Lidia imal gami ban yopmanek monej ilit pi anek egipgut. Unun Pinkop gawak iminek egipgut. Amin Tagi da Lidia dakon but yomani witalban Pol da gen yagit do bamisi yosok yan nandanek mirak pakyanji yopgut. ¹⁵ Anek minjat unun gat ae yutnikon egipgwit amin gat kisi telagi pakbi sowit. Son mudanek yan niyigit, “Nak asisi Amin Tagi Yesu do kili nandan gadasat yan nandan naman kan, nak da yutnon panji egipnej.” Yan yanek yutnikon si kinej do teban tanban kigiman.

Pol gat Sailas gat Pilipai dam teban yutnon yopgwit

¹⁶ Bisap kindakon nin bisit agak tamokon kigiman. Kino oman minjatjok kinda kosiron apban domdom agiman. Unun minjatjok konni kinda tan iminjakwan yo don altoni unun do yankwok agit. Amin da opba yo don altoni dakon mibili yoyinjakwan kila amini da monej madepsi

timikgwit. ¹⁷ Nin kinapno miñatjok unun Pol gat nin gat da buñon nolek yañ tidanjek yañ yagit, “On amin unun Pinjkop Wikwisi Madep dakon oman monjini. Pinjkop da ji yokwikon bañ timitjak dakon gen dayañ.” ¹⁸ Miñatjok unun yañ sigin yañakwan gildat morapmi agit. Yañ anjakwan Pol unun nandanjek kuragisi nandañ tobił koñ yañ iyigit, “Yesu Kristo da yañ dagok anjamgut do yañsi gayisat, gak miñatjok on yipman degek wiñ abigi!” Yañ iyinban unudon gin koñ miñatjok unun yipman dekgit.

¹⁹ Yañ aban oman miñatjok unun dakon kila amini monej timit timit kositnin pasildak yañ nandawit. Yañ nandanjek Pol gat Sailas gat timik tebai ilik pañpañ kila amin do maket tamokon pañkiwit. ²⁰ Amin bamot pañpañ gen kokwin amin madepmon pañki yopmanjek yañ yoyiwit, “On Juda amin bamot da nin dakon kokup papmon amin but sugañbal upbalap madepsi añ. ²¹ Rom dakon anpagon yo dima aneñ do gen teban tosok on amin bamot da amin unun tetgin ilik pañgwamal.”

²² Yañ yañakwa amin muwukgwit kisi da yañba yokwi tok anjomgwit. Yañ aba gen kokwin amin madep da amin bamot dakon paba pigikni iligek kaliñ kirinbañ baljoni do yoyiwit. ²³ Yoyinba madepsi balanjek dam teban yutnon yopgwit. Yopmanjek dam teban yut dakon kila amin kilani tebaisi asak do iyiwit. ²⁴ Iyinba nandanjek amin bamot pawigi dam teban yutnon yut moniñ kinda yutgwansi tagit unudon yopgut. Yopmanjek dima abiginjil yañ do kandapni kindap kwuk bañ pañteban agit.

²⁵ Yañ aban egek kalbi binap Pinjkop do bisit anjek ae kap yañakwal dam teban yutnon amin yikgwit da nandawit. ²⁶ Anjakwa unudon gin wudip madepsi kinda anjek dam teban yut dakon gwak pañ kwakwalikgit. Yañ anjakwan

yoma kisi witdal kinj mudanjakwa amin morap kisit kandapnikon yo panjeban awit unjun kisi witdal ki mawit. ²⁷ Manjakwa dam teban yut dakon kila amin dipminon da pidan pindakban dam teban yut dakon yoma kisi pisawit. Yanj pindak amin kisi abigi mudanj yanj nandanjek nak kila tagi dima at yanjon da emat agak sibani ilik iyi nanj sugok do agit. ²⁸ Yanj ak do anjakwan Pol da yanj tidanjek yanj iyigit, “Giptimngo goman di abim! Dam teban yutnon amin nin kisi morap oni ekwamanj.”

²⁹ Yanj yanjakwan dam teban yut dakon kila amin tenjenji kinda anopni do yagit. Anopba abidanj pasol pasol nandanjek timtim yanjek kinj Pol gat Sailas gat da buron gawagek nandaban wukwan yomgut. ³⁰ Yanj anjek amin bamot timik yut buri moniji yikgimal unjun yipmanjek yut buri madep do pabigi yanj yoyigit, “Amin bamot, nianj anjapbo Amin Tagi da nak yokwikon nanj abidosak?”

³¹ Yanj yanban iyigimal, “Gak Amin Tagi Yesu nandanj gadanj iminjaki Pinjkop da gak gat ae yutgokon amin ekwanj gat kisi yokwikon banj timitjak.” ³² Yanj iyinjek Amin Tagi dakon gen iyinjek amin morap yutnikon egipgwit gat kisi yoyigimal. ³³ Yoyinbal kalbi binap unjun bisapmon gin dam teban yut dakon kila amin da amin bamot timik panji giptimni obip amin da baljanba dagawit unjun pakbi banj sugagit. Yanj anjek unjudon gin iyi ae gwakni kisi telagi pakbi sowit. ³⁴ Anjek amin bamot timikban yutnikon pawigi yigakwal jap yomgut. Amin unjun gat gwakni gat Pinjkop nandanj gadanj iminjek burikon da kisik kisik madepsi nandawit.

³⁵ Wisa dagokdo gen kokwin amin madep da obip amini yabekba kinj dam teban yut dakon kila amin yanj iyiwit, “Gak amin bamot unjun yopbi kinjil.”

³⁶ Yan iyinba kin Pol yan iyigit, “Jil dam teban yut yipmanek kinjil do gen kokwin amin madep da gen yipba obisak. Do jil but yawot gat kinjil.”

³⁷ Mani Pol da obip amin yan yoyigit, “Manit Rom gapmanon toso. Do nidosi nit dakon mibilnit pakyanji dima kokwinigeke amin morapmi da dabilon nindapmanek dam teban yutnon nipman? Yan ayin da abisok nit pasilikon da nipba kikedamak? Unun tagi dima. Amin madep unun da iyisi abin pulugan nipba kinden.”

³⁸ Yan yoyinban obip amin da Pol da gen yoyigit unun anan gen kokwin amin kabi yoyiwit. Yoyinba Pol gat Sailas gat Rom amin bamori yan yanba nandaneke si pasalgwit. ³⁹ Anek gen kokwin amin madep da dam teban yutnon kin amin bamot buri moni do kokwin tagisi dima anek yo yokwisi andanguman, gen yan yoyineke panpan wanga pabigiwit. Yan anek kokup pap unun yipman kinjil do gen yaworikon da yoyiwit. ⁴⁰ Yoyinba Pol gat Sailas gat dam teban yut yipmanek Lidia da yutnon wigigimal. Wigi nandan gadat amin pindak buri panteban ak do gen yoyigimal. Yan anek don kokup pap yipmanek kigimal.

17

Tesalonaika amin da Pol gat Sailas gat dap do awit

¹ Pol gat dabini gat Ampipolis kokupmon kin altawit. Kokup unun yipmanek Apolonia kokup papmon kin Tesalonaika kokup papmon kin altawit. Unun kokup papmon Juda amin dakon muwut muwut yut kinda toso.

² Pol iyi Sabat bisap morapmon wigi wigi agit yan gin unun muwut muwut yutnon Juda amin gat wigiwit. Sabat bisap kapbi kisi unun yutnon wukwan Pinkep dakon gen dakon mibili yan nandat awit. ³ Anek Pol da Pinkep dakon gen dakon mibili yoyin tenenan yomgut. Gen unun asi bami noman tan mudan yan yoyineke yagit, “Kombi amin da

Kristo tepmi pañek kimagek don aeni pidosak do yañkwok kalipsigwan kili awit. Uñun Yesu do dayiñ teñteñosot, uñun Kristo yañsi dayisat.”⁴ Yañ yoyiñban Juda amin diwari da Pol gat Sailas gat dakon gen nandajek nandaj gadat añek amin bamoron sañbewit. Añakwa Grik amin morapmi Pinjkop gawak imgwit amin ae kila amin miñat morapmi kisi amin bamot yolgwit.

⁵ Yañ añakwa Juda amin da amin bamot do nandaba yokwi tok añ yomgwit. Yañ nandajek maket tamokon pidok amin di egipgwit uñun timikba uñun gat amin morapmi pañmuwuk buri sugañba upbalap madepsi awit. Yañ añek timentim yañek amin kinda mani Jeson uñun da yutnon kiñ Pol gat Sailas gat wisij timik amin morap da iñamon pabigi yopneñ yañ yañek kiwit. ⁶ Mani amin bamot mini pindak Jeson gat pañmuwukbi kabi di gat timik ilik pañpañ uñun kokup pap dakon kila aminon pañkiwit. Pañkiñek yañ tidajek sitnok anyomiñek yawit, “On amin miktimi miktimi agek yokwi morapmi añ da abisok idon abeñ da ekwañ. ⁷ Jeson da uñun amin yañban yutnikon pawigi ekwañ. Uñun amin morap kisi kila amin madepnin Sisa dakon gen tebani uñun yapmañek yañ yoy, ‘Kila amin madep iñwakñwari kinda egisak uñun mani Yesu.’”

⁸ Gen uñun yañba nandajek miñat aminyo gat ae kokup pap dakon kila amin gat wiripdagek upbalap madep awit. ⁹ Yañ añakwa kila amin da Jeson gat notni gat yoyiñba moneñ yopmañek abigiwit. Upbalap dima noman tosak kañ moneñni ae timitni yañon da yopgwit.

Pol gat Sailas gat Beria kokup papmon pi agimal

¹⁰ Piliñ tañakwan pañmuwukbi da Pol gat Sailas gat yabekba Beria kigimal. Kiñ altañek Juda amin da muwut

muwut yutnon wigigimal. ¹¹ Juda amin Beria egipgwit unun amin tagisi. Anpakni da Juda amin Tesalonaika egipgwit unun yapgut. Pol dakon gen do galagisi nandajek gildari gildari Pinjkop dakon gen unun pakyansi manjin nandawit. Manjin nandajek Pol da gen asi yosok bo surj yosok yan do kokwin awit. ¹² Anjek Juda amin morapmisi da nandaj gadat awit. Ae Grik kila amin minjat morapmi da nandaj gadat anakwa Grik wili morapmi unun kisi yan gin awit.

¹³ Yan anakwa Juda amin Tesalonaika egipgwit unun da Pol unun Beria kokupmon egek Pinjkop dakon gen yosok yan nandawit. Yan nandajek obin amin dakon but sugan panupbal awit. ¹⁴ Anakwa unudon gin panmuwukbi da tepmisi Pol yabekba tapmon pigigit. Pigakwan Timoti gat Sailas gat unun Beria sigin egipgumal. ¹⁵ Egakwal Pol Atens kokup papmon pigi altajek iyi gat pigiwit amin yan yoyigit, “Ji tobil Beria wigi Timoti gat Sailas gat yoyinba tepmi pinjil.” Yan yoyinban wigiwit.

Pol Atens kokup papmon Pinjkop dakon gen yagit

¹⁶ Pol Atens egek Timoti gat Sailas gat do jomjom anjek egipgut. Egek unun kokup papmon kokup kidat dakon wup morapmisi pindagek buri yokwisi agit. ¹⁷ Yan agit do Juda amin da muwut muwut yutnon wigigit. Unudon Juda amin gat ae Amin Nwakjwari Kabikon amin Pinjkop gawak iman amin gat kisi egipgwit. Unun amin da Pinjkop dakon mibili pakyansi nandani do gen tebaisi yoyigit. Ae gildari gildari maket tamokon panji egek amin kin ap awit unun gat kisi yan gin agit. ¹⁸ Anakwan Epikorian

ae Stoik* amin kabi bamot unun dakon nandak nandak amin diwari da opba Pol gat gen emat anakwa di da yan yawit, “On gen pakbi amin ni gen nan yosok?” Ae di da yawit, “Miktim dubagikon nani dakon pinjkop unun do bo yosok?” Pol da Gen Bin Tagisi yoyinek Yesu do yoyigit ae amin kimoron da pidoni do kisi yoyigit unun do anek gen unun yawit. ¹⁹ Unun amin da Pol abidan anan gen kokwin amin kabi kinda ilej Areopaguskon muwukgwit unudon anjinek yan iyiwit, “Nin gak da gen kalugi unun amin yoyin dekdal unun niyiki do nandaman. ²⁰ Gen yosol unun nandano njwakjwarisi asak do mibili niyinjbi nandano.” ²¹ (Atens minjat amin morap ae amin dubagikon da apba egipgwit ununyo kisi yan awit, bisapmi bisapmi nandak nandak kalugi mibili mibili unun do yan nandat an egek bisapni madepsi nan nan awit.)

²²⁻²³ Pol Ariopagus muwut muwut tamokon kila amin da binapmon pidan agek yan yagit, “Atens amin nak kokupji angwasinek agek pinjkop gawak yomyom an unun dakon yo kidat pindakim. Pindagek alta kindakon gen kinda yan mandabi kagim: On Alta Unun Pinjkop Kinda Mibilni Dima Nandaman Unun do Wasanbi. Nak yan kagim do anek ji do yan nandisat, ji pinjkop gawak yomyom dakon anpak do nandaba yo madepsi asak. Unun Pinjkop mibilni dima nandane sal dogin gawak iman unun dakon mibilisi dayiko nandabit.

²⁴ “Pinjkop miktim ae yo morap miktim da kwenon ton wasan yopgut unun Pinjkop da kundu ae miktim dakon Amin Tagi Madep egisak. Yando, amin kisit da

* **17:18:** Epikorian amin kabi unun on miktim dakon kisik kisik mibili mibili do yo bamisi yan nandawit. Anakwa Stoik amin kabi unun giptim dakon galaktok dima yolnejan, nin amin tagisi yan nandawit. **17:24:** 1KA 8.27; Ya 7.48

telagi yut wutjar unjudon dima egisak. ²⁵ Ae yo kinda do wadak wadak aban amin kisit da yo unjun wasanej Piŋkop anpulugogi unjun dima tosok. Piŋkop da iyi egip egip ae mirim ae yo morap gat kisi amin kisi do yomisak. ²⁶ Piŋkop unjun da amin kalonjisikon da amin kabi morapmi wasagit. Wasanban ireŋ tarjek kiŋ miktimi miktimi aripmisi agit. Egipni dakon bisap gat ae miktim egipni dakon kilapmi kisi kokwinik yomgut da ekwan. ²⁷ Amin da Piŋkop tebai wisin koni do anek unjun agit. Mani Piŋkop dubagikon dima egisak. Kapmatjok nin da bikbigon egisak. ²⁸ Kap wasok aminji kinda da yan yagit, ‘Unjun da egip egip nimisak ae tapmim nimirakwan kosit akwaman.’ Ae kinda da yan yagit, ‘Ninyo kisi unjun dakon monjini ekwaman.’

²⁹ “Nin Piŋkop dakon monjini ekwaman, do Piŋkop unjun gol bo silwa bo tip yombem yan dima nandaney. Piŋkop amin da nandak nandagon da yo kisit da wason unjun yombem dima. ³⁰ Kalip nandar kokwini tagi dima amin egakwa Piŋkop da yo kinda dima anjominek yum pindagakwan egipgwit. Mani abisok amin morap dukwan dukwan ekwan but tobil ani do gen tebai yosok. ³¹ Don minat amin morap gen pikon yop do bisap kinda kili yipgut. Unjun bisapmon gen kokwin kilegisi anek miktim amin kisi morap gen pikon yopdisak. Gen kokwin pi unjun asak do Piŋkop da amin kinda kili manjigit. Unjun amin Piŋkop da asisi kimoron nan aban pidagit, do amin morap yanji nandan imni, Piŋkop da gen kokwin pi unjun amindosi imgut.”

³² Pol da amin kimoron da pidoni do yanban amin diwari da jigilak gen yan imgwit. Mani diwari da yan iyiwit, “Yo unjun yosol unjun do di gat niyibi nandaney do nandaney.” ³³ Yan yanba Pol muwut muwut tamo

17:25: Kap 50.12
44.10-17; Ya 19.26

17:27: Kap 145.18; Jer 23.23
17:31: Kap 96.13

17:29: Ais 40.18-20;

yipmanjek kigit. ³⁴ Amin diwari Pol yolek nandan gadat awit. Kinda unun mani Dionisius. Unun amin gen kokwin amin Ariopagus muwut muwut tamokon muwukgwit unun kabikon nani kinda. Ae minjat kinda mani Damaris, ae amin diwari kisi nandan gadat awit.

18

Pol Korin kokup papmon Pinjop dakon gen yagit

¹ Don Pol Atens yipmanjek Korin kokup papmon kigit. ² Kin Juda amin kinda kagit mani Akwila. Akwila unun Pontus miktimon nani kinda. Kili yangkok minjatni Prisila gat Itali miktim yipmanjek opgumal. Itali miktim mibili yan do yipmanjek apgumal. Rom dakon kila amin madep Klodias da Juda amin kisi morap Rom kokup pap unun yipmanj kin mudoni do gen tebai yipgut. Pol unun amin wam pindat do kigit. ³ Pol da yut kabey dakon imal bup-bup pi agit unun amin wamyo kisi pi yan gin agimal, do Pol kwan egek unun pi awit. ⁴ Pol Sabat morapmon Juda amin dakon muwut muwut yutnikon wigigit. Wikwan Juda ae Grik amin Yesu nandan gadan imni do gen emaron da nayinbi gayiko awit.

⁵ Sailas gat Timoti gat Masadonia yipmanjek pinjakwal Pol imal yut pi agit unun yipmanjek Pinjop dakon pi gin agit. Pinjop dakon gen yoyinjek Juda amin yan yoyigit, “Yesu unun asi Kristo.” ⁶ Mani Juda amin da Pol dakon gen abin yipmanjek jigilak gen yan imgwit. Yan aba imalnikon jimjim tawit tarapmikban manakwa yan yoyigit, “Ji Tipdom do amin ani kan, gulusun unun disi dakon, nak dakon dima. Nak abisok Amin Iwakiwari Kabikon kin Pinjop dakon gen unudon yokej.” ⁷ Yan yoyinjek muwut muwut yut unun yipmanjek unudonjok

pigi amin kinda mani Titus Jastus unjun da yutnon wigigit. Titus unjun Piŋkop gawak imiŋek egipgut. ⁸ Unjun muwut muwut yut dakon mibiltok amini mani Krispus unjun gat gwakni gat Pol da Piŋkop dakon gen yanban Amin Tagi nandaŋ gadaŋ imgwit. Ae Korin kokup papmon amin morapmi nandaŋ gadat anjek telagi pakbi sowit.

⁹ Kalbi kindakon Amin Tagi da Pol buri pisanakwan dipmin yombem kinda kanakwan altaŋ imiŋek yan iyigit, “Gak dima pasalek nak dakon geno sigin yan tenŋenoki. Gen mapmit dima aki. ¹⁰ Nak gak gat egisat. Nak dakon amin morapmisi on kokup papmon ekwan, do amin kinda da dima gitjak.” ¹¹ Iyiban Pol Korin egakwan bilak kinda mudanakwan ae bilak kinda dakon kanek 6 kabi egek Piŋkop dakon gen yoyiŋ dekgit. ¹² Mani Galio da Akaia miŋtim dakon kila amin madep yikgit bisapmon Juda amin da muwugek Pol uwal an imiŋek abidaŋ ilik anaŋ gen pi yutnon anki yipmanek yan yawit, ¹³ “On amin da amin Rom dakon gen teban dima guramitni do yoyiŋ degek Piŋkop gawak imim dakon kosit ŋwakŋwari yolisak.”

¹⁴ Yan yanba Pol da geni kobogi yoyik do agit. Mani Galio da Juda amin yan yoyigit, “Juda amin, on amin Rom gapman dakon gen teban kinda yapgut, bo ae anpak yokwi kinda agit kan, ji dakon gen tagi nandaken. ¹⁵ Mani ji disi dakon gen moniŋ moniŋ ae man ae gen tebanji do yon. Nak unjuden gen do gen pi ak do dima galak tosot. Disi yan panmilip abit.” ¹⁶ Yan yoyiŋek yolban gen pi yut yipmanek abigiwit. ¹⁷ Abigi unjudon gin Korin amin da amin kinda mani Sostenes abidaneŋ gen pi tamo da kapmatjok anakgwit. Yan aba Galio unjun awit do nandaban yo isali agit. Sostenes unjun Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kinda.

Pol aeni Antiok kokup pap Siria miktimon kigit

¹⁸ Pol gildat morapmi Korin egek don panmuwukbi galok gen yoyiŋek Prisila gat Akwila gat timikban Senkria kokupmon pigiwit. Pigi altaneŋ Pol Piŋkop do yaŋ teban tok kinda kili agit, do busuŋ danŋwani mandagit. Yaŋ anek Siria miktimon kik do anek tap wakga kinda abidawit. ¹⁹ Abidaneŋ Epesas kokup papmon kiŋ altawit. Altaneŋ Prisila gat Akwila gat unudon yopmanek Pol iyi Juda amin da muwut muwut yutnon wukwan Juda amin gat Piŋkop dakon gen dakon mibili do gen emat anek nayiŋbi gayiko awit. ²⁰ Anek yaŋ iyiwit, “Gak nin gat timisok di gat egek don kiki.”

Yaŋ iyinba yoyigit, “Aripmi dima egipneŋ.” ²¹ Mani yopman kik do anek yaŋ yoyigit, “Piŋkop da ji do aeno opbeŋ do nandisagon don opbeŋ.” Yaŋ yoyiŋek tap wakakon wigek Epesas yipmanek kigit. ²² Kiŋ Sisaria kokup papmon altaneŋ unudon da Jerusalem wigi panmuwukbi gildat tagi yaŋ yoyiŋek Antiok kokup papmon pigigit. ²³ Pigi Pol bisap dubagkok Antiok egek don aeni Galesia ae Prigia miktimon kokup morap toŋ unudon kokup gwasik agit. Yaŋ anek Yesu nandaŋ gadaŋ imgwit amin morap dakon nandaŋ gadat parteban agit.

Apolos da Epesas kokup papmon Piŋkop gen yaŋgit

²⁴ Pol kokup gwasik anekwan Juda amin kinda mani Apolos unun Aleksandria kokup papmon amin kinda unun panabiŋ Epesas egipgut. Unun amin gen yogokni tagisi, ae Piŋkop dakon gen dakon mibili pakyansi nandagit. ²⁵ Amin da Apolos Amin Tagi dakon mibili do iyin dekba kili nandagit. Ae Amin Tagi dakon gen but dasi nandaneŋ amin yoyin dekgit. Yaŋ anek Yesu dakon mibili suŋ dima yaŋgit. Bamisi yaŋ tentenagit. Mani Jon da

telagi pakbi sogit unun dogin nandagit. ²⁶ Apolos unun Juda amin da muwut muwut yutnon wigeke pasol pasoli mini Pinjkop dakon gen madepsi yoyigit. Yoyinjakwan Prisila gat Akwila gat da geni nandan Apolos abidan anki yutnison egeke Pinjkop dakon mibili pakyansi nandan pisonak do iyin dekgimal.

²⁷⁻²⁸ Don Apolos Akaia miktimon kik do nandak nandak anjakwan Epesas panmuwukbi da buri anteban awit. Yan anek papia kindu Akaia panmuwukbi da Apolos kwan tagisi abidoni do mandawit. Anakwa Apolos kin Akaia miktimon altanek amin da dabilon Juda amin dakon top geni pabin yopgut. Anek Pinjkop da papiakon gen ton unun panjenjen anek Yesu unun asi Kristo yan yoyigit. Yan anek Pinjkop dakon nandan yawotni do anek nandan gadat awit amin unun madepsi panpulugagit.

19

Pol da Epesas kokup papmon Pinjkop dakon gen yagit

¹ Apolos Korin egipgut bisapmon Pol koron tetgin agek don Epesas pigi altagit. Pigi altanek Yesu dakon pandetni diwari pindakgit. ² Pindagek yan yoyigit, “Ji nandan gadat awit bisapmon Telagi Wup abidawit bo dima?”

Yan yoyinban yawit, “Dima, nin Telagi Wup kindu egisak yan dima nandagiman.”

³ Yanba Pol da yoyigit, “Kan ji ni telagi pakbi nan sowit?”

Yoyinban yawit, “Nin Jon dakon telagi pakbi nan sogiman.”

⁴ Yanba Pol da yan yoyigit, “Jon da amin telagi pakbi son yomgut unun but tobil anek telagi pakbi soni do agit. Jon da yan yoyigit, ‘Amin kindu nak da bunjon noldak unun

amin naŋ nandaŋ gadaŋ imni.' Jon da gen yagiŋ uŋun Yesu do yagiŋ." ⁵ Pol da gen uŋun yaŋban nandaŋek Amin Taŋi Yesu da manon telagi pakbi sowit. ⁶ Piŋkop dakon pakbi soŋakwa Pol da kisiri kwenikon witjiŋakwan Telagi Wup da uŋun kabikon piŋakwan gen mibili mibili yaŋek kombi gen yawit. ⁷ Amin uŋun 12 kabi da tilak da awit.

⁸ Pol Juda amin dakon muwut muwut yutnon wigeŋ Piŋkop gen madepsi yoyigiŋ. Aŋek Piŋkop da Amin Kila Asak dakon gen do yaŋek gulusuŋ nandak nandakni paŋmilip ak do aban notni paŋiŋ yopmaŋ yopmaŋ awit. Pol pi uŋun aŋek kanek kapbi egipgut. ⁹ Mani diwari gen uŋun nandaŋek but teban aŋek nandaŋ gadat ak do dima galak tawit. Yaŋ aŋek amin morapmi da dabilon Yesu Yolyol Kosit do yaŋba yokwi tok awit. Yaŋ aŋakwa Pol gat Yesu dakon paŋdetni gat yopmaŋ degek si kiwit. Kiŋ Pol gildari gildari yaŋ nandak yut kindakon wukwan Piŋkop dakon gen dakon mibili do nayiŋbi gayiko awit. Yaŋ nandak yut uŋun Tiranus dakon. ¹⁰ Pol bilak bamori egek Piŋkop gen yaŋakwan Esia miktimon Juda amin ae Grik amin egipgwit uŋun kisi morap da Amin Taŋi dakon gen nandawit.

Skewa dakon monjini da koŋ yol do awit

¹¹ Pol Piŋkop da aŋpulugaŋakwan wasok tapmimi toŋ ŋwakŋwarisi morapmi agit. ¹² Yaŋ agit do amin da imal dakni paŋobiŋ Pol da kwenon witjiŋek paŋki sot amin do yoba timikgwit. Timigakwa sotni mudanaŋakwa koŋni wiŋ abigiŋwit. ¹³ Aŋakwa Juda amin diwari da agek Amin Taŋi Yesu da manon da koŋ yol do aŋek yaŋ yawit, "Pol da amin kindak dakon mibili yaŋ teŋteŋjosok, uŋun Yesu. Uŋun da manon gayiko abigi!" ¹⁴ Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kindak mani Skewa uŋun dakon

monjini 7 kabi da yan gin awit. ¹⁵ Anakwa bisap kindakon koŋ kinda da gen kobogi yan yoyigit, “Nak Yesu nandan imisat, ae Pol yo kisi nandan imisat. Mani ji namin?” ¹⁶ Yan yoyinek koŋni toŋ amin da miŋgaŋ kwenikon wigi obisi dapmanek imalni paŋ dagaŋ yopban yut yipmanek molaŋ abigiwit.

¹⁷ Juda amin ae Grik amin morap Epesas egipgwit unun yo altagit dakon geni nandanek madepsi pasalgwit. Yan aŋek Amin Taŋi Yesu dakon man do nandaba wukwisi agit. ¹⁸ Anakwa amin nandan gadat kili awit unun da amin morap da iŋamon kalip yo yokwi morap awit unun yan teŋteŋawit. ¹⁹ Aŋek amin morapmi Sunduk dakon yo kidat pawilgwit unun dakon mibili papiani paŋabiŋ amin morapmi da dabilon kindapmon soŋba sowit. Papia unun dakon yumaŋ nogi manjikba 50 tausen silwa moneŋ agit.

²⁰ Yan anakwa Amin Taŋi dakon gen tapmimi toŋsi ireŋ taŋ anaŋ kokupmi kokupmi kigit.

²¹ Yo morap unun altaŋ mudanakwa Pol Jerusalem kik do aŋek miktim bamot Masadonia ae Akaia baŋ kik do nandagit. Nandanek yagit, “Nak Jerusalem kiŋek don Rom kokup papmon kikkosi nandisat.” ²² Pol paŋpulugok bamotni Timoti gat Erastas gat baŋ yabekban unun da kalip Masadonia kigimal. Kiŋakwal Pol iyi Esia miktimon bisap dubagkok egipgut.

Pol uwal aŋ imgwit

²³ Unun bisapmon Epesas amin da Yesu Yolyol Kosit do yanba yokwi tok aŋek upbalap madepsi awit. ²⁴ Mibili yan do awit. Kisit kilda amin kinda egipgut mani Demitius. Unun amin silwa baŋ kokup kidat miŋat Atemis unun dakon wup wasagit. Moneŋ ilit pi aŋek pi monjini moneŋ madepsi timikgwit.

²⁵ Demitius unun iyi dakon pi monjini ae kisit kilda amin diwari kisi yan yoban muwukba yan yoyigit, “Disi nandan, pi on amanon monej madepsi timikgaman. ²⁶ Disi kili kan nandanjo awit. Pol da amin dakon nandak nandakni kili panjupbal an mudagit. Anek amin kisit da kokup kidat wason unun yo bami dima yanji yosok. Pol da gen unun yanakwan Epesas kokupmon amin ae Esia miktim amin da nandaba gen unun bamisi asak. ²⁷ Pol dakon gen da monej ilit kositnin anjupbal akdisak do nak si pasoldot. Pinjkop madep Atemis dakon telagi yut do amin da nandaba yo isalisi akdisak. Anek Atemis dakon man madepni mokdisak. Esia miktimon ae miktimi miktimi amin kisi unun pinjkop minjat nan gawak iman. Mani Pol da unun dakon man madep abinj yip do pi asak.”

²⁸ Yan yanban amin gen unun nandan japtan yan tidanjek yawit, “Epesas nin dakon Atemis unun da wukwisi madep!” ²⁹ Yan yanek unun kokup papmon amin morapmi da madepsi yan tidanjek upbalap madepsi awit. Anek Pol dakon notni bamori unun ilik panpan muwut muwut yut madepmon panjkiwit. Unun amin bamot unun Masadonia amin, Pol gat kisi agipgwit. Mani kinda Gaius ae kinda Aristakus. ³⁰ Anakwa Pol amin da binapmon kik do nandagit mani panmuwukbi da dima kisak do kosit sopsop awit. ³¹ Ae Esia gapman dakon amin madep di unun Pol dakon notni, ununyo kisi da Pol muwut muwut yut madepmon dimasi kisak do gen yipba apgut.

³² Amin muwukgwit unun nandan upbal madepsi awit. Yan anek madepsi yan tidanjek gen mibili mibili yawit. Ni mibili do muwukgaman unun dima nandaba pisagit. ³³ Juda amin da amin kinda mani Aleksanda yipba minjat amin morap da inamon agakwan amin da yokwi unun da bo ak yan nandawit. Yan anakwa Aleksanda da Juda amin

nin da dima aman̄ yan̄on da geni koboḡi yoyik̄ do an̄ek upbalap dima yoni do kisiri da tilak an̄ yomgut. ³⁴ Mani amin da Juda amin kind̄a yan̄ kan̄ nandan̄yo an̄ek madepsi sigin̄ yan̄ tidan̄ek yawit, “Epesas nin dakon̄ Atemis un̄un wukwisi madep!” Un̄un gen nan̄gin̄ sigin̄ yan̄akwa bisap 2 aua da arip agit.

³⁵ Yan̄ an̄akwa Epesas kokup pap dakon̄ kilda mandakni da gen sopman̄ yom̄nek nawa gen yan̄ yoyigit, “Epesas amin, amin morap kisi nandan̄, Atemis daman̄ dakon̄ telagi yut ae tipni kundukon̄ da magit un̄un kisi nin da kokup papmon̄ tan̄akwal nin da kilani aman̄ yan̄ nandan̄ niman̄. ³⁶ Un̄un top dima un̄un asisi do upbalap dima yoni. Tayan̄gok nandan̄ kokwin an̄ek yo don ani. ³⁷ On amin bamot pan̄abej un̄un Telagi Yut Madepnin dakon̄ yo di kabo dima nagimal. Ae nin dakon̄ piŋkop miŋat do yan̄ba yokwi tok kind̄a dima agimal. ³⁸ Demitius gat pi mon̄jini gat nandaba yokwi tok an̄ek gen di yok do nandan̄ kan̄, gen pi agak bisapmon̄ tagi yoni. Yan̄ba gen kokwin amin madep da geni nandan̄ek tagi pan̄milip ani. ³⁹ Do ji genji di yan̄ pan̄milip ak do nandan̄ kan̄, gen kokwin muwut muwut bisapmon̄ tagi yan̄ pan̄milip ani. ⁴⁰ Gapman dakon̄ amin madep da abisok yo aman̄ dakon̄ geni nandisak kan̄, gen pikon̄ nipjak do nak si pasoldot. Upbalap madep nido ayin̄ yan̄ niyisak kan̄, nin da gen koboḡi tagi kind̄a aripmi dima iyinej.” ⁴¹ Kilda mandak da gen yan̄ yoyin̄ek amin muwukgwit un̄un yoyin̄ban̄ kin̄ mudawit.

20

Pol Masadonia ae Grik miktimon̄ agipgut

¹ Upbalap madep awit da dagan̄akwan̄ Pol da pan̄-muwukbi yan̄ yoban̄ abin̄ muwukba buri pan̄teban̄ an̄ek galok gen yoyin̄ek Masadonia miktimon̄ kigit. ² Kin̄ un̄udon̄ agek pan̄muwukbi gen morapmi yoyin̄ek buri

panṭeban aṅek don Grik miktimon kiṅ altagit. ³ Uṅudon kanek kapbi egipgut. Egek don tap wakgakon da Siria miktimon kik do tagap tagit. Mani Juda amin da Pol aṅat do aṅek yaṅ nandat aṅ dakon geni nandagit. Do yum pindagek Masadonia miktimon ae tobiḷ kik do nandagit. ⁴ Amin diwari Pol gat kisi agipgwit. Kinda uṅun mani Sopata uṅun Beria kokupmon amin kinda, Perus dakon monji. Ae Tesalonaika kokupmon amin bamori mani Aristakus ae Sekundus, ae Debe kokup papmon nani kinda mani Gaius. Ae Timoti gat Esia miktimon amin bamori mani Tikikus ae Tropimus. Uṅun amin kabi Pol gat kisi agipgwit. ⁵ Uṅun amin kabi da kalip Troas kokup papmon paṅki egek nin do jomjom awit. ⁶ Aṅakwa nin Bret Yisni Mini Bisap Madep mudanṅakwan Pilipai yipmaṅek tap wakgakon wigeḷ kigimaṅ. Kiṅ tap binap agapno gildat 5 kabi mudanṅakwan amin nin do jomjom aṅek Troas kokup pap egipgwit uṅudon kino notni pindak pindak agimaṅ. Aṅek uṅudon gildat 7 kabi egipgumaṅ.

Troas kokup papmon Pol da Yutikus kimakgit naṅ aban pidagit

⁷ Sonda kalbi nin paṅmuwukbi gat jap aṅwa nok do aṅek muwukgimaṅ. Aṅapno Pol wisa dagokdo kikeṅ yaṅ nandaṅek Piṅkop gen dubagisi yaṅakwan kalbi binapmi agit. ⁸ Yut nin da egipgumaṅ uṅun yut kwen tosok. Uṅun yutnon lam morapmi koleṅ yopgwit. ⁹ Uṅun yut da kosit gwagagon monji bilak kinda yikgit mani uṅun Yutikus. Pol da gen saṅbeṅek yaṅakwan monji uṅun yik dipmin pagek uwagat aṅek waṅga miktimon maṅ aṅakgit. Maṅ aṅakban kimakgit naṅ piḡi abidawit. Uṅun yut notni kwen kwen awit dakon kidiriṅ kapbi kwen nani egipgwiron da magit. ¹⁰ Mani Pol da piḡi monji uṅun da kwenon pagek kisiri da kendagek yagit, “Ji nandaba kik dima ani.

Egip egipni tarj imisak.” ¹¹ Pol yarj yarjek aeni kwen wigi bret pidanban nawit. Yarj anjek gen sigin yoyinakan wigi wisa daganakan yopmarj kigit. ¹² Yopmarj kinakan amin monji unun abidan yutnikon ankiwit. Wagil dima kimakgit yarj nandanjek butni yawori tawit.

Pol Troas kokup pap yipmarjek Miletus kokup papmon kigit

¹³ Nin Pol yipmarjek tap waggakon da Asos kokup papmon kin altanek Pol do jomjom agiman. Nin da kalip kinapno Pol iyi miktim kosit kik do anjek unun do niyigit.

¹⁴ Jomjom anapno Pol Asos abinj altan niban abidono tap waggakon wigek Mitilini kokup papmon kigiman.

¹⁵ Unjudon da wisa dagokdo Mitilini yipmarjek miktim kinda mani Kios kapmatjok tarban kanek yapguman. Ae gildat kinda do tap unun pudan yapmarjek Samos kokup papmon kin altagiman. Ae unjudon da wisa dagokdo Miletus kokup papmon kin altagiman. ¹⁶ Pol da Esia miktimon bisap noknok dima anej yarj nandagit, do nin tap waggakon da Epesas kokup pap si yapmarjek Miletus kokup pap kigiman. Bisap noknok dima anjek tepmi kinej kan, Pentikos Bisap Madep Jerusalem konej yarj nandagit.

Pol da Epesas panmuwukbi dakon kila amin galok gen yoyigit

¹⁷ Nin kokup pap Miletus unjudon egek Pol da Epesas panmuwukbi dakon kila amin opni do gen yipban kigit.

¹⁸ Gen yipban kwan opba yarj yoyigit, “Nak kilisi Esia miktimon apgum bisapmon ji gat bisap morapmi egek anpak agim unun disi nandan. ¹⁹ Bisap morapmi Juda amin da nak abinj nep do gen yawit. Yarj anakwa bisap morapmi butno madepsi jik tarakan kunam morapmi takim. Anjek nak nagado nandako marakan Amin Tagi

dakon pi agim. ²⁰ Nak ji paŋpulugok do gen tagisi kinda dima wutjiko tagit. Gen kisisi muwut muwut madepmon ae yutjikon dayiŋ dekgim uŋun disi nandaŋ. ²¹ Nak Juda amin ae Grik amin but tobił aŋek Piŋkopmon kiŋek Amin Taginin Yesu nandaŋ gadaŋ imni do gen madepsi yaŋ tenjenagim. ²² Nandani. Telagi Wup da uŋudon kikerŋ dosi nayisak, do nak Jerusalem kikedisat. Uŋudon kiko yo kinda ni da altaŋ namjak uŋun dima nandisat. ²³ Mani on gin nandisat, kokup morap agisaron butnokon Telagi Wup da yaŋsi nayisak. Don amin da dam teban yutnon nepdaŋ, ae jigi namdaŋ uŋun kisi nayiŋakwan agisat. ²⁴ Mani nak naga dakon egip egip do yo madep kinda yaŋ nandaŋek egip egipno aŋkutnok do dima nandisat. Nak kosit uŋun agisat naŋgin agek Amin Tagi Yesu da pi namgut uŋun aŋ mudokerŋ. Pi uŋun Piŋkop da nandaŋ yawotni do aŋek yo madepsi ninon asak uŋun dakon Gen Bin Tagisi yaŋ tenjenokerŋ.

²⁵ “Not kabi, nandani. Nak ji gat egek Piŋkop da Amin Kila Asak dakon gen dayiŋ tenjenagim. Nak abisok nandisat, ji depmaŋ kiŋapbo jikon da kinda da nak ae buŋon dimasi nandakdaŋ. ²⁶⁻²⁷ Nak Piŋkop dakon nandak nandak kinda dima wutjiko tagit. Kisisi dayiŋ tenjenagim. Nak abisok but piso wagil dayisat. Do jikon da amin kinda Tipdom do amin asak kaŋ, uŋun nak dakon gulusuŋ dima. ²⁸ Ji disi dakon kila aŋek paŋmuwukbi morap dakon kila kisi ani. Paŋmuwukbi kabi uŋun Piŋkop da Monji dakon yawi naŋ yumaŋ nagit. Uŋun sipsip kabini ji da kila ani do Telagi Wup da ji manjiŋ depgut. ²⁹ Nak nandisat. Depmaŋ kiŋapbo jor piŋan yokwisi da jikon abinŋek sipsip kabi paŋupbal akdaŋ. ³⁰ Aŋakwa jikon da amin diwari da pidaŋ paŋmuwukbi kabikon da amin diwari buŋon yolni

20:23: Ya 9.16; 21.11 **20:24:** Ya 21.13; 2Ti 4.7 **20:28:** 1Ti 4.16; 1Pi 5.2-4 **20:29:** Mt 7.15; Jn 10.12

do top gen yoyikdaŋ. ³¹ Yaŋdo, ji kaŋ kimotni. Bilak kapbi da butgwan nak kunamon da ji kaloŋ kaloŋ kisi dayiŋ dekgim. Uŋun do dima iŋtoni.

³² “Nak abisok Piŋkop da kilasi asak do uŋun da kisiron depmaŋdat. Nandaŋ yawotni dakon geni da ji paŋteban aban yoni tagisi telagi amin kabini do yopbi uŋun tagi timitni. ³³ Nak amin dakon moneŋ ae yo kabini do pindak galaktok dima agim. ³⁴ Nak da pi agim dakon mibili uŋun disi nandaŋ. Naga da kisit da pi aŋek yo nido wadak wadak agim uŋun timigek notno pi agimaŋ uŋun kisi paŋpulugagim. ³⁵ Naga pi teban yaŋ aŋek dayiŋ doligim. Jiyo yaŋ gin aŋek teban tokni mini amin uŋun paŋpulugoni. Amin Tagi Yesu iyi gen kinda yagit uŋun dima iŋtoneŋ. Gen uŋun yaŋ: ‘Yo imisak amin dakon kisik kisikni wukwi, aŋakwan iban abidosok amin dakon kisik kisikni piŋbi.’”

³⁶ Pol gen uŋun yoyiŋ mudarek kila amin kabi gat ŋwakbeŋ aŋek bisit yagit. ³⁷ Bisit aban mudarakan kila amin kisi da kunam tagek Pol bedaŋ mandaŋ nawit. ³⁸ Pol da buŋon nak dakon iŋamno ae dima kokdaŋ yaŋ yoyigit do bupmisi nandawit. Bupmi yaŋsi nandaŋek Pol aŋaŋ tap wakgakon aŋkiwit.

21

Pol Jerusalem kigit

¹ Nin kila amin yopmaŋ degek tap wakga abidaŋek nomansi miktim timjok kinda tap binap tosok uŋun mani Kos uŋudon wigigimaŋ. Wigek uŋudon da gilgat kinda do miktim timjok kinda tap binap tosok uŋun mani Rodes wigek uŋudon da Patara kokup papmon kigimaŋ. ² Kiŋ kono tap wakga kinda Ponisia miktimon kik do aban

kagimarj. Karjek unjudon wigino kigimarj. ³ Kiñek miktimon tim kinda tap binap tosok unjun mani Saiprus karjek unjun gwandenj tetgin do tarjakwan nin amin tetgin da yapgumarj. Yapmarjek Siria miktimon kiñ kokup Tair unjudon tap wakga panji akgit. Agakwan tap waggakon pi monji yik iligakwa ⁴ nin kiñ Yesu dakon panjet kabini pindatno unjun gat gildat 7 kabi egipgumarj. Egapno Telagi Wup da panthagap aban Pol yan iyiwit, “Gak Jerusalem dima kiki.” ⁵ Egipgumarj dakon bisap mudarakwan Yesu dakon panjetni gat ae minjat monjiyoni gat kisi kokup pap yipmarj degek tap kidipminjon pigigimarj. Pigi unjudon njwakberj anek bisit agimarj. ⁶ Bisit ano mudarakwan notni galok gen yoyinj yoyinj anek yutnikon kinakwa nin tap waggakon wigigimarj.

Kombi amin Agabus da Pol gen iyigit

⁷ Nin Tair kokup yipmarjek kiñ Tolemes kokup papmon altagimarj. Unjudon Yesukon sarbewit amin kabi gildat tagi yan yoyino unjun gat gildat kinda egipgumarj. ⁸ Unjudon pakgimarj da wisa dagokdo unjun kokup pap yipmarjek Sisaria kokup papmon kiñ altanek Pilip da yutnon kino unjun gat egipgumarj. Pilip unjun yabekbi kabi panpulugoni do kalip amin 7 kabi manjikbi unjun kabikon nani kinda. Unjun amin Gen Bin Tagisi yan tenjenok amin kinda. ⁹ Pilip unjun gwi 4 kabi. Unjun aminon dima yopbi. Minjat kabi unjun kombi gen yogok minjat egipgwit.

¹⁰ Nin Sisaria kokupmon gildat kabi di egapno kombi amin kinda mani Agabus unjun Judia miktimon da pigit. ¹¹ Pinj altan niminek Pol dakon boban napni abidarek Agabus da iyi dakon kisit kandapyo wamgut. Wamarjek yan yagit, “Telagi Wup da yan yosok, ‘Nak da on asat, yan

gin Juda amin Jerusalem ekwan da on boban nap dakon ami waman Amin ņwakiwari Kabi da kisiron yipdan.’”

¹² Yan yanban Pol Jerusalem dimasi kisak do nin gat ae amin egipguman gat kisi da anknutnank tebaisi iyigiman.

¹³ Mani Pol da gen kobogi yan yagit, “Nak dam tebanon nepni do tagi nandisat. Ae Jerusalem Amin Tagi Yesu da man do kimokgen do tagi nandisat. Do ji nido nak angolgol anek kunam takgan? Yan anakwa butno yokwi tosok.”

¹⁴ Yanban Pol kono kik do teban tagit, ae nandak nandakni nin da kulabik aripmi dima agagi yan nandanek yagiman, “Amin Tagi da yo altan imjak do nandisak unun tagi altan imjak.”

Pol dam tebanon yigakwan gen pikon yipmanek
mibilni nandak do pi awit

(Kilapmi 21.15–26.32)

Pol Jerusalem kin altagit

¹⁵ Yan nandanek nin yiknin panek Jerusalem kokup papmon wigigiman. ¹⁶ Yesu dakon pangetni di Sisaria egipgwit unun gat kisi wigeke unun da nin panke Nason da yutnon nipba egipguman. Nason unun kalip Yesu kili nandan gadan imgut. Miktimni unun Saiprus. ¹⁷ Nin Jerusalem kin altono panmuwukbi da nin but galagon da timikgwit. ¹⁸ Timikba pakgiman da wisa dagokdo Pol nin gat kisi Jems kok do kigiman. Kin altanek panmuwukbi dakon kila amin kisi morap unudon gin Jems gat ekwa pindakgiman. ¹⁹ Unudon Pol da gildat tagi yan yoyinnek Pinjkop da anpuluganban Amin ņwakiwari Kabikon pi morap agit unun dakon gen kisisi yoyin mudagit.

Kila amin da Pol Telagi Yut Madepmon wigisak do iyiwit

²⁰ Paŋmuwukbi dakon kila amin Pol dakon gen nandanjek Piŋkop aŋkisiwit. Anejk iyiwit, “Not nandaki. Juda amin morapmisi da Yesu kili nandan gadanj imgwit. Uŋun amin kisisi da Moses dakon gen teban guramik kimokgoŋ.

²¹ Mani amin diwari da gak do yaŋ yoyiwit, ‘Pol da Juda amin Amin Ŋwakŋwari Kabi da bikbigon ekwan uŋun Moses dakon gen teban dima guramitni do yoyinej yaŋ yoyisak, “Ji monjisi dakon giptim dima mandani. Ae Juda amin dakon aŋpak dima yolni.”’ ²² Niaŋsi aneŋ? Gak idon kili apgul yaŋ nandan gamdanj.

²³⁻²⁴ “Do nin da gen kinda gayino gak yaŋ gin abi. Aŋaki gakyo kisi gen teban guramikdal yaŋ gandani. Nin gat amin 4 kabi ekwamanj. Uŋun amin kabi Piŋkopmon yaŋ teban tok gen kinda kili awit. Gak uŋun amin kabi timikbi Piŋkop da dabilon gen teban yolek giptim paŋkilek ak dakon aŋpak ani. Ae mukwa sok do uŋun dakon yo gak da gaga yubi. Yaŋ aŋaki uŋun amin kabi busuŋ danjwani tagi mandani. Yaŋ abi amin da gandanek top yaŋ imgumanj yaŋ gandani. ²⁵ Amin Ŋwakŋwari Kabi Yesu nandan gadanj imgwit amin nin da gen aŋteban agimanj uŋun kili mandanj yomgumanj. Gen uŋun yaŋ: Ji kokup kidat do paret abi uŋun dakon jap dima noni. Ae yawi gat ae bit kilapyo si tipba kwonj dima noni. Ae miŋat wiliyo yumabi mibili mibili dima ani.”

²⁶ Gildat kinda do Pol amin 4 kabi uŋun timikban giptim paŋkilek ak dakon aŋpak anejk egipgwit. Yaŋ anejk Telagi Yut Madepmon wiŋi mukwa sogok amin dakon mibiltok amin ni bisapmon wasip anejk, ae amin kaloŋ kaloŋ dakon paretni mukwa soni uŋun do Pol da but piso yoyigit.

Juda amin da Pol Telagi Yut Madepmon abidawit

²⁷ Gildat 7 kabi pali mudanakwan Juda amin di Esia miktimon da apgwit unun da Pol Telagi Yut Madepmon kawit. Kanek minat amin morap muwukgwit dakon but suganek Pol abidawit. ²⁸ Abidanek yan tidanek yan yawit, “Israel amin ji abin nin panpuluganba on amin gen pikon yipno. On amin da kokupmi kokupmi amin morapmi dakon but panupbal asak. Anek Israel amin kabi nin do, ae Moses dakon gen teban do, ae on Telagi Yut Madep kisi do yanba yokwi tok asak. Ae unun gin dima. Grik amin timikban on Telagi Yut Madep da nagalon wnek telagi tamo on anupbal aban yo isali asak.” ²⁹ (Kalip Epesas kokup papmon amin kinda mani Tropimus unun Pol gat Jerusalem kokup papmon ekwal pindakgwit, unun do anek gen unun yawit. Unun amin Pol da abidanban Telagi Yut Madepmon wigigimal yan nandawit.)

³⁰ Kokup madepmon amin gen unun nandan wuripdagek teri teri da timtim yanek apgwit. Abin Pol abidan ilik anan Telagi Yut Madep dakon nagal yapmanek wanga abigiwit. Yan anek unudon gin Telagi Yut Madep dakon yoma kisi sopgwit.

Rom dakon emat amin da Pol abidawit

³¹ Pol anakba kimot do anakwa Jerusalem amin morap kisi gen butjap ematyo madep an unun dakon gen bini Rom dakon emat amin dakon mibiltok amin da nandagit. ³² Yan nandanek unudon gin kila amini di gat ae emat amini di gat timikban timtim yanek minat amin kabikon pigiwit. Pigakwa amin da emat amin dakon mibiltok amin gat ae emat amini gat pindagek Pol sanbenek dima anakgwit. ³³ Emat amin dakon mibiltok amin da obin Pol abidanek nap teban bamori ban Pol abisini do yoyigit. Anek amin yan yoyigit, “On namin amin kinda? Ae ninan

agit?” ³⁴ Yanban di da gen kinda yanjakwa di da ṅwakṅwari yawit. Yan yanek upbalap madep anakwa gen bami kinda dima abidagit. Do Pol abidan anan emat amin da yomakon awigini do yoyigit. ³⁵ Pol kin yut unun da man wigigon alnanakwan amin da Pol si anakba kimotjak do gwayan tebaisi awit. Yan aba emat amin da pasalek Pol si kendak anan wigiwit. ³⁶ Amin morapmi da bunon yolek madepsi sigin yan tidanek yawit, “Anakba kimakban!”

Pol da Juda amin iyi dakon nandan gadat dakon mibili yoyigit

³⁷ Emat amin da Pol anan yutnikon awigik do anakwa emat amin dakon mibiltok amin Grik genon da yan iyigit, “Gen kinda tagi gayiken?”

Yanban iyigit, “Gak Grik gen nandisal, ma? ³⁸ Abikisokgwan Isip amin kinda gapman gat emat wasanek amin dapdap sibani ton amin 4 tausen timikban miktim amini minikon kiwit. Gak unun amin dima, ma?”

³⁹ Yanban Pol da yagit, “Nak Juda amin kinda. Kokupno unun Tasas, Silisia miktimon tosok. Kokup madepno amin morap da man bini nandan. Amin gen tagi yoyiken?”

⁴⁰ Yanban mibiltok amin da gen tagi yoyisak do iyigit. Iyanban Pol unun man wigigon da agek upbalap dima ani do kisiri da tilak an yomgut. Yan aban amin kisi upbalap yipman mudawit. Yan anakwa Pol da Ibru genon da yan yoyigit,

22

¹ “Not kabi ae dat kabi nandani. Nak gulusun kinda dima agim do dayikdisat.” ² Nandaba Pol Ibru genon da gen yanakwan upbalap dima anek tayangok egipgwit. Yan anakwa Pol da yan yoyigit, ³ “Nak Juda amin

kinda. Merjno da Tasas kokup pap Silisia miktimon toso
 unjudon anjalagit. Mani nak on kokup papmon tagagim.
 Yoyinjetno Gamaliel unun da nak babiknin dakon gen
 teban morap tagisi nayin dekgit. Ji Pinjop dakon pi
 but dasi an, nakyo kisi yan gin an kimagim. ⁴ Nak da
 minjat ae wili nandan gadat anek Yesu Yolyol Kosit nan
 agipgwit unun panjupbal anek dapbo kimotni do pi agim.
 Anek pabisin panjan dam teban yutnon panjigim. ⁵ Yan
 anapbo mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae
 kila amin dakon gen kokwin amin kabi da nandan namg-
 wit, do nak da pi agim unun da ji tagi dayin tetenoni.
 Unun da Juda amin notnin Damaskus egipgwit do papia
 kinda mandawit. Unun naba nak Yesu nandan gadan
 imgwit amin kabi Damaskus egipgwit unun timik panjabin
 Jerusalem dam teban yutnon yopmanek kobogi do yo
 yokwi anyomni do anek kigim.”

Pol da but tobi agit dakon mibili yoyigit
 (Yabekbi 9.3-19 ae 26.12-18)

⁶ Pol sanbejek yan yagit, “Nak kin gildat binap 12 kilok
 da tilagon Damaskus ankapmat anapbo tetenji madep
 kinda Kwen Kokup da pin anbinap aban nak binapmon
 akgim. ⁷ Tetenan naban nak miktimon man pagek
 nandanapbo gen kinda altanek yan nayigit, ‘Sol! Sol! Gak
 nido nak anjupbal ak do pi asal?’

⁸ “Yanban yan iyigim, ‘Amin Tagi gak namin?’

“Iyiko yagit, ‘Nak Yesu Nasaret amin nan anjupbal ak do
 pi asal.’ ⁹ Amin nak gat agipguman unun tetenji kawit.
 Mani gen unun nayigit unun dima nandawit.

¹⁰ “Nayinban iyigim, ‘Amin Tagi, nak ninan aben?’

“Gen unun yoko Amin Tagi da nayigit, ‘Gak pidan
 Damaskus kokupmon pigaki amin kinda da pi morap aki

do yan mudan gamgun unun do gayisak.' ¹¹ Tenjenj madep unun tenjenan naban dabilno pilin tagit do amin agipgunan unun da nak kisitnokon da abidan Damaskus abigiwit.

¹² "Abigi nepba amin kinda mani Ananias nak nandak do apgut. Unun amin Pinjop gawak iminek gen teban guramik kimakgit. Juda amin morap Damaskus egipgwit da nandaba amin kilegisi kinda agit. ¹³ Ananias unun kapmatjok da abin agek nak yan nayigit, 'Sol not, dabilgo aeni sintosak.' Yan nayinban unudon gin sintanjek Ananias kagim. ¹⁴ Kanapbo nayigit, 'Babiknin dakon Pinjop da gak da niansi abi do nandisak unun golinban koki do manjin geggut. Ae Amin Kilegi kanjaki unun da iyi gen gayinban nandaki do manjin geggut. ¹⁵ Gak yo morap pindak nandanyo agil unun minjat amin morap yoyin tenjenokdisal. ¹⁶ Do bisap noknok dima abi. Pidanek telagi pakbi sonjek mani yanjaki unun da diwarigo wiririk gaban.'

¹⁷ "Don aeno Jerusalem tobil abin Telagi Yut Madepmon wigi bisit an egek dabilno kulabik anjawan dipmin yombem kinda kagim. ¹⁸ Kanapbo Amin Tagi da yan nayigit, 'Gak tepmisi pidan Jerusalem yipman ki. Nak dakon gen on kokup papmon yoyiki kan, amin da dima abidokdan.'

¹⁹ "Nayinban iyigim, 'Amin Tagi, dima, on amin kalip nak da muwut muwut yut morapmon agek amin gak nandan gadan gamgwit unun baljanek dam tebanon yopgun unun nandan nama. ²⁰ Ae gak dakon gen yan tenjenok amingo Stiwen anjaka kimakgit bisapmon nak kapmatjok agek tip ban anjagwit amin dakon imal dubakni ilik

yopman naba kila agim. Anjek pindagapbo Stiwen anjakba kimakban nandako tagisi agit.’

²¹ “Mani Amin Tagi da nayigit, ‘Nak da Amin ņwakņwari Kabi kokup dubagisikon ekwan unun do kiki do yabekdat.’”

Pol da emat amin nak Rom amin kinda yan yoyigit

²² Pol da Amin ņwakņwari Kabi do gen unun yanakwan amin da nandanjek yan tidanjek yawit, “Anjakba kimakban. Unuden amin miktimon tagi dima egipmi.”

²³ Yan tidanjek imal dubakni ilik maba kinakwa kimbaban timik maba kwen wigiwit. ²⁴ Yan anjakwa emat amin dakon mibiltok amin da emat amini yan yoyigit, “Ji Pol anki nin ekwaman yutnon baljoni. Baljanek amin da mibili nido japmi nandanjek yan tidan iman unun dakon mibili iyi yanban nandani.” ²⁵ Yoyinban anki kisit kandapyoni paninjin anjek wamgwit. Anjakwa Pol da kila amini kapmatjok akban kanek yan iyigit, “Gen kokwin amin da nak dakon mibilno dima kan nandanyo anakwa nak nitdan. Unun tagi dima akdan. Nak Rom amin kinda. Ji Rom dakon gen teban yapmanan.”

²⁶ Yanban kila amini gen unun nandan kin mibiltok amini yan iyigit, “Ma, on amin Rom amin kinda. Gak nianji akdisal?”

²⁷ Iyiban kin Pol yan iyigit, “Nayinbi nandako. Gak Rom amin kinda?”

Iyiban yagit, “Asi nak Rom amin kinda.”

²⁸ Yanban yan yagit, “Nak Rom aminsi dagok do tomni madepsi yumgim.”

Yanban Pol da iyigit, “Gak yan agil mani nak altagimon da Rom aminsi kinda egipgum da egisat.”

²⁹ Yanjakwan amin Pol baljok do awit pasalek dima baljawit. Anakwa mibiltok amin da Pol Rom amin kindan nanyoyiko nap teban nany anteban anyiyan nany kan nandanyo anek unun kisi pasol pasol agit.

Pol gen kokwin amin kabikon gen yagit

³⁰ Juda amin da Pol ni gulusun nany agit do yon, emat amin dakon mibiltok amin unun dakon mibili pakyanji nandak do pi agit. Do gildat kinda do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae Juda amin dakon gen kokwin amin morap abin muwutni do gen tebai yipgut. Yipban abin muwugakwa Pol dakon nap teban wital iminek abigi yipban unun da inamon akit.

23

¹ Pol da sintanban gen kokwin amin kabikonsi kinakwan pindagek nany yoyigit, “Not kabi, abikikon da win abisok egisaron nak Pinjok da dabilon butnokon da tagisi egi anan wit nany nandisat.” ² Gen unun yanban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Ananias da Pol da kapmatjok akgwit amin gen kaganikon anan do yoyigit. ³ Yoyinban anagakwa Pol da nany iyigit, “Pinjok da gitdisak. Gak yut dakon pompom kilegi yombem, mani mukgwan nip da nany nitniranbi. Gak gen teban guramikdat nany nandajek nak gen pikon nep do abil da yikdal. Mani gaga gen teban yapmajek nitni do yoyisal.”

⁴ Amin kapmatjok akgwit da gen unun nandajek Pol nany iyiwit, “Gak Pinjok dakon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin do nany yokwi tok an imisal, ma?”

⁵ Yanba Pol da yoyigit, “Not kabi, Pinjok da papiakon gen nany tosok:

‘Ji kila aminji kinda do nany yokwi tok dima ani.’

On amin unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin yanj dima koko pisak.”

⁶ Pol da gen kokwin amin kabi di unun Sadyusi amin ae di Parisi amin yanj nandan yomgut. Do gen papmon da yanj yoyigit, “Not kabi, nak Parisi amin kinda. Datno kisi unun Parisi amin kinda. Nak amin kimakbi da kimoron da don pidokdan unun do nandan teban tanjek egisat. Yanj nandisat do anjek gen pikon nepman.” ⁷⁻⁸ Sadyusi amin da amin kimakbi aripmi dimasi pidoni, ae anjelo wupyo mini yanj yoy. Mani Parisi amin unun kisi nandan teban torj. Yanj nandan do anjek gen unun yanban Parisi amin ae Sadyusi amin iyi uwal uwal anjek pudan kabi bamori awit. ⁹ Anjek gen teban yoyidnet amin di unun Parisi kabikon nani unun da pidan agek madepsi yanj tidanek yanj yawit, “On amin gulusunni minisi komanj. Wup bo anjelo kinda da gen bo iyigit? Unun dima nandamanj.” ¹⁰ Yanj yanba emat amin dakon mibiltok amin da pindakban gen emat madepsi awit. Yanj anjek amin kabi bamot unun da Pol teri teri da ilikba giptimi daganakwan kimotjak yanj do pasalgit. Do emat amini yabekban pigi Pol amin kabi da binapmon nanj gwayen anjan emat amin da yutnon ankiwit.

¹¹ Anki yipba kalbi Amin Tagi da Pol da kapmatjok agek yanj iyigit, “Gak pasol pasol dima aki. Si teban tanjek egipbi. Nak dakon gen Jerusalem yanj tentenagil unun Rom miktimon yanj gin yanj tentenjoki.”

Juda amin da Pol anjakba kimotjak do gen yanj anteban awit

¹² Wisa dagokdo Juda amin muwugek Pol anjakba kimotjak do wagil yanj anteban awit. Anjek yawit, “Jap pakbiyo dima anjek Pol anjatno kimagakwan don nonej.

Yañ dima aneñ kañ, Piñkop da nin tagi nindapjak.”¹³ Yañ teban tok awit amin unun 40 yapgut.¹⁴ Amin kabi unun kin mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae kila amin kabi yañ yoyiwit, “Nin jap dima nanek Pol anjatno kimagakwan don noneñ do wagil yañ anteban amañ. Yañ dima aneñ kañ, Piñkop da nin tagi nindapjak.”¹⁵ Do ji gat ae gen kokwin amin kabi gat muwugek emat amin dakon mibiltok amin do gen yipba kwan unun da Pol yipban jikon opjak. Mibilni sigin nandak do nandamañ, gen yañ yipba kisak. Anjakwan jikon dima abiñ altañakwan kosiron anjatno kimotjak do nin tagap toneñ.”

¹⁶ Mani Pol gwaktani da kosiron pasilikon da anjatdañ dakon geni nandaneñ emat amin da yutnon wigi Pol unun do iyigit.

¹⁷ Iyiban Pol da emat amin 100 dakon kila amin kind a yañ iban opban yañ iyigit, “Gak on monji abidañ anañ mibiltok amingokon ankw i gen di nandak unun iyisak.”

¹⁸ Iyiban monjisok unun ankinnek mibiltok amin yañ iyigit, “Dam tebanon egisak amin Pol da yañ naban opbo on monji gagon anopber do nayiban anobisat. Gen kind a nandak unun gayikdisak.”

¹⁹ Yanban mibiltok amin da monjisok unun kisirikon da abidañ anañ ilenikon kin iyi gin egek yañ iyigit, “Gak ni gen nañ nayik do nandal?”

²⁰ Yanban monji unun da yañ iyigit, “Juda amin da anwa gak da Pol yipbi gen kokwin amin kabikon pigisak do gen yañ anteban ayin. Pol dakon mibili di gat nandaneñ yanon da top gayikdañ.”²¹ Mani amin kabi kind a 40 yapmandak unun da jap pakbiyo dima anek Pol kosiron pasilikon da anjatno kimagakwan don noneñ yañ anteban awit. Yañ dima aneñ kañ, Piñkop da nin tagi nindapjak yañ yawit.

Do gak dima nandan yobi. Gak da geni nandajek nandan yobi do sintan ekwan.”

²² Yan yanban mibiltok amin da monjisok unun yabegek yan iyigit, “Gak tayangok kin gen nayil unun do amin kinda dimasi iyiki.”

Pol yipba Sisaria kokupmon kigit

²³ Yan anek mibiltok amin da emat amin 100 dakon kila amin bamori yan yoban opbal yan yoyigit, “Jil kin emat amin 200 gat, ae oskon akwan amin 70 gat, ae jangwa timit amin 200 gat yan timitjil. Timikbal tagap tajak kalbi 9 kilok Sisaria kini. ²⁴ Yan anek Pol do os kinda kisi anoman anek Pol ankutnan anan gapman dakon mibiltok amin madep Peliskon ankini.”

²⁵ Yan yoyijek Peliks do papia kinda yan mandagit,

²⁶ “Nak Klodias Lisias da papia on gapman dakon mibiltok amin madep Peliks do mandisat. Gildat tagisi. ²⁷ Juda amin da unun amin abidajek anakba kimotjak do awit. Mani nak da unun Rom amin kinda yan kan nandanjo agim, do nak gat emat amin kabino gat da kin uwalni da kisiron nan abidagiman. ²⁸ Anek ni gulusun kinda agit nan abidawit unun dakon mibili nandak do anek gen kokwin amin kabinikon ankigim. ²⁹ Nak da Juda amin yoyiko iyi dakon gen tebani kinda yapmak do anek abidaman yan nayiwit. Mani gen yan imgwit unun koko yo madep dima agit. Rom amin nin da si anatan kimotjak bo ae dam tebanon yipne nan aripmon gulusun kinda dima agit. ³⁰ Ae Juda amin da si anakba kimotjak do pasilikon da gen yan anteban awit unun nandajek tepmisi yabekgo gagon obisak. Ae gen yan iman amin unun kisi gagon obijek mibili nido gen yan iman unun gak da inaman yan tenenoni do yoyisat.”

23:27: Ya 21.30-33; 22.25-27 **23:28:** Ya 22.30 **23:30:** Ya 23.16-23; 24.1-9

³¹ Kalbi emat amin gen unjun guramigek Pol abidan anan kokup pap Antiparis unjudon ankiwit. ³² Wisa dagokdo emat amin kabi miktimon da agipgwit unjun tobil iyi da yomakon kinakwa oskon agipgwit amin dagin Pol Sisaria anan kiwit. ³³ Oskon agipgwit amin Sisaria kin al-tanjek gapman dakon mibiltok amin madep do papia unjun iminek Pol yo kisi unjun da kisiron yipgwit. ³⁴ Gapman dakon mibiltok amin madep da papia unjun manjinek Pol yan iyigit, “Gak provinsgo dukon?”

Yanban Pol da iyigit, “Nak provinsno Silisia.”

³⁵ Yanban iyigit, “Gen yan gamaan amin da abin al-tanjakwa gengo don nandaken.” Yan iyinek obip amini yoyinban Pol kila amin madep Erot da kalip yut madep agit unjudon yipmanjek kilani ani do yoyigit.

24

Juda amin dakon kila amin da Pol gen pikon yipgwit

¹ Gildat 5 kabi egi mudanek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Ananias gat, ae kila amin di gat, ae Rom dakon gen teban nandak nandak amin kinda mani Tetulus kisi Sisaria pigiwit. Pigi Pol ni gulusun nan agit dakon geni gapman dakon mibiltok amin madep iyiwit.

² Gapman dakon mibiltok amin madep Peliks da Pol yan iban winjakwan Tetulus da Pol gulusun agit dakon mibili yan iminek Peliks yan iyigit, “Kila amin madep Peliks, gak da nin panpuluganjaki emari mini yaworisi ekwaman. Gak nandak nandakgo tagisi do nin da miktimon kulabik tagisi anaki abisok tagisi ekwaman. ³ Unjun do anek nin gak do but galaksi nandaneke ya yansi gayaman. ⁴ Mani gak bisap dubagi abidono egipneun unjun tagi dima. Do nandan yawok nimek genin pisipmisok on nandan nibi do gayaman.

⁵ “On amin yokwi morapmisi panalon aban komaŋ. On miktimon kokup kisi morapmon Juda amin dakon buri suganban emat upbalapyo madepsi aŋ. Ae Juda amin nin nipmaŋ degek nandaŋ gadat ŋwakŋwari kinda awit. Amin da uŋun kabi do Nasaret Amin yaŋ yoŋ. Uŋun amin kabi dakon mibiltok amini oni akdak. ⁶⁻⁷ On amin da Telagi Yut Madep aŋupbal aban telagi dima tosak do pini aŋakwan abidagimaŋ. ⁸ Do gak da gaga iyinaki gen morap yaŋ imamaŋ uŋun bami yomaŋ yaŋ iyi yaŋakwan nandaki.”

⁹ Yaŋ yaŋakwan Juda amin kisi da Tetulus dakon gen jonjgek yaŋ yawit, “Gen morap yosok uŋun bamisi yosok.”

Pol da Peliks gen iyigit

¹⁰ Gapman dakon mibiltok amin madep da Pol da gen yosak do kisit tilak aŋ iban Pol da yaŋ yagit, “Nak nandisat, bilak morapmi gak on amin kabi dakon gen kokwin kila agak amini egipgul. Do gen yaŋ namaŋ dakon kobogi gayik do tagisi nandisat. ¹¹ Amin yoyiki kaŋ yaŋ gayikdaŋ, nak Piŋkop gawak im do aŋek Jerusalem kiŋ altaŋek gildat 12 kabi egipgum. ¹² Juda amin nandaŋakwa nak amin kinda gat gen emat Telagi Yut Madepmon dima agimak. Bo ae muwut muwut yutnikon bo kokup papmon amin panmuwugek upbalap ani do butni dima sugagim. ¹³ Abisok gen on yaŋ namaŋ dakon bami kinda dima golikdaŋ. Uŋun top yoŋ. ¹⁴ Mani gen bamisi uŋun yaŋ. Nak babiknin dakon Piŋkop gawak iminjek Yesu Yolyol Kosit naŋ agisat. Juda amin da uŋun kosit do nandaŋ gadat ŋwakŋwari kinda yaŋ yoŋ. Nak gen teban morap toŋ ae kombi amin da gen morap mandawit uŋun nandaŋ teban tosot. ¹⁵ Piŋkop da amin kilegi ae yokwiyo kisi don kimoron baŋ paban pidokdaŋ uŋun do nandaŋ teban taŋek egisat. On aminyo kisi yaŋ gin nandaŋek ekwaŋ.

¹⁶ Yarj do aņek bisapmi bisapmi Piņkop da dabilon ae amin da dabilon butnokon gulusuņno mini egipbeņ do kilani tebaisi asat.

¹⁷ “Nak bilak di kokup ņwakņwarikon egek don Jerusalem apgum. Juda amin notnoni yoni mini amin paņpulugok do monerj paņapgum, ae Piņkop do mukwa sok do kisi apgum. ¹⁸ Nak Telagi Yut Madepmon kik do aņek mibiltok kilektok dakon silip yolek don kigim. Telagi Yut Madepmon kili kilek tagim da egapbo nandawit. Nin amin kalonısok da upbalapmi mini egipgumaņ. ¹⁹ Mani Juda amin di Esia Provins da apgwit uņun da nak abidawit. Uņun amin kabi kisi piğimaņ da abisok gak da iņamon gen yarj namaņ tam tagi. Mani dima piwit do Juda amin kabi on akgamaņ da nak do gen di yarj nam do nandaņ kaņ, abisok gak da iņamon agek gen yarj namni kaņ tagi. ²⁰ On Juda amin kabi nak asidon gen kokwin amin kabini da iņamon agapbo kili nandawit. Do ni gulusuņno naņ kawit uņun naņsi gayini do yoyi. ²¹ Nak gen kalonı kinda gin gen papmon da yarj yagim, ‘Piņkop da amin kimakbi aeni paban pidokdaņ uņun nandaņ teban tosot. Yarj nandisat do ji da nak gen pikon nepmaņ.’”

²² Peliks uņun Yesu Yolyol Kosit uņun dakon mibili kili nandaņ mudagit. Do Pol gen uņun yarj mudanaņkwan Juda amin jomjom ani do yoyiņek yagit, “Emat amin dakon mibiltok amin Lisias da piņakwan genji dakon yarj dagok don aņ dabeņ.” ²³ Yarj yoyiņek emat amin 100 dakon kila amin yarj iyigit, “Pol dam tebanon yipmaņek tebai dima wamni. Ae notni da aņpulugok do apba kaņ, dima kirinjik yobi.”

Peliks da Pol dam tebanon yipban bilak bamori egipgut

²⁴ Gildat kabi di egi mudanjakwa Peliks gat miñatni Drusila gat apgumal. Drusila unun Juda miñat kindi. Peliks da Pol yan iban obin Yesu Kristo nandan gadan imim dakon mibili do iyinjakwan nandagit. ²⁵ Pol unun anpak kilegi gat, ae amin iyi do kila anek anpak kalipmi pabin yopmanek egip egip dakon gen gat, ae Pinkep da don gen pikon nipdisak unun do iyigit. Iyinjawan Peliks da nandan pasalek yagit, “Gak nipman dek kiki. Don bikbikno kindi tanban kan opbi do gen yipbo opak.” ²⁶ Peliks unun Pol da monej di iban dam tebanon nan pulugan yipban kisak unun do kisi nandagit. Yan nandagit do bisap morapmi Pol yan iban opban gen yagimal.

²⁷ Don bilak bamori egi mudanjakwa Posius Pestus da Peliks dakon tamo abidagit. Anjakwan Juda amin da Peliks do nandaba tagi asak yan do Peliks da Pol dam tebanon sigin yipban egipgut.

25

Pol da Rom dakon kila amin madep Sisa da geni nandisak do yagit

¹ Pestus da abin gapman dakon tamo madep abidan yigek wasanek Judia miktin kila agit. Anek gildat kapbi egi mudanek Sisaria kokup pap yipmanek Jerusalem wigigit. ² Wigakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Juda amin dakon mibiltok amin gat da Pestuskon kinjek Pol gen yan imgwit unun do iyiwit. ³ Iyinek tebaisi yan yawit, “Gak nin panpulganeke yanbi unun amin yipba Jerusalem wisak.” Amin di kosiron pasilek Pol anakba kimotjak do kili yoyiwit unun do anek gen unun iyiwit. ⁴ Yanba Pestus da yan yoyigit, “Pol Sisaria dam tebanon egisak. Nak Sisaria kili ununjok

pigikdisat. ⁵ Do kila aminji di yopba nak gat pigino gulusuŋ kinda agit kaŋ, unjun amin da gen yaŋ imni.”

⁶ Pestus unjun gat gildat 8 bo 10 egi mudanakwa Sisaria pigigit. Pigi pakgwit da wisa dagokdo gen pi aŋ yutnon yigek Pol aŋopni do yoyigit. ⁷ Yoyinban aŋobin yipba agakwan Juda amin Jerusalem da piwit da Pol aŋgwasin akgwit. Aŋek gulusuŋ yokwisi morapmisi agit yaŋ yaŋek gen yaŋ imgwit. Mani gen unjun bami mini isalsi yaŋ imgwit.

⁸ Yaŋba Pol da yaŋ yoyigit, “Nak Juda amin da gen tebanon gulusuŋ kinda dima agim. Ae Telagi Yut Madep do bo ae Sisa do gulusuŋ kinda dima agim.”

⁹ Yaŋban Pestus unjun Juda amin da but galak nandan imni do aŋek Pol yaŋ iyigit, “Gak Jerusalem wigi nak da inamon agaki gen on yaŋ gameŋ unjudon nandaken do tagi nandisal?”

¹⁰ Yaŋban Pol da yaŋ iyigit, “Nak Sisa dakon gen kokwin amin kabikon akdat. Idon gin gen yaŋ namgwit dakon geni nandagi. Nak Juda aminon gulusuŋ kinda dima agim unjun gaga pakyaŋsi nandisal. ¹¹ Nak si kimokgeŋ da aripmon suŋ kinda agim kaŋ, tagi nikba kimokgeŋ. Mani top yaŋek gen pikon nepgwit kaŋ, amin kinda da nak Juda amin da kisiron dimasi nepjak. Rom dakon kila amin madep Sisa daŋin geno nandisak do nandisat.”

¹² Yaŋban Pestus nandan kokwin amin kabini gat gen yaŋek unjun da kwenon yaŋ iyigit, “Gak Sisa da gengo nandisak do yal, do Sisakon kikdisal.”

Pestus da kila amin madep Agripa Pol do iyigit

¹³ Gildat kabi di egi mudanek kila amin madep Agripa gat sami Benaisi gat Pestus kok do Sisaria kokupmon ogumal. Obinnek but galak gen iyinnek pi tamo on abidagil

uñun do nandando tagisi asak yañ iyigimal. ¹⁴ Sisaria gildat morapmi egipgumal do Pestus da Pol dakon geni amin madep iyinek yagit, “Peliks da amin kinda dam tebanon yipgut da egisak. ¹⁵ Nak Jerusalem wigigim bisapmon Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabini gat, ae kila amini gat da uñun amin gen yañ imgwit. Yañ iminek suñ agit dakon kobogi nak da yañ dagok añapbo kobogi yokwi abidosak do yawit. ¹⁶ Yañba yoyigim, ‘Rom amin ninon gen teban kinda yañ tosok. Amin kinda da amin kinda gen yañ imjak kañ, amin uñun da geni yañ imjak amin da inamon agek gen yañ iban kobogi tagi yosak. Yañ aban asi yo yokwi kinda agit kañ, kobogi do yo yokwi tagi añ imimi. Yañ dima ani kañ, Rom nin dakon gen teban yapmangañ.’

¹⁷ “Nak idon opgum bisapmon gen yañ imgwit amin nak gat kisi opgumañ. Obinek nak bisap noknok dima agim. Pakgimañ da wisa dagokdo gen pi yutnon yigek uñun amin añopni do yoyigim. ¹⁸ Añobinakwa gen yañ imgwit amin da pidan agek yo yokwisi kinda agit do bo yañ imdan yañ nandagim. Mani dima. ¹⁹ Yum yo bamori dogin gen emat awit. Kinda uñun iyi Pinokop aripak niansi anek gawak imañ uñun do yawit, ae kinda uñun amin kinda kimakgit mani Yesu do gen emat awit. Mani Pol da Yesu uñun pidagit da egisak yañ yosok. ²⁰ Nak gen uñun dakon mibili nandako dima pisagit do nianon da gen kokwin kilegi aber yañ do antidok agim. Do Pol yañ iyigim, ‘Gak Jerusalem wigi nak da inamon agaki gen on yañ gameñ uñudon nandakeñ do tagi nandisal?’

²¹ “Yañ iyiko Pol yañ yagit, ‘Nak Sisa da geno nandisak do nandisat. Do idon dam tebanon egapbo don nepbi Sisakon kiken.’ Yañ yagit do dam tebanon sigin egipjak do

yaŋ dagagiŋ. Uñudon egakwan Sisakon kigiŋ dakon kosit aŋnoman aŋek don yipbo kisak.”

²² Agripa da gen uñun nandaneŋ Pestus yaŋ iyigiŋ, “Nak da naga uñun amin dakon geni nandaneŋ do nandisat.”

Yaŋban Pestus da kobogi yaŋ iyigiŋ, “Aŋwa yaŋakwan nandakdisal.”

²³ Gildat kinda do Agripa gat Benaisi gat kila amin madep imalni tagisi paŋek opgumal. Oɓbal emat amin dakon mibiltok amin madep gat, ae kokup pap uñun dakon mibiltok amin gat kisi muwut muwut yutnon wigiwit. Aŋakwa Pestus da Pol yaŋ iban wigiti.

²⁴ Wiŋakwan Pestus da yaŋ yagiŋ, “Kila amin madep Agripa, gat ae amin morap on muwamaŋ ji on amin do koni. Juda miŋat amin morapyo Jerusalem ekwaŋ ae idon ekwaŋ kisi da on amin gen yaŋ imgwiti. Aŋek madepsi yaŋ tidaneŋ uñun amin dimasi egipjak, nak da si aŋakgo kimotjak do nayiwiti. ²⁵ Mani nak da gulusuŋ kinda si kimotjak da aripmon dima agiti kagiŋ. Ae iyi Sisa da geni nandisak do yagiŋ, do nak da yaŋ mudar ibo Sisakon kikdisak. ²⁶⁻²⁷ Mani ni gen bami kinda naŋ mandar yipbo amin madepninon kisak uñun dima nandako pisolok. Dam tebanon amin kinda yipbo kiŋakwan gen yaŋ imgwiti dakon but piso gen kinda gat dima yipbo kisak kaŋ uñun tagi dima. Do kila amin madep Agripa, gak ae amin kabi ji kisi da on amin dakon mibili nandani do aŋek muwamaŋ. Mibiliŋi pakyaŋsi nandano piŋakwan gen bami papiakon tagi mandaneŋ.”

26

Pol Agripa da iŋamon gen yagiŋ

¹ Agripa da Pol yaŋ iyigiŋ, “Biŋbiŋ gabo gaga do gen ya.”

Iyibban mirak yopni do Pol kisiri aŋenageŋ iyi kutnok do gen yaŋ yagiŋ, ²⁻³ “Kila amin madep Agripa, gak Juda

amin nin dakon anpak unun pakyansu nandisal, ae pidok pidok mibili nido aman unun kisi nandan mudosol. Do Juda amin da gen yan naminakwa nak naga anknok do gen kobogi gak da inamon yok do tagisi nandisat. Butgo yawori tanakwan yigek gen morap gayikdisat unun pakyansu nandaki.

⁴ “Juda amin morap kisi da nak pakyansu nandan naman. Nak moninisogon miktinnokon yawi diwatno gat egapno nandan namgwit. Ae unudon gin dima, don Jerusalem parki egipgum bisapmon kisi nandan namgwit. ⁵ Nak dakon mibilno unun da kilisi nandan namgwit, do iyi gayik do nandan kan tagi gayini. Nak monji bilagi egipgumon da wasanjek Parisi amin kinda egipgum. Parisi amin dakon gen tebani unun morapmisi. Juda amin kabi diwari dakon gen tebani yapmanjek unun dakon jigisi. Gen teban morap unun guramikgin. ⁶ Gen pikon nepgwit dakon mibili unun yan. Pinokop da babaknin do yo ak do yan teban tagit unun asi altokdisak yan nandan teban tosot. ⁷ Juda amin nin dakon amin kabi 12 unun kalbi ae gildari Pinokop gawak imaman. Yan anek yo unun asi altokdisak yan nandan teban tanej ekwaman. Kila amin madep, nak kisi unun dogin nandan teban tanej egisat. On gen dogin Juda amin da gen pikon nepgwit. ⁸ Amin diwari ji nido Pinokop da amin kimakbi aripmi dima paban pidokdan yan nandan?

⁹ “Kalip nakyu kisi Yesu Nasaret amin dakon man abin yip do pi madepsi aben yansi nandagin. ¹⁰ Jerusalem kokup papmon pi yansi agim. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan naminakwa Yesu dakon telagi minat amin kabi morapmi dam tebanon yopgum. Ae si dapba kimotni do gen yan anteban awiron nakyu

kisi da si dapba kimotni do yagim. ¹¹ Bisap morapmi Juda amin dakon muwut muwut yut tawiron agek unun amin Yesu manji imni do pi madepsi agim. Nak butjap madepsi nandan yominek yo yokwisi an yoben do kokup pap dubagikon kisi yol parjkigim.

Pol da iyi Yesu nandan gadan ingut do iyigit
(Yabekbi 9.3-19 ae 22.6-16)

¹² “Bisap kindakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan naba Damaskus kigim. ¹³ Kila amin madep, nak yansi gayisat, gildat binap 12 kilok da tilagon kosiron kinapbo tenjeni madep kinda Kwen Kokup da pinban kagim. Tenjeni unun tapmimi tonji tenjenagit. Gildat dakon tenjeni yapgut. Tenjeni unun nak ae amin agipgumari ninon yamgut. ¹⁴ Anek tenjenan niban nin kisi miktimon manpak mudagiman. Man pagek nandanapbo lbru genon da gen kinda yan nandagim, ‘Sol, gak nido nak anupbal ak do pi asal? Gak nak dakon galaktok yol do kurak tajak gaga nan tepmi imisal.’

¹⁵ “Yan nayinban yagim, ‘Amin Tagi gak namin?’

“Yan yoko Amin Tagi da yagit, ‘Nak Yesu. Nak nan anupbal ak do pi asal. ¹⁶ Gak pidan at. Gak nak dakon oman aki do anek manjin gep do alatan gamisat. Gak abisok yo pindakdal, ae yo don goliko pindatgi unun dakon yan tenjenok abi do manjin gepmandat. ¹⁷ Nak da gak anknanapbo gaga dakon amin kabi ae Amin Nwakwari Kabi da gak dima anupbal ani. Gak yabekgo Amin Nwakwari Kabikon kin ¹⁸ but dabilni pabi pisoni. Pabi pisanek pilin tuk manji iminek but tobil anek tenjenikon apni. Abinek Sunduk dakon tapmimon da pulugan kinak Pinkopmon apni. Anek nak nandan gadan naminakwa diwarini wiririk yobo telagi minat amin kabinokon sanbeni.’ ”

Pol Piŋkop dakon pi agit unun do iyigit

¹⁹ Pol sanbenek yaŋ yaŋit, “Kila amin madep Agripa, nak Kwen Kokup dakon yo unun kaŋek geni dima kirinŋigim. ²⁰ Damaskus da wasaŋek Jerusalem ae Judia miktim kisi, ae Amin ņwakaŋwari Kabikon agek Piŋkop dakon gen yoyiŋ tenŋenaŋek yaŋ yaŋim, ‘Ji but tobil aŋek Piŋkop nandaŋ gadaŋ imni. Yaŋ aŋek asi but tobil ayiŋ yaŋ amin da dandani do aŋpak kilegisi ani.’ ²¹ Gen unun yaŋapbo Juda amin da Telagi Yut Madepmon abidaŋek nikba kimokgeŋ do pini awit. ²² Mani Piŋkop da aŋpulu-gaŋakwan egi aŋaŋ wigim da abisok egisat. Yaŋ agit do abisok idon agek amin isali ae amin madep ji do gen on yaŋ tenŋeŋosot. Gen on kalipsigwan kombi amin gat ae Moses gat da yo don altoni do yawit unun baŋgin yosot. ²³ Yaŋ yawit, ‘Kristo unun tepmi paŋek don kimoron da wasok wasok pidot pidot amin egipjak. Aŋek Israel aminon ae Amin ņwakaŋwari Kabikon kwan Piŋkop dakon Gen Bin Tagisi dakon tenŋeŋi do yaŋ tenŋeŋosak.’”

Pol da Agripa but tobil asak do iyigit

²⁴ Pol gen sigin yaŋakwan, Pestus da madepsi yaŋ tidanaŋek yaŋit, “Pol gak but upbal al. Nandak nandak kalugi timit do pi morapmisi abi unun da nandak nandakgo aŋupbal ak.”

²⁵ Yaŋban Pol da yaŋit, “Kila amin madep Pestus, nak but upbal dima asat. Nandak nandakno tagisi taŋakwan gen bami yosot. ²⁶ Unun yo morap unun nomansi altaŋ mudawit, do kila amin madep Agripa da gen morap yosot unun kisi nandaŋ mudosok. Unun do aŋek pasol pasoli mini nomansi iyisat. ²⁷ Kila amin madep Agripa, gak kombi amin dakon gen nandaŋ teban tosol yaŋ nandisat.”

²⁸ Yanban Agripa da Pol yan iyigit, “Bisap pisipmisok gen nayinbi Kristo Dakon Amin kinda dagoken yan nandisal, ma?”

²⁹ Yanban Pol da kobogi yan iyigit, “Bisap pisipmi bo dubagi egek but tobil ani unun da yo madep dima asak. Gak ae on amin kabi abisok nak dakon gen nandan, ji kisi nak yombem gin ani do Pin kop bisit iyisat. Mani on nap teban kisit jikon parteban ani do dima galak tosot.”

³⁰ Pol yan yanban kila amin madep, ae gapman dakon mibiltok amin madep, ae Benaisi, ae amin diwari amin madep gat yikgwit unun kisi pidan akgwit. ³¹ Pidan agek yut unun yipman degek notni yoyin yoyin anek yawit, “On amin si kimotjak bo ae dam tebanon egipjak da aripmon gulusun kinda dima agit.”

³² Yan yanakwa Agripa da Pestus yan iyigit, “On amin yipbi isal tagi kigigi, mani iyi Sisa da geni nandisak do yagit, do Sisakon yipno kisak.”

Pol Rom kigit

27

(Kilapmi 27–28)

Pol Rom kisak do tap waggakon yipgwit

¹ Nin tap wakga abidajek Itali miktimon kinerj do yan anteban awit. Anek Pol gat ae dam tebanon amin di gat timik emat amin 100 dakon kila amin da kisiron yopgwit. Kila amin unun mani Julius. Unun Sisa Dakon Emat Amin Kabikon nani kinda. ² Nin kokup pap Adametium dakon tap wakga kindakon wigigiman. Tap wakga unun Esia miktim dakon kokup pap diwari torj unudon kik do agit. Aristakus, kokupni Tesalonaika, unun nin gat kisi kigiman. Provinsni unun Masadonia.

³ Agapno wisa daganban Saidon kokupmon panji akgimanj. Ujudon Julius da Pol do nandaban tagi agit do yan iyigit, “Gak kwi notgoni da yo nido wadasal unun tagi anpulugoni.” ⁴ Unun kokup yipmanj dek kinapno mirim dambi da apgut do Saiprus miktim tim tap binap tosoƙ unun da yonƙam anjakwan nin unun tetgin da kigimanj. ⁵ Kinek Silisia ae Pampilia Provins bamot yapmanek tap binap mandanek kokup pap Maira unudon kin altagimanj. Maira unun Lisia Provinskon tosoƙ. ⁶ Unun kokup papmon Julius da tap wakga njwajwari kindan analon agit. Tap wakga unun kokup pap Aleksandria dakon tap wakga kindan. Unun tap wakga Itali kik do agit do nin unudon wigigimanj.

⁷ Wigino mirim unun dambi da apgut do tap wakga unun yaworisi agegakwan gildat kabi di mudawit. Nin si antidok anek don kokup pap Nidas ankwaj agimanj. Mirim dambi da sigin abinjakwan tap wakga antobilno miktim timjok kindan tap binap tosoƙ unun mani Krit unun da anyonƙam anjakwan mirim dima agit tetgin da kigimanj. Kinek Krit dakon miktim tomni diwat kindan yipban tap kaga kigit mani Salmone unun da kapmatjok da yapmanek kigimanj. ⁸ Tap wakga dakon kila amin pi madepsi anakwa Krit dakon tap kidipmij nan yolek kigimanj. Kin don kokup kindan mani Tap Waga Tamo Tagisi unudon kin altagimanj. Kokup unun kokup pap Lasia da kapmatjok tosoƙ.

⁹ Nin yaworisi ageƙ bisap madepsi nagimanj. Anek Juda amin da Pinƙop do nandanek jap kelek ekwan bisap madepni unun kili yapmak, do mirim sikakyo da tap pakbi anupbal akdisak yan nandanek Pol da yan yagit, ¹⁰ “Amin morap, gen dayisat unun pakyansinandani. Nin kinapno bisap yokwisi kindan noman tarj nimdisak. Anjakwan yik gat ae tap wakga gat ae nin gat kisi mudokdamanj.” ¹¹ Mani

emat amin 100 dakon kila amin Pol da gen unjun yagit do nandaban yo isali anjakwan tap wakga abidok amin gat ae tap wakga dakon ami gat dakon nandak nandakni yolgit. ¹² Ais bisapmon tap wakga unjun tamokon tagi dima panji akganj. Do amin morapmi da but kalonj anjek yum Piniks kokup papmon panji egip do anjilik konerj yanj nandawit. Unjudon ais bisapmon tagi egipnerj yanj nandawit. Piniks unjun Krit miktimon saut tet do tosok, ae unjudon da gildat pigisak tetgin do noman tagi kokogi. Piniks unjun Krit dakon tap wakga panji akganj tamo kinda. Unjudon mirim madep dima asak.

Mirim madepsi agit

¹³ Mirim saut tet da yawori anjakwan Piniks tagi kinerj yanj nandawit. Yanj nandawit do kirat madep tap wakga abidanban akganj unjun ilikba wijban Krit da tap kidipmij nanj yolek kigimanj. ¹⁴ Mani bisap dubak dima agapno mirim madepsi tapmimi tonj kinda apgut. Mani unjun Nod Tet Mirim yanj yonj. Unjun mirim da Krit miktimon da apgut. ¹⁵ Abij tap wakga tebaisi tidanjakwan nin sigin kik do antidok agimanj, do tap wakga yum kono mirim da iyi awilgit. ¹⁶ Anjakwan nin kij miktimon timjok kinda tap binap tosok mani Kauda unjun da manjikon da kigimanj. Unjun da yongam timi di agit do nin pi madepsi anjek bot monij abisino bujon nolgit unjun ilitno apgut. ¹⁷ Apban tap wakga dakon pi monji da ilikba tap wakgakon wijban tebaisi anteban awit. Yanj anjek nap teban yopba tap wakga da mibilgwan pukwa tap wakga dima tuwil kisak do wamanj panjeban awit. Ae Aprika miktimon unjun da kapmatjok niman tim yokwi kinda tosok mani Sitis unjudon tap wakga da kij teban tosok yanj do pasol pasol awit. Yanj awit do tap wakga dakon imal ilikba pijba yum kanjakwa mirim da tap wakga awilgit. ¹⁸ Mirim gat

tap gat da nin tebaisi ukwayikgimal, do wisa dagokdo tap wakga dakon pi monji da yik morap maba tap kaga pigi mudawit. ¹⁹ Anek gildat kinda do tap wakga dakon pi monji da tap wakga dakon yoni diwari maba pigiwit. ²⁰ Mirim sikakyo madepsi da dagok dagogi mini anakwan gildat morapmi agipgumañon gildat dabil gat ae gik gat dima pindakgimañ. Ae nin pulugañ kineñ yañ kinda dima nandagimañ. Nin kisisi pasildamañ yañ nandagimañ.

²¹ Gildat morapmi jap dima nañek agipgwit. Don Pol da binapnikon agek yañ yoyigit, “Amin kabi, ji nak dakon gen guramikba Krit miktim timon si egipgumañ tam, tap wakga dima yokwi tarban, ae yo morap dima pasilbam. ²² Mani abisok yañ dayisat, nin kabikon kinda dima pasildisak. Tap wakga dagin wagil tasik tokdisak, do ji but pasol dima ani. ²³ Nak Piñkop gawak imisat. Nak unun dakon amin. Unun dakon anelo kinda da kalbi abin nak da kapmatjok agek ²⁴ yañsi nayik, ‘Pol, gak dima pasolgi. Asisi gak kin Sisa da inamon atdisal. Nandaki, gak dakon bisit Piñkop da kili nandak, do amin morap gak gat tap wakgakon ekwan unun dima pasildañ.’ ²⁵ Piñkop dakon aneloni da yañ nayik, do ji dima pasolni. Piñkop top dima yosok. Gen nayik unun yañsi altarban kokdamañ. ²⁶ Yum karjapno mirim da tap wakganin awil anki miktim tim kinda tap binap tosok unudon yipban tegar atdisak.”

²⁷ Nin gildat 14 non Tap Adia unudon agek unun kalbi binap 12 kilok tap wakga dakon pi monji da nin miktim tim kindakon abin ankapmat amañ yañ nandawit. ²⁸ Yañ nandaneñ tap pakbi ilari bo ae kwen yañ kok do tilak yipba pigi 40 mita abidagit. Yañ karnek ae timisok di gat kin tilak aeni yipba pigi 30 mita abidagit. ²⁹ Yañ karnek tap wakga kin tipmon tidarban wagil tuwil kisak yañdo si pasalgwit, do tap wakga da bunikon kirat madep tap

wakga abidanban akgarj 4 kabi yopba pigiwit. Yanj anjek wisa tepmi dagosak do bisit pi awit. ³⁰ Tap wakga dakon pi monji unun nianj anjek tap wakga tayangok yipmanj degek giptimnin panjutnonej yanjon da kosit wusik awit. Do bot moninji witalba pigakwan kirat madep tap wakga abidanban akgarj unun tomnikon da yopno pigini yanj top yoyiwit. ³¹ Anjakwa Pol da emat amin 100 dakon kila amin gat ae emat amini gat yanj yoyigit, “On amin kabi tap wakgakon dima egipni kanj, ji kisi pasildanj.” ³² Yanban emat amin da bot moninji anteban awit nap unun mandanj daganban tap da ananj kigit.

³³ Wisawisa do Pol da amin morap jap noni do yanj yoyigit, “Bisap dubak butji tagi dima tanakwa jap dima nawit. Isalsi agakwa gildat 14 mudak. ³⁴ Yanjo, ji jap si noni dosi dayisat. Nanba unun da ji panjeban asak. Ji dimasi pasildanj. Ae busunj dangwanjisok kinda dimasi pasildisak.” ³⁵ Gen unun yanj mudanjek bret abidanj amin morap da dabilon Pinjop ya yanj iyinek bret pudanjek nagit. ³⁶ Yanj aban amin morap kisi dakon but tagisi anakwa kisi da jap nawit. ³⁷ Nin morap kisi 276 yanj da tap wakgakon agipgumanj. ³⁸ Jap aripninon nanjek tap wakga tagap tosak yanj do wit maba tap kagagwan pigiwit.

Tap wakga tuwil kigit

³⁹ Wisa daganakwan tap wakga dakon pi monji da miktim unun kanjek ni miktimon abimanj unun dima nandaba pisagit. Mani tap wakga da panji atjak tamo nimani tonj tagisi kinda kawit. Yanj kanjek nin unudon panji atnej kanj tagisi yanj nandawit. ⁴⁰ Yanj nandawit do kirat madep tap wakga abidanban akgarj unun dakon napni mandanj daganba tap kagagwan tawit. Yanj anjek unudon gin tap wakga antobilakwa agisak dakon kindap kwik dakon napni witalgwit. Anjek mirim da tap wakga

pisoŋban kisak do imal ilikba kwen wigigit. Yarj anakwa tap wakga unun tap kidipminj tetgin kigit. ⁴¹ Mani tap wakga niman madep kinda tap binap tagit unudon wukwan abidagit. Tap wakga dakon tomno nimanon tebaisi teganej tagit. Yarj anakwan tap da tap wakga dakon bunji tidanj tuwilgit.

⁴² Emat amin da dam tebanon amin pakbi pudanej wagil kikanj yarj nandanej si dapba kimotni do nandawit.

⁴³ Mani emat amin 100 dakon kila amin da Pol anjukturanej dima dapba kimotni do nandagit, do dima dapni do emat amin yarj sop anyomgut. Anjek tap pudanj nandanj amin tap pakbigwan manjek unun da kalip ilejon wigini do yoyigit.

⁴⁴ Anakwa amin diwari kindap diwat ae tap wakga dakon diwat banj timigej ilejikon wigini do yoyigit. Yoyinban yarj gin anjek nin kisin ilejikon tagisi wigigimanj. Amin kinda dima pasilgit.

28

Pol Malta miktim timon egipgut

¹ Nin ilejikon tagisi wigigimanj. Wigek miktim timjok kinda tap binap tosok unun mani Malta unudon obimanj yarj kokup amin da niyinjba nandagimanj. ² Unun kokupmon amin da nin do anjak tagisi anjnimgwit. Sikak manjek kokup mirimisi agit do kindap panj sojek unudon kindap alinej do niyiwit. ³ Pol kilan kilan di panjmuwuk kindapmon sojakwan tunjon amin emari tonj kinda kindap tedep da yolban wigit. Wijn Pol da kisiron injinej geni duban pigakwan teganej tagit. ⁴ Unun kokupmon amin da kanjba Pol da kisiron tunjon amin unun telinj telinj aban kawit. Yarj kanjek iyi gin notni yoyinj yoyinj anjek yawit, “Koni, on amin unun amin kinda anjakban kimakgit. Tap kaga pigi dima kunjwak, mani abisok kobogi

yomyom piŋkop da dima egipjak do nandisak, do kobogi imisak.” ⁵ Mani Pol da tuŋon amin uŋun pambalikban kindapmon maŋakwan Pol da giptimon yo kinda dima noman taŋ imgut. ⁶ Amin giptimi pap tosak bo ae uŋudon gin maŋ pagek kimotjak yaŋ nandawit. Mani bisap dubagi egi kaŋba Pol da giptimon yo kinda dima altaŋ imgut yaŋ kaŋek nandak nandakni kulabik aŋek yawit, “On amin uŋun piŋkop kinda.”

⁷ Kindap soŋ aligimaŋ da kapmatjok Malta dakon kila amin madepni dakon yoma uŋudon tosoak. Kila amin uŋun mani Publius. Uŋun amin da nin timik yutnikon paŋki gildat kapbi kilanin tagisi agit. ⁸ Publius dakon datni uŋun sot aŋek giptimi kindapmi soŋakwan pakgit. Ae kok ilityo kisi agit, do Pol uŋun kok do wigeak bisit aŋ imiŋ mudaneŋ kisitni kwenikon wutjiŋek aŋmilip agit. ⁹ Yaŋ aban uŋun miktim timon sot amin diwari kisisi apba paŋmilip agit. ¹⁰ Nin do nandaba wukwan nimiŋek but galak do yo morapmi ningwit. Ae tap wakga abidok do agimaŋ bisapmon kosit agek naŋ paŋyo aneŋ do yo uŋun tap wakgakon yopgwit.

Pol Rom kiŋ altaŋit

¹¹ Nin Malta miktim timon kanek kapbi egipgumaŋ. Egeak don tap wakga kinda abidaneŋ kosit wasagimaŋ. Uŋun tap wakga ais bisapmon uŋudon paŋabiŋ akgit. Tap wakga uŋun Aleksandria kokup pap dakon. Tomnikon kokup kidat Sus dakon monji bamotni uŋun yayat dakon wupmi paŋiŋ yopbi. ¹² Nin tap wakga abidaneŋ kokup pap Sirakus kiŋ gildat kapbi uŋudon egipgumaŋ. ¹³ Egeak don Sirakus yipmaŋ degek Regium kokupmon kiŋ altaŋimaŋ. Uŋudon pakgimaŋ da wisa dagokdo mirim saut tet da apgut do nin Regium yipmaŋ dekgimaŋ. Yipmaŋ degek

gildat kinda do nin Puteoli kokupmon kinj altagimanj. ¹⁴ Uñun kokupmon Yesu nandanj gadanj imgwit amin di pindakgimanj. Pindatno uñun da Sonda kinda nin gat egipneñ do niyiwit. Do uñun gat egek don miłtim kosit Rom kokup papmon kigimanj. ¹⁵ Kinjapno Rom amin diwari Yesu nandanj gadanj imgwit amin da nin abamanj yanj nandanjek nin timit do kosiron apgwit. Apba kokup kinda mani Apius Maket uñudon nin amin diwari gat domdom agimanj. Ae diwari kokup kinda mani Yumanj Nanjek Pokgoñ Yut Kapbi uñudon pindakgimanj. Pindagek Pol tapmim panjek Pinjkop ya yanj iyigit. ¹⁶ Nin Rom pigino Pol iyi gin yut kindakon egakwan emat amin kinda da kilani aban egipjil do yawit.

Pol da Gen Bin Tagisi Rom yagit

¹⁷ Pol gildat kapbi egek Juda amin dakon kila amin yanj yoba apgwit. Abin muwugakwa yanj yoyigit, “Not kabi, nak nin dakon amin kabi bo ae babiknin dakon anpak pabinj yop do anjek yo yokwi kinda dima agim. Mani amin da nak Jerusalem abidanj Rom amin da kisiron nepgwit. ¹⁸ Nepba Rom amin da gen morapmi nayinba geno nandaba gulusuj kinda si nikba kimokgeñ da arip dima agim kawit. Yanj kawit do isal nepba kikenj do nandawit. ¹⁹ Mani Juda amin da yanj do dima galak tawit. Yanj awit do Sisa dagin geno nandisak do yagim. Mani nak naga dakon amin kabino gen pikon yopbenj yanjon da dima agim. ²⁰ Mibili nianjon da on nap teban kisitnokon yipgwit uñun dayik do anjek yanj dabo abenj. Israel amin da Mesaia apdisak yanj nandanj teban toñ. Uñun Mesaia kilij apgut yanji nandisat. Yanj do anjek dam tebanon egisat.”

²¹ Yanj yanban iyiwit, “Gak dakon gen Juda amin di da papiakon mandanj yipba apban dima kagimanj. Ae

Juda amin kinda da Judia miktim da idon abiñek gak do gen yokwi kinda dima niyiñban nandagiman. ²² Mani kokupmi kokupmi amin da Juda amin nin da bikbigon amin kabi kinda nandan gadat ñwakywari kinda awit uñun do gen yokwi yañ yoba nandaman, do gaga dakon nandak nandak niyiñbi nandaner do nandaman.”

²³ Yañ yanjek bisap kinda yipmanek don uñun bisap yipgwiron Pol da yut egipguron amin morapmi uñudon apgwit. Apba wisa dagokdo da wigi pilin tuk anakwan Pol da Piñkop da Amin Kila Asak dakon geni yoyiñ tenñenay yomgut. Yañ anek Moses da gen tebanon, ae kombi amin da papiakon gen toñ uñun ban yoyiñek Yesu nandan gadan imni do pi madepsi agit. ²⁴ Yanban di da Pol da gen yagit do nandaba bami agit, ae diwari da nandan gadat ak do dima galak tawit. ²⁵ Do iyi gin gen emat anek si kiwit. Mani dima kiñakwa Pol da mibi gen kinda yañ yoyigit, “Telagi Wup da kombi amin Aisaia antagap aban babikji do gen bamisi kinda yañ yoyigit:

²⁶ ‘Gak kiñ on amin kabi yañ yoyiki: Ji bisap morapmisi gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdisak.

Ji bisap morapmisi siñtanek kokdan, mani dima kañ nandanjo akdan.

²⁷ Uñun do anek on amin nandak nandak kositni kili soggwit.

Ae gen kalugi di gat nandak do kurak tanek mirakni pañ soggwit ae dabilni waman soggwit.

Yañ dima awit tam, dabilni ae mirakni ae butniyo da kañ nandanjo aba pisanban nagon tobilba nak da pañmilip abom.’”

²⁸⁻²⁹ Pol sanbernek yañ yagit, “Uñun do ji nandani, Piñkop da amin yokwikon ban timitjak dakon geni Amin

Ŋwakŋwari Kabikon kwan unun da mirak yopmanek nandakdaŋ.” ³⁰ Pol da yut unun egipgut unun si yumaŋ naŋ naŋ aŋek bilak bamori egipgut. Egakwan amin da yutnikon abiŋ abiŋ aŋakwa nandaban tagisi agit. ³¹ Aŋek Piŋkop da Amin Kila Asak dakon geni yoyiŋ tenŋenŋek Amin Tagi Yesu Kristo do yoyiŋ dekgit. Gen yaŋ tenŋenŋok do dima pasalgit. Ae amin kinda da yaŋ sop dima aŋ imgut.

PIŃKOP GEN
The New Testament and Psalms in the Yopno Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen na Buk Song long tokples Yopno long Niugini
copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yopno

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 17 Oct 2021

b683ce50-d820-5bfc-8471-d8ee080be106